

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ยุติธรรมภิวัฒน์: มาตรการลงโทษระดับกลาง
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม

จัดทำโดย นางสาวนันทรัศม์ เทพดลไชย
รหัส ๕๐๖๕

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๕ ปี ๒๕๕๖
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง ยุติธรรมภีวัฒน์ : มาตรการลงโทษระดับกลาง
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม

จัดทำโดย นางสาวนันทรีศรี เทพดลไชย
รหัส ๕๐๖๕

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ ๕ ปี ๒๕๕๖
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลอย สืบวิเศษ)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต สุจิตรา หิรัญพฤษ)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาเรื่อง “ยุทธธรรมวัฒน์ : มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน ทั้งระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลางและการบังคับใช้ และระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจ ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ได้จากการสอบถามกลุ่มเป้าหมาย ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้ปฏิบัติงานในด้านนิติศาสตร์ จำนวน ๒๐ คน ด้านอาชญาวิทยา จำนวน ๑๒ คน ด้านเศรษฐศาสตร์ จำนวน ๑๔ คน และด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๑๖ คน รวมทั้งสิ้น ๖๒ คน

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้เสริมสร้างประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมไทย คือ การสนับสนุนของกลุ่มภาคีเชิงนโยบาย ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านนิติศาสตร์ อาชญาวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ โดยมีสมมติฐานหลักของการศึกษา ว่า การสนับสนุนของภาคีเชิงนโยบายทั้ง ๔ กลุ่ม จะนำไปสู่ความสำเร็จในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม กลุ่มภาคีหลักเชิงนโยบายเหล่านี้ บางกลุ่มยังคงขาดความรู้ ความเข้าใจ หรือมีข้อกังวล ประเด็นห่วงใยเกี่ยวกับมาตรการลงโทษระดับกลาง จึงเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนำมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย

ผลการศึกษา สรุปได้ ๕ ประเด็น ดังนี้

๑) ความเป็นไปได้ของการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย กลุ่มเป้าหมาย ๔ กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่า มาตรการลงโทษระดับกลางที่มีความเป็นไปได้ในการนำมาบังคับใช้ในประเทศไทยใน ลำดับแรก ได้แก่ การทำงานบริการสังคม โดยกลุ่มเป้าหมายนิติศาสตร์ และกลุ่มอาชญาวิทยา เห็นด้วยร้อยละ ๗๕ กลุ่มเศรษฐศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๗๑.๔๒ และกลุ่มรัฐศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๖๘.๗๕ ส่วนมาตรการที่สมควรนำมาใช้ในลำดับสุดท้าย ได้แก่ การกักขังที่บ้าน โดยกลุ่มเศรษฐศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๓๕.๗๑ ในขณะที่กลุ่มนิติศาสตร์ อาชญาวิทยา และรัฐศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๒๕ ส่วนลำดับอื่น ๆ นั้น กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ ผลการจัดลำดับมาตรการลงโทษดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของบุคลากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการยุติธรรมไทยว่า ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการลงโทษเพื่อเป็นการขุดใช้การกระทำความผิดของตนเอง

๒) ประเด็น ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมไทย กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มมีความเห็นค่อนข้างสอดคล้องกันว่า วิธีการคุมประพฤติ และการจำคุกนั้น ไม่สามารถทำให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพได้ปานกลาง โดยมีความเห็นว่าปริมาณนักโทษในปัจจุบันมีจำนวนเกินกว่าที่ระบบยุติธรรมจะรับได้ มีการใช้การลงโทษด้วยวิธีการจำคุกมากเกินไปจนทำให้ผู้กระทำความผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติม โดยกลุ่มเป้าหมายรัฐศาสตร์เห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ ๘๑.๒๕ กลุ่ม

อาชีวศึกษา เห็นด้วยร้อยละ ๗๕ และกลุ่มนิติศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๕๕ ส่วนกลุ่มเศรษฐศาสตร์ เห็นด้วยมากร้อยละ ๗๑.๔๒

๓) ความคิดเห็นต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลาง ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย กลุ่มเป้าหมายนิติศาสตร์ ร้อยละ ๕๕ เห็นด้วยมากกว่า เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการลงโทษระดับกลาง กลุ่มเป้าหมายด้านอาชีวศึกษา ร้อยละ ๕๐ เห็นด้วยมากที่สุดว่า ประชาชนทั่วไปอาจไม่ยอมรับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง กลุ่มเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๗๑.๔๒ เห็นด้วยมากกว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญคือ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงการลงโทษ และกลุ่มรัฐศาสตร์ร้อยละ ๕๐ เห็นด้วยมากที่สุดว่า จำนวนบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมอาจมีไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง อย่างไรก็ตาม กลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม มีทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันว่า เพื่อที่จะผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย ควรมีกฎกติกาติดตาม และตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง และควรมีการกำหนดชัดเจนว่า ความผิดประเภทใดที่ใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง รวมทั้งเห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

๔) ความคิดเห็นต่อมาตรการลงโทษระดับกลาง กับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ กลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม มีความคิดเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันเกี่ยวกับคุณภาพและความสอดคล้องของมาตรการลงโทษระดับกลาง กับนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในมิติที่เกี่ยวข้อง ทั้งในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ กล่าวคือ กลุ่มนิติศาสตร์ ร้อยละ ๖๐ และกลุ่มรัฐศาสตร์ ร้อยละ ๗๕ เห็นความสำคัญของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ในแง่ความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดมากที่สุด ในขณะที่ กลุ่มอาชีวศึกษา ร้อยละ ๕๐ เห็นด้วยมากที่สุดว่า การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ จะเป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในเรือนจำ และการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน กลุ่มเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๖๔.๒๘ เห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันของชุมชน และผู้กระทำความผิด นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

๕) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ กลุ่มนิติศาสตร์ ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ นอกจากจะคำนึงถึงประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังควรต้องคำนึงถึงการเยียวยาด้านจิตใจของผู้เสียหายด้วย และอาจนำมาใช้กับความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายเพียงฝ่ายเดียว เช่น ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ที่รัฐเป็นผู้เสียหายก่อน ในขณะที่กลุ่มอาชีวศึกษา เห็นว่า ควรมีการกำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและสามารถปฏิบัติตามได้ก่อนการบังคับใช้ กลุ่มเศรษฐศาสตร์ เห็นว่า ควรมีโครงการนำร่องเพื่อทดลองใช้ เพื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้กระทำความผิดซ้ำ เมื่อเทียบกับการลงโทษตามปกติ และกลุ่มรัฐศาสตร์ตั้งข้อสังเกตว่า สังคมไทยอาจใช้

มาตรการลงโทษระดับกลางได้ผลเฉพาะบางกลุ่ม บางโอกาส และบางวิธีการเท่านั้น เนื่องจากประชากรมีความแตกต่างหลากหลายเป็นอย่างมากในแง่พื้นฐานการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ ในส่วนของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ยังมีปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร โดยเฉพาะในแง่ความซื่อสัตย์ของข้าราชการในระดับล่าง มีค่าตอบแทนต่ำ ทำให้อ่อนแอต่อมิจฉาชีพ อาจนำไปสู่การกระทำผิดหากมีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ ซึ่งเป็นหนึ่งในปัญหาพื้นฐานที่สำคัญของข้าราชการไทย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยมีข้อสังเกต และข้อเสนอแนะใน ๓ ประเด็น ได้แก่

๑) คนส่วนใหญ่ในสังคมไทย รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการยุติธรรม ยังคงมีความรู้ความเข้าใจที่จำกัดเกี่ยวกับมาตรการลงโทษระดับกลาง ทั้งในแง่ของรูปแบบ และแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติ ทำให้อาจเกิดความรู้สึกต่อต้านการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง จึงควรให้ความสำคัญกับการให้การศึกษา เสริมสร้าง และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรการลงโทษระดับกลางให้แก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษ ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับมาตรการลงโทษระดับกลางที่ถูกต้อง ชัดเจน ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ด้วย

๒) จากการที่กลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการระบุให้ชัดเจนว่า กลุ่มเป้าหมายที่จะนำมาตรการลงโทษระดับกลางไปบังคับใช้นั้นเป็นชนกลุ่มใด และมีเงื่อนไขในการบังคับใช้อย่างไร หน่วยงาน/ องค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการออกกฎหมาย กฎเกณฑ์ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลาง จึงควรคำนึงถึงประเด็นนี้ในการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลาง

๓) ผลการศึกษาวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายต่อมาตรการการลงโทษ เมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎี และการศึกษาทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด และมาตรการลงโทษในประเทศตะวันตก สะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิด และความเข้าใจที่แตกต่างกันของประชาชนโดยทั่วไปในสังคมไทย และตะวันตก เกี่ยวกับอิสรภาพ และเสรีภาพ (Freedom and Liberty) ของบุคคล กล่าวคือ ในขณะที่สังคมไทยมองว่า การจำกัดบริเวณไว้ในสถานที่ที่มีความสะดวกสบาย อาจไม่ถือเป็นการลงโทษ ชาติดะวันตกมีแนวโน้มที่จะมองว่า การใช้วิธีการใด ๆ ก็ตามที่เป็นการจำกัดอิสรเสรีภาพ หรือลดทอนอำนาจของผู้กระทำความผิด มิให้สามารถกระทำการใด ๆ ได้ ก็ถือเป็นมาตรการในการลงโทษในระดับหนึ่งแล้ว

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลหลายท่าน ซึ่งไม่อาจจะนำมากล่าวได้ทั้งหมด โดยในลำดับแรก ผู้วิจัยใคร่ขอกราบพระคุณคณะอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้ง ๓ ท่าน ประกอบด้วย เอกอัครราชทูต สุจิตรา หิรัญพฤษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลอย สืบวิเศษ ที่ได้ให้คำแนะนำตรวจทาน และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน เพื่อให้การเขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคลครั้งนี้ สมบูรณ์ที่สุด ตลอดจนคณาจารย์สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำตรวจทาน และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ นายวิทยา สุริยะวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม ที่ได้ให้โอกาส ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิชาการของบุคลากรในสำนักงาน รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากร และฐานข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยในสำนักงานกิจการยุติธรรม ตลอดจนขอขอบคุณผู้อนุเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งบุคลากร และเจ้าหน้าที่ในสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ ตลอดจนหน่วยงาน และองค์กรในกระบวนการยุติธรรมผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวชื่อนาม

นันทร์ศมี เทพดลไชย

สิงหาคม ๒๕๕๖

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๙
๑.๓ ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	๑๐
๑.๔ ประโยชน์ของการศึกษา	๑๐
๑.๕ นิยามศัพท์	๑๑
บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๑๒
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๑๒
๒.๒ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๒๐
๒.๓ สรุปกรอบแนวคิด และข้อเสนอตัวแบบมาตรการลงโทษระดับกลางที่เหมาะสมกับประเทศไทย	๒๖
บทที่ ๓ ผลการศึกษาและการวิเคราะห์	๓๐
๓.๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม	๓๒
๓.๒ การประมวลผลคำตอบจากแบบสอบถาม	๓๓
๓.๓ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๔
บทที่ ๔ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๖๗
๔.๑ สรุปผลการศึกษา	๖๗
๔.๒ ข้อเสนอแนะ	๗๕
บรรณานุกรม	๗๘
ภาคผนวก ตัวอย่างแบบสอบถาม	๘๑
ประวัติผู้เขียน	๙๒

สารบัญตาราง

ตารางที่

๑.๑	สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ	๑
๑.๒	ตัวอย่างบางส่วนของมาตรการลงโทษระดับกลาง	๓
๒.๑	รูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลาง	๑๖
๒.๒	สรุปรูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลางในประเทศต่างๆ	๒๕
๒.๓	ข้อเสนอตัวแบบมาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อนำมาปรับใช้ในประเทศไทย	๒๖
๓.๑	แสดงเพศของกลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม	๓๒
๓.๒	แสดงอายุของกลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม	๓๒
๓.๓	แสดงสาขาวิชาของกลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม	๓๓
๓.๔	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านนิติศาสตร์ ต่อความเป็นไปได้ของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย	๓๔
๓.๕	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านอาชีวศึกษา ต่อความเป็นไปได้ของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย	๓๕
๓.๖	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐศาสตร์ ต่อความเป็นไปได้ของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย	๓๖
๓.๗	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านรัฐศาสตร์ ต่อความเป็นไปได้ของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย	๓๗
๓.๘	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านนิติศาสตร์ ต่อปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบัน	๓๘
๓.๙	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านอาชีวศึกษา ต่อปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบัน	๓๙
๓.๑๐	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐศาสตร์ ต่อปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบัน	๔๑
๓.๑๑	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านรัฐศาสตร์ ต่อปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบัน	๔๒
๓.๑๒	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านนิติศาสตร์ ต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย	๔๔
๓.๑๓	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านอาชีวศึกษา ต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย	๔๗
๓.๑๔	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐศาสตร์ ต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย	๔๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

๓.๑๕	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านรัฐศาสตร์ ต่อแนวทาง และ ความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย	๕๒
๓.๑๖	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านนิติศาสตร์ ต่อมาตรการลงโทษ ระดับกลาง กับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิง นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และอาชีวศึกษา	๕๔
๓.๑๗	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านอาชีวศึกษา ต่อมาตรการลงโทษ ระดับกลาง กับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิง นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และอาชีวศึกษา	๕๖
๓.๑๘	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐศาสตร์ ต่อมาตรการลงโทษ ระดับกลาง กับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิง นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และอาชีวศึกษา	๕๘
๓.๑๙	ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านรัฐศาสตร์ ต่อมาตรการลงโทษ ระดับกลาง กับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิง นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และอาชีวศึกษา	๖๐

สารบัญภาพ

ภาพที่

๑.๑	มาตรการลงโทษระดับกลางกับการแก้ปัญหา “คดีล้นศาล คนล้นคุก”	๕
๑.๒	มาตรการลงโทษระดับกลาง และความเชื่อมโยงกับนโยบาย /แผนยุทธศาสตร์ ด้านกระบวนการยุติธรรมและการนำไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย	๘
๔.๑	กลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม แยกตามสาขาวิชา	๗๐
๔.๒	การจัดลำดับความเป็นไปได้ของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ ในประเทศไทย โดยกลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม	๗๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ที่ปัญหาอาชญากรรม และการกระทำผิดกฎหมายทวีความรุนแรง และมีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น นำไปสู่ปัญหาคดีต่างๆ รวมทั้งผู้ต้องหา และผู้กระทำความผิดจำนวนมาก ที่เข้ามาอยู่ในกระบวนการยุติธรรมเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยข้อมูลสถิติจากการสำรวจ ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖ พบว่า จำนวนผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้งในส่วนของนักโทษเด็ดขาด และผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดี รวมแล้วกว่า ๒๖๗,๘๓๔ คน^๑

จนกระทั่งเกิดปัญหาที่เรียกว่า “คดีล้นศาล คนล้นคุก” ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลของทางราชการจำนวนมากในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ อีกประเด็นหนึ่งที่ถูกมองข้าม คือ ความสูญเสียในเชิงเศรษฐศาสตร์ที่เกิดขึ้น จากการที่ผู้ต้องหา และผู้กระทำความผิดซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชากรในวัยทำงานต้องตกค้างอยู่เป็นระยะเวลายาวนานบนสายพานของกระบวนการยุติธรรมเพื่อไปสู่มาตรการลงโทษที่จำกัดเพียงการปรับ จำคุก และประหารชีวิตแทนที่จะได้มีโอกาสในการกลับสู่สังคม และ/ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่ก่อให้เกิดรายได้

ตารางที่ ๑.๑ สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สำรวจ ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
๑. นักโทษเด็ดขาด	๑๖๗,๓๑๖	๒๘,๖๓๑	๑๙๕,๙๔๗	๗๓.๑๖๕
๒. ผู้ต้องขังระหว่าง	๕๙,๔๒๗	๑๐,๒๙๘	๖๙,๗๒๕	๒๖.๐๓
๒.๑ อุทธรณ์ – ฎีกา	๓๐,๕๔๑	๔,๘๐๘	๓๕,๓๔๙	๑๓.๒๐
๒.๒ ได้สวน – พิจารณา	๑๐,๒๓๕	๑,๙๘๔	๑๒,๒๑๙	๔.๕๖
๒.๓ สอบสวน	๑๘,๖๕๑	๓,๕๐๖	๒๒,๑๕๗	๘.๒๗
๓. เยาวชนที่ฝากขัง	๒๔๓	๑๙	๒๖๒	๐.๑๐
๔. ผู้ถูกกักกัน	๖๐	๙	๖๙	๐.๐๓
๕. ผู้ต้องขัง	๑,๖๕๐	๑๘๑	๑,๘๓๑	๐.๖๘
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	๒๒๘,๖๙๖	๓๙,๑๓๘	๒๖๗,๘๓๔	๑๐๐

^๑ กรมราชทัณฑ์, รายงานสถิติผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์, แหล่งที่มา: <http://www.correct.go.th/correct2009/stat.html> สืบค้นเมื่อ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

๑.๑.๑ มาตรการลงโทษระดับกลาง : ทางออกของ “คนล้นคุก”

ปัญหา ‘คดีล้นศาล คนล้นคุก’ หรือการที่คดีความจำนวนมากหลังไหลเข้ามาในศาลยุติธรรม รวมทั้งผู้ต้องหา และผู้กระทำความผิดตกค้างอยู่ในกระบวนการยุติธรรมเป็นจำนวนมาก นี้ มิได้เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นที่แรก หากแต่ได้เคยเกิดขึ้นแล้วในหลายๆ ประเทศ ซึ่งจากการสำรวจวรรณกรรมในเบื้องต้น พบว่า แนวทางที่ประเทศที่พัฒนาแล้วจำนวนมากได้เลือกใช้ อันสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เห็นผลเป็นที่ประจักษ์ คือ การนำมาตราการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) มาใช้สำหรับลงโทษผู้กระทำความผิดบางประเภท แทนการจำคุก เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ศาลในการพิพากษาลงโทษ และดำเนินการเพื่อนำไปสู่การฟื้นฟูพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำความผิดได้อย่างหลากหลาย มีความเหมาะสม และก่อให้เกิดผลดีต่อผู้กระทำความผิดเอง และสังคมในภาพรวม

การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในการลงโทษผู้กระทำความผิด หมายถึง “การลงโทษ หรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในทุกกรณีที่ไม่ใช่การลงโทษจำคุก และเป็นการลงโทษที่เข้มข้นกว่าการคุมประพฤติตามปกติ ทั้งนี้ ในกระบวนการลงโทษระดับกลาง จะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตาม โดยมีมาตรการหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้เหมาะสม และรองรับกับความจำเป็นในการแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดที่แตกต่างกันของผู้กระทำความผิดแต่ละคน”^๒ อาทิ การกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องทำงานสาธารณะประโยชน์โดยไม่รับค่าตอบแทน และจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิด ควบคู่ไปกับการกำหนดให้มาพบเจ้าพนักงานคุมประพฤติอย่างต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่ได้รับระบุไว้ การเข้าศูนย์พักพิงหรือศูนย์ควบคุมผู้ถูกคุมประพฤติ การเข้าค่ายฝึกอบรมแบบทหาร หรือการกักขังไว้ที่บ้านของตนเองโดยมีอุปกรณ์ควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ประโยชน์ของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางอันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในวงวิชาการด้านทัณฑวิทยาและอาชญาวิทยาที่เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุดคือ การลดค่าใช้จ่ายของกระบวนการยุติธรรม ในแง่ของงบประมาณ และทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการระบบเรือนจำลงไปอย่างมากกว่าร้อยละ ๕๐%^๓ นอกจากนี้ การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในหลายรูปแบบ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้มีการใช้ทรัพยากร และบรรยากาศในชุมชนแทนการควบคุมผู้กระทำความผิดในเรือนจำ เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ผู้กระทำความผิดเล็กน้อย หรือผู้กระทำความผิดครั้งแรกที่ไม่มีสัณฐานเป็น

^๒ ตราดุลย์ นรนิติผดุงการ. มาตรการลงโทษระดับกลางต่อผู้กระทำความผิด. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต (กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙), หน้า ๑๙.

^๓ Division of Community Corrections. Cumberland County, North Carolina, 2007. Available:: <http://www.aoc.state.nc.us/district12/NCCourts/StructuredSentencing.html> .

ผู้ร้าย เกิดการเรียนรู้จากอาชญากรคนอื่นๆ ในเรือนจำ ซึ่งอาจนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำ (recidivism) อีกด้วย^๔

นัทธี จิตสว่าง^๕ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของมาตรการลงโทษระดับกลางในรูปแบบที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุด คือ มาตรการที่ใช้หลักการของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน (community-based corrections) ประกอบ เช่น การให้ผู้กระทำความผิดทำงานในชุมชนโดยมีการคุมประพฤติประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำความผิดในรูปของพนักงานคุมประพฤติอาสาสมัคร รวมทั้งการเปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำความผิด ว่า นับเป็นการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันของสังคมในการสอดส่องแก้ไขผู้กระทำความผิด อันจะเป็นการเอื้อให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อผู้กระทำความผิดได้ง่ายขึ้น เมื่อผู้กระทำความผิดนั้นพ้นโทษ และเตรียมตัวกลับเข้าสู่สังคมตามเดิมในอนาคต

ผู้วิจัยได้สรุปตัวอย่างบางส่วน of มาตรการลงโทษระดับกลางที่ได้มีการดำเนินการอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน และมีผลการศึกษาวิจัยที่รับรองผลประโยชน์ที่กระบวนการยุติธรรม ชุมชน และสังคมได้รับในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม^๖ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑.๒ ตัวอย่างบางส่วนการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง

มาตรการลงโทษระดับกลาง	ประโยชน์ที่ได้รับ	การนำไปใช้ในประเทศต่างๆ (บางส่วน)
๑. การลงโทษในชุมชน (Community Punishment) และการให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคม (community services)	- ลดความแออัดในเรือนจำ (overcrowded prison) - ประหยัดงบประมาณและทรัพยากรบุคคล ในกระบวนการยุติธรรม ที่ใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำ - เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำผิด - ส่งเสริมการกลับสู่ชุมชน (reintegration) ของผู้กระทำผิด	แคนาดา, สหราชอาณาจักร, สกอตแลนด์, เนเธอร์แลนด์

^๔ Doob, Anthony N. and Marinos, Voula. "Reconceptualizing Punishment : Understanding the Limitations on the Use of Intermediate Punishments" in 1995 Symposium Summary on Intermediate Punishments Viable Alternatives to Prison. (University of Chicago, 1995) Available: <http://www.law-roundtable.uchicago.edu/s03.htm> .

^๕ นัทธี จิตสว่าง. หลักทฤษฎี: หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์. (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์, ๒๕๔๑). หน้า ๑๑๕.

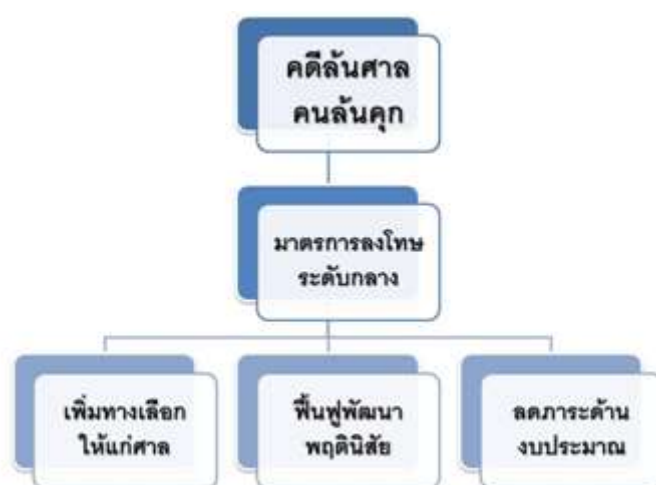
^๖ ตราดุษฎี นรนิติตุงการ. มาตรการลงโทษระดับกลางต่อผู้กระทำความผิด. หน้า ๓๓-๕๗. และ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์ และคณะ. รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาของไทย. (กรุงเทพมหานคร: กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๔) หน้า ๒๘ – ๔๕.

มาตรการลงโทษระดับกลาง	ประโยชน์ที่ได้รับ	การนำไปใช้ในประเทศต่างๆ (บางส่วน)
๒. มาตรการการคุมประพฤติอย่างเข้มงวด (Intensive Probation Service – IPS) การกักขังไว้ที่บ้าน (Home Arrest) และการควบคุมผู้ต้องโทษด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring System – EM)	- ลดความแออัดในเรือนจำ (overcrowded prison) - ลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเรือนจำ และทรัพยากรบุคคลในกระบวนการยุติธรรม ที่ใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำได้ถึง ๓๐ % - ๕๐% (ขึ้นอยู่กับกระบวนการ และวิธีการดำเนินงานของแต่ละแห่ง) - สามารถควบคุมตัวผู้ต้องขังในบางกรณีที่ไม่ควรปล่อยออกสู่สังคม เช่น ผู้ต้องขังในคดีความผิดทางเพศ (sex offenders) ไว้ได้ในสถานที่อื่นซึ่งมิใช่เรือนจำ เพื่อป้องกันการเรียนรู้จากอาชญากรความผิดร้ายแรงอื่น ๆ ในเรือนจำ อันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดซ้ำ (recidivism) - เลี่ยงประวัติการจำคุก ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำความผิดเสียสิทธิ์หลายอย่างในอนาคต	สหรัฐอเมริกา (คดีความผิดทางเพศ และยาเสพติดที่ไม่ร้ายแรงนัก), สหราชอาณาจักร, สิงคโปร์

จากตารางดังกล่าว จะเห็นได้ว่า มาตรการลงโทษระดับกลางนั้น นอกจากจะสามารถแก้ไขปัญหที่กระบวนการยุติธรรมของไทยกำลังเผชิญอยู่ดังที่กล่าวไว้ในข้างต้น อันได้แก่ปัญหา “คดีล้นศาล คนล้นคุก” แล้วยังสามารถมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ในแง่ของการลดค่าใช้จ่ายจำนวนมากที่รัฐต้องสูญเสียไปกับการบริหารจัดการเรือนจำ ตลอดจนลดภาระของบุคลากร และทรัพยากรอื่นในกระบวนการยุติธรรมที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้สามารถนำไปใช้ในแง่อื่น เช่น การศึกษาวิจัย และพัฒนานวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง และภูมิคุ้มกันของชุมชนต่อภัยอาชญากรรมในรูปแบบใหม่ ๆ ก่อให้เกิดผลดีต่อผู้กระทำความผิดเอง ในแง่ของการลดการเรียนรู้จากอาชญากรอื่นในเรือนจำ และส่งเสริมการปรับตัวกลับเข้าสู่ชุมชน (reintegration) รวมทั้งส่งผลดีชุมชนและสังคม ในแง่ของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้กระทำผิด และชุมชน อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และนโยบายของรัฐบาลอีกด้วย

นอกจากประโยชน์ดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยยังเห็นว่า การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาและผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจตกค้างในกระบวนการยุติธรรม ได้กลับสู่สังคม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมในด้านต่างๆ อันเป็นการเพิ่มผลิตภาพ (productivity) ของสังคม และก่อให้เกิด

มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ^๗ อีกทั้งยังเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทย และนานาชาติอารยประเทศได้ให้การรับรอง อาทิ กฎบัตรสหประชาชาติมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติสำหรับมาตรการการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิด (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures : The Tokyo Rules)^๘ และข้อกำหนดของสหประชาชาติสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ และมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับ ผู้กระทำความผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-Custodial Measures for Women Offenders : The Bangkok Rules)^๙ ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยในด้านสิทธิมนุษยชนในเวทีระหว่างประเทศ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ในอีกทางหนึ่งด้วย

ภาพที่ ๑.๑ มาตรการลงโทษระดับกลางกับการแก้ไขปัญหา “คดีล้นศาล คนล้นคุก”

๑.๑.๒ มาตรการลงโทษระดับกลาง : จุติร่วมนิติศาสตร์ - อาชญวิทยา - เศรษฐศาสตร์ - รัฐศาสตร์

จากการทบทวนวรรณกรรมเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับหลักการ ความเป็นมา การนำมาใช้ มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ รวมทั้งผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมของการนำมาตรการลงโทษ

^๗ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์ และคณะ. รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย. (กรุงเทพมหานคร: กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๔), หน้า ๑-๒.

^๘ United Nations. “United Nations Standard Minimum Rules for Non-Custodial Measures (The Tokyo Rules). Available:

https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/UN_Standard_Minimum_Rules_for_Non-custodial_Measures_Tokyo_Rules.pdf

^๙ United Nations. “United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners (The Bangkok Rules)” Available: <http://www.un.org/en/ecosoc/docs/2010/res%202010-16.pdf>

ระดับกลางมาใช้ในประเทศต่างๆ ทำให้สามารถประมวลจุดเด่นของมาตรการลงโทษระดับกลาง อันมีความแตกต่างจากมาตรการลงโทษในรูปแบบอื่นๆ ที่ได้มีการบังคับใช้อยู่แล้วในประเทศไทยในปัจจุบันคือ การคุมประพฤติ (probation) โทษปรับ (fine) และการจำคุก (imprisonment) กล่าวคือ มาตรการลงโทษระดับกลางนั้น นับเป็นจุดร่วมของนิติศาสตร์ อาชญวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ดังนี้

๑) นิติศาสตร์ การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษ ผู้เสียหาย และสังคมได้รับการชดเชยที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้ก่อขึ้น โดยมีมาตรการการลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดแต่ละประเภท

๒) อาชญวิทยา การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับผิดชอบต่อกฎหมายของรัฐ และเป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่นในสังคม เพื่อเป็นการยับยั้งไม่ให้เกิดความผิด

๓) เศรษฐศาสตร์ การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล และอื่น ๆ ได้ถึง ๓๐%- ๗๐% ขึ้นอยู่กับวิธีการที่เลือกใช้^{๑๐} นอกจากนี้ มาตรการลงโทษระดับกลางที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ทำงานบริการสังคม หรือปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยมีการคุมประพฤติอย่างเข้มงวดประกอบด้วย เป็นการเพิ่มผลิตภาพ (productivity) ในภาพรวมของประเทศ

๔) รัฐศาสตร์ การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การลงโทษในชุมชน หรือการคุมประพฤติโดยอาสาสมัครในชุมชน เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนและผู้กระทำความผิด นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด จึงเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย ในเวทีระหว่างประเทศ

๑.๑.๓ ปัจจัยความสำเร็จของมาตรการลงโทษระดับกลางในต่างประเทศ

จากการสำรวจปัจจัยความสำเร็จของมาตรการลงโทษระดับกลางในต่างประเทศ ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มาตรการลงโทษระดับกลางได้รับการยอมรับ และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ได้แก่ การที่ในประเทศต่าง ๆ ที่มีการนำมาตรการการลงโทษระดับกลางไปใช้นั้น มีความตระหนักในคุณูปการของมาตรการลงโทษระดับกลางในทั้ง ๔ ด้านนี้ ตลอดจนมีการสนับสนุนของภาคีเชิงนโยบาย ด้านนิติศาสตร์ อาชญวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ในประเทศ ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปของการกำหนดนโยบายด้านอาชญากรรม (crime policy) ในภาพรวมของประเทศนั้นๆ ทั้งนี้ กระบวนการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลางในประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา จะมีกระบวนการในการสื่อสารต่อสังคม ถึงรูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลางในลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งคุณูปการของมาตรการลงโทษระดับกลาง ทั้งในดำนานิติศาสตร์ และอาชญา

^{๑๐} Mainprize, Stephen. "Electronic monitoring in corrections : Assessing cost effectiveness and the potential for widening the net of social control." *Canadian Journal of Criminology* (April, 1992) pp.161-180.

วิทยา อาทิต เป็นทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี และมีความเหมาะสมที่จะชดเชยกับความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้ทำลงไป ในขณะที่เดียวกัน เป็นมาตรการที่เหมาะสม ในการแยกผู้กระทำความผิดที่ไม่รุนแรง (nonviolent offenders) ออกจากเรือนจำ เพื่อลดการเรียนรู้ อาชญากรรมจากผู้กระทำความผิดที่รุนแรงกว่า รวมทั้งเป็นมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดก่อให้เกิดอันตรายแก่สังคมด้วย นอกจากนี้ ยังมีคุณูปการในเชิงเศรษฐศาสตร์ จากการที่สังคมได้รับประโยชน์จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การใช้แรงงานของผู้กระทำความผิด และในเชิงรัฐศาสตร์ คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมของคนในสังคม ส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งมีความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด^{๑๑} ซึ่งจากรายงานการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศดังกล่าว พบว่า หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมมีความเข้าใจที่ถูกต้อง และเล็งเห็นถึงคุณูปการต่าง ๆ ของมาตรการลงโทษระดับกลาง ก็จะทำให้การสนับสนุนการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่^{๑๒}

๑.๑.๔ มาตรการลงโทษระดับกลางในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยนั้น ปัญหา “คดีล้นศาล คนล้นคุก” ที่เกิดขึ้น ได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องจากหลายฝ่าย ทั้งในแวดวงวิชาการ และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมเอง เนื่องจากถูกมองว่าเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรม อันจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทยให้มีความคล่องตัว เข้มแข็ง และเป็นที่ยังของประชาชนได้ ตามหลักการที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ระบุไว้ในมาตรา ๔๐ ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง^{๑๓} โดยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ได้มีการนำเสนอแนวทางต่าง ๆ เพื่อลดภาระของกระบวนการยุติธรรม โดยลดปริมาณคดี และลดจำนวนผู้กระทำความผิดที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ที่อาจเรียกได้โดยรวมว่าเป็น “กระบวนการยุติธรรมทางเลือก” ซึ่งกระทรวงยุติธรรมได้ให้ความสำคัญ ตลอดจนได้ระบุค่านิยมไว้ในแผนยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๕ ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบงานยุติธรรมทางเลือก และพัฒนาความร่วมมือในงานยุติธรรม ว่า หมายถึง งานการสร้างความเป็นธรรมทางสังคมที่เปิดโอกาสให้หน่วยงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประชาชน ชุมชน ฯลฯ มีบทบาท และมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ กลไก และวิธีการ และร่วมปฏิบัติงานการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม จัดระเบียบชุมชน แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด และการกระทำผิดกฎหมายในระดับที่ไม่ซับซ้อนรุนแรง เยียวยาเสริมพลังเหยื่ออาชญากรรม และ

^{๑๑} ดู Becker, Garry S. “Crime and Punishment: An Economic Approach” in Essays in the Economics of Crime and Punishment. Becker, Garry S. and Landes, William M, eds. (New York: National Bureau of Economic Research), 1974, pp 1-54. และ Peterson, Rebecca D. “The Social Construction of Intermediate Punishments.” The Prison Journal. Vol. 77 No. 1 (March, 1997) pp.77-91. เป็นต้น

^{๑๒} Kahan, James, Petersilla, Joan, Peterson, Joyce and Turner, Susan. “Executive Summary of Rand’s Study, “Granting Felons Probation” Public Risks and Alternatives” in Crime and Delinquency Vol. 31 No. 3 (July 1985) pp.379 -392.

^{๑๓} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. พุทธศักราช ๒๕๕๐. ราชกิจจานุเบกษา (๒๕๕๐, ๒๔ สิงหาคม).

แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก หรือส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการของกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก เพื่อมุ่งสู่ผลลัพธ์ร่วมกัน คือ ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน ความสงบสุขสมานฉันท์ของชุมชน และความมั่นคงของประเทศชาติเป็นสำคัญ^{๑๔} ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์ฯ เน้นว่า มาตรการลงโทษระดับกลาง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางเลือกดังกล่าว เช่นเดียวกับคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนามาตรการลงโทษระดับกลางที่เหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหาประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย และมีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะด้านเพื่อพิจารณา และผลักดันแนวทางการนำมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทยขึ้นเป็นครั้งแรก ได้แก่ คณะอนุกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมทางเลือก และการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง และได้มีการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๖^{๑๕}

ภาพที่ ๑.๒ มาตรการลงโทษระดับกลาง และความเชื่อมโยงกับนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการยุติธรรม และการนำไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย
ดังนั้น รายงานวิจัยฉบับนี้ จึงเสนอที่จะศึกษาแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย โดยการสำรวจ

^{๑๔} กระทรวงยุติธรรม. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๕, แหล่งข้อมูล:

http://www.moj.go.th/upload/mini110_information/uploadfiles/2210_4912.doc สืบค้นเมื่อ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖

^{๑๕} ปัจจุบัน (ณ เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๖) คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบยุติธรรมทางเลือกและการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ได้มีการประชุมครั้งล่าสุดคือ การประชุมครั้งที่ ๓ /๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖ โดยมีประเด็นพิจารณาที่สำคัญ ได้แก่ นิยาม และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และ/หรือ มาตรการลงโทษระดับกลาง รวมทั้งประเด็นที่เห็นว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนต้องดำเนินการ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลาง ตัวอย่างที่ดี (Best practices) ของประเทศต่างๆ ที่มีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำไปสู่การกำหนดแบบจำลอง (model) มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อใช้เป็นมาตรการการลงโทษผู้กระทำความผิดแทนมาตรการเดิมที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย รวมทั้งกำหนดแนวทางในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม โดยดำเนินการสำรวจทัศนคติของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อกระบวนการยุติธรรม ๔ กลุ่ม ต่อตัวแบบมาตรการลงโทษระดับกลาง ได้แก่

- ๑) นักวิชาการ/ ผู้ปฏิบัติงานในด้านนิติศาสตร์ อาทิ อาจารย์ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ตำรวจ อัยการ ศาล และนิติกร
- ๒) นักวิชาการ / ผู้ปฏิบัติงานในด้านอาชีวศึกษา
- ๓) นักวิชาการ/ผู้ปฏิบัติงานในด้านเศรษฐศาสตร์ อาทิ นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สถาบันเพื่อการวิจัยและพัฒนาแห่งประเทศไทย (Thailand Development and Research Institute – TDRI) และสำนักงานประมาณ
- ๔) นักวิชาการ/ผู้ปฏิบัติงานในด้านรัฐศาสตร์ อาทิ นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษาต่างๆ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์ และกรมการปกครอง

ทั้งนี้ ข้อมูลจากการสำรวจทัศนคติ จะได้นำมาประมวล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อปรับปรุงตัวแบบมาตรการลงโทษระดับกลาง รวมทั้งแนวทางในการผลักดันสู่การปฏิบัติเป็นรูปธรรม เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติเป็นรูปธรรมในประเทศไทย โดยการสำรวจแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลาง ตัวอย่างที่ดี (Best practices) ของประเทศต่างๆ ที่มีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม

๑.๒.๒ เพื่อกำหนดตัวแบบ (model) การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อใช้เป็นมาตรการการลงโทษผู้กระทำความผิดแทนมาตรการเดิมที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย

๑.๒.๓ เพื่อสำรวจทัศนคติของนักวิชาการ/ผู้ปฏิบัติงานในด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับความเป็นไปได้ และแนวทางในการนำตัวแบบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย พัฒนารอบแนวทางการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติเป็นรูปธรรม และเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

๑.๓ ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัย และวิธีการดำเนินการศึกษาวิจัยใน ๒ ส่วน ดังนี้

๑.๓.๑ การศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ครอบคลุมถึงแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ ความหมาย ขอบเขต จุดประสงค์และรูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลาง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง และผลการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในประเทศไทย

๑.๓.๒ การศึกษาภาคสนาม

โดยการสำรวจทัศนคติของนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้ปฏิบัติงานในด้านรัฐศาสตร์ อาชญวิทยา นิติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ จำนวนรวมทั้งสิ้น ๖๒ คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการยุติธรรมของไทย เกี่ยวกับความเป็นไปได้ และแนวทางในการนำตัวแบบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย เพื่อนำมาพัฒนากรอบแนวทางการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้แบบสอบถามที่มีคำถามแน่นอน (Structured Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยในเชิงผสมผสาน ทั้งระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ และระเบียบวิธีวิจัยในเชิงปริมาณ ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัย ตำรา บทความ หนังสือ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งใน และต่างประเทศ รวมทั้งข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมทางเลือกและการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง เพื่อพัฒนาตัวแบบ (Model) ของมาตรการลงโทษระดับกลางที่เหมาะสมสำหรับนำมาปรับใช้ในประเทศไทย และการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามทัศนคติของนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้ปฏิบัติงานในด้านรัฐศาสตร์ อาชญวิทยา นิติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ เกี่ยวกับความเป็นไปได้ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการผลักดันตัวแบบมาตรการลงโทษระดับกลางที่เหมาะสมไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย

๑.๔ ประโยชน์ของการศึกษา

๑.๔.๑ ทำให้ทราบถึงสถานการณ์ สภาพปัญหาในกระบวนการยุติธรรม ที่ส่งผลให้มีความจำเป็นต้องพัฒนา ผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย

๑.๔.๒ ทำให้ทราบถึงตัวอย่างที่ดีของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม อันสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดแนวทางการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางที่มีความเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย เพื่อใช้เป็นมาตรการการลงโทษผู้กระทำความผิดแทนมาตรการเดิมที่มีอยู่ได้

๑.๔.๓ ทำให้ทราบถึงทัศนคติของนักวิชาการ/ผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องกระบวนการยุติธรรมใน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านนิติศาสตร์ อาชญวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ เกี่ยวกับความเป็นไปได้ และแนวทางในการนำตัวแบบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย เพื่อนำมาพัฒนากรอบแนวทางการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๔.๔ เป็นการเสริมสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของมาตรการลงโทษระดับกลาง ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การผลักดัน มาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทยต่อไป

๑.๕ นิยามศัพท์

ผู้วิจัยขอกำหนดคำนิยามเชิงปฏิบัติการที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

๑.๕.๑ มาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment/Intermediate Sanction) หมายถึง “การลงโทษ หรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในทุกกรณีที่มีใช้การลงโทษจำคุก และเป็นการลงโทษที่เข้มข้นกว่าการคุมประพฤติตามปกติ ทั้งนี้ ในกระบวนการลงโทษระดับกลาง จะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตาม โดยมีมาตรการหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้เหมาะสม และรองรับกับความจำเป็นในการแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดที่แตกต่างกันของผู้กระทำความผิดแต่ละคน” ^{๑๖}

๑.๕.๒ ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม (Justice System Efficiency) หมายถึง การที่กระบวนการยุติธรรมมีความคุ้มค่ายิ่งขึ้น ด้วยการประหยัดงบประมาณ และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีมาตรฐานที่สูงขึ้น รวดเร็วยิ่งขึ้น ลดความยุ่งยาก ซับซ้อน และปลอดภัยยิ่งขึ้น

๑.๕.๓ ผู้กระทำความผิด (Offender) หมายถึง ผู้กระทำความผิดลหุโทษ ผู้กระทำความผิดในคดีที่ศาลพิพากษาจำคุกไม่เกิน ๓ ปี และรอลงอาญาโดยการคุมประพฤติ ผู้กระทำความผิดในคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี และผู้ต้องขังที่ได้รับการพักโทษโดยอยู่ในความควบคุม สอดส่องดูแลพฤติกรรมของพนักงานคุมประพฤติ หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ให้อยู่ภายในบ้าน สถานที่พักอาศัย หรือสถานที่อื่น ๆ ที่ศาลกำหนด ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก และเยาวชน ผู้กระทำความผิดเพศหญิง รวมทั้งผู้ที่เมาแล้วขับ ก่อให้เกิดอุบัติเหตุและความสูญเสีย

๑.๕.๔ ทิศนคติ (Viewpoint) หมายถึง ความคิดเห็น หรือแง่มุมของนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานในแวดวงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ได้แก่ นิติศาสตร์ อาชญาวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ที่มีต่อหลักการ รูปแบบ ปัญหา และอุปสรรคของการนำ มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในสังคมไทย

^{๑๖} ตราคุณัย นรนิติผดุงการ. มาตรการลงโทษระดับกลางต่อผู้กระทำความผิด. หน้า ๑๙.

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนแนวคิดทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง “ยุติธรรม
ภีวัฒน์: มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย” ในบทนี้ แบ่ง
ออกเป็น ๓ ส่วน คือ

๑. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

๑.๑ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ

๑.๒ ความหมาย ขอบเขต จุดประสงค์ของมาตรการลงโทษระดับกลาง และตัวแบบ
(Model) ของมาตรการลงโทษระดับกลางในต่างประเทศ

๑.๓ นโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิงรัฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์

๑.๔ มิติต่างประเทศกับมาตรการลงโทษระดับกลาง

๒. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้มาตรการ
ลงโทษระดับกลางในประเทศไทย และผลการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษ
ระดับกลางในประเทศไทยที่สำคัญ และสามารถเชื่อมโยงกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้

๓. สรุปกรอบแนวคิด และข้อเสนอตัวแบบมาตรการลงโทษระดับกลางที่เหมาะสมกับประเทศไทย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด และการลงโทษ

การลงโทษถือเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะมีประสิทธิภาพ
เพียงไรขึ้นอยู่กับความเข้าใจในวัตถุประสงค์และรูปแบบของการลงโทษได้วิวัฒนาการมาในยุค
ต่างๆ ของสังคม กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น สังคมจะต้องหาวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อ
จัดการกับบุคคลที่กระทำความผิด ละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งเป็นไปตามความเชื่อ และแนวปฏิบัติ
ในแต่ละยุคแต่ละสมัย

วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหรือลงโทษต่อผู้กระทำความผิดที่เกิดขึ้นในยุคต่างๆ ที่
ผ่านมา จนถึงปัจจุบัน สามารถสรุปได้ ๔ วัตถุประสงค์ด้วยกัน^๑ คือ

๑) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) เป็นวัตถุประสงค์การลงโทษที่มี
มาช้านาน และเก่าแก่ที่สุด ตั้งแต่สมัยที่สังคมมนุษย์ยังเป็นสังคมป่าเถื่อน รูปแบบการลงโทษจะมี
ลักษณะที่รุนแรง ไร้มนุษยธรรม เช่น การตัดอวัยวะ การเข่นตี ทรมาน และประหารชีวิต แต่การ
ลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ก็เป็นวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชน

^๑ ปริญญา สันติวงษ์. ทัศนะของผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ควบคุม
ผู้กระทำความผิดในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต (กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์
ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑ - ๑๖.

โดยทั่วไป ที่ต้องการเห็นคนที่ทำร้ายผู้อื่นได้รับผลร้ายตอบแทนเช่นกัน เป็นการลงโทษที่ชดเชยและให้สาสมกับความผิด เพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรม ตามหลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน”^๒

การที่สังคมต้องเข้าไปปรับหน้าที่ลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อแก้แค้นทดแทนนั้นก็เพื่อป้องกันไม่ให้มีการแก้แค้นกันเอง เพราะจะทำให้สังคมเกิดความวุ่นวายและมีการแก้แค้นอย่างไม่สิ้นสุด ในขณะเดียวกันก็เพื่อช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่าให้ได้รับความเป็นธรรม โดยการลงโทษผู้ละเมิดให้ได้รับผลร้ายที่สาสมและทดแทนกันอย่างยุติธรรม วัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนจึงเป็นวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน เพราะเป็นวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับความรู้สึกของประชาชน แม้ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ที่ลดความสำคัญลงเพราะสังคมมีเหตุผลหรือมีวัตถุประสงค์อื่นเข้ามาประกอบในการลงโทษผู้กระทำความผิด

๒) การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School) ที่เชื่อว่าการกระทำผิดเกิดขึ้นจากการที่คนไม่เกรงกลัวกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายอ่อนแอ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีเหตุผลและเจตจำนงอิสระ (Free Will) ในการเลือกหรือไม่เลือกที่จะกระทำ สิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ได้ โดยมนุษย์จะเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเองได้รับประโยชน์และพอใจ แต่จะไม่เลือกกระทำในสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์หรือความเจ็บปวด มนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง การกระทำผิดจึงเกิดจากการเลือกกระทำของผู้นั้นเอง เนื่องจากเห็นว่าได้ประโยชน์มากกว่าจึงกล้าเสี่ยงที่จะกระทำความผิด การลงโทษจึงควรมีขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำความผิดโดยทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกกลัว ผลของการกระทำผิดนั้นก่อให้เกิดความเจ็บปวด และไม่มีผลดีเลย เมื่อมนุษย์ได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำความผิดมากกว่าได้รับความพอใจแล้ว เขาก็จะหลีกเลี่ยงที่จะกระทำความผิดเอง ทั้งนี้ การจะลงโทษให้มีผลในการข่มขู่ยับยั้งจะต้องทำให้การลงโทษนั้นมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และเป็นโทษที่มีความเหมาะสม^๓

๓) การลงโทษเพื่อตัดช่องโอกาสในการกระทำความผิด (Incapacitation) พัฒนขึ้นจากหลักการที่ว่า อาชญากรรมย่อมไม่เกิดขึ้นถ้าไม่มีอาชญากร หรือถ้าอาชญากรไม่มีโอกาสที่จะกระทำความผิด การลงโทษเพื่อตัดช่องโอกาสในการกระทำความผิดนั้นมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกับการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง คือ เป็นการป้องกันอาชญากรรม แต่แตกต่างกันตรงหลักการที่ว่า การลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้งมุ่งให้เกิดความเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก ส่วนการลงโทษเพื่อตัดช่องโอกาสในการกระทำความผิดนั้น มุ่งป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยการทำให้อาชญากรหรือผู้กระทำความผิดหมดโอกาสที่จะกระทำความผิดขึ้นได้ ซึ่งวิธีการจัดผู้กระทำความผิดอาจทำได้โดยการเนรเทศเพื่อป้องกันสังคมจากอาชญากร โดยการกักอาชญากรไปอยู่ในสถานที่อื่นเพื่อให้สังคมปลอดภัย เช่น การส่งนักโทษไปยังดินแดนอื่น การจำคุก หรือการตัดอวัยวะเพื่อตัดโอกาสผู้กระทำความผิดในการประกอบอาชญากรรม เช่น ตัดมือพวกลักขโมย ทำให้หมดโอกาสลักขโมย หรือการประหารชีวิต เป็นต้น สำหรับวิธีการลงโทษที่สนองต่อวัตถุประสงค์นี้ และใช้กันแพร่หลายในปัจจุบัน คือ การจำคุก โดยการกักผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมเพื่อให้สังคมปลอดภัย^๔

^๒ Sykes, G.M and Cullen F.T. , Criminology, 2nd ed.(Florida: Hartcourt Brace Jovanovich Inc., 1992), pp. 416-426.

^๓ Fox, Vernon, Introduction to Corrections, 3rd ed. (New Jersey : prentice-Hall, Inc., 1985), pp. 68-69.

^๔ Sykes and Cullen, Criminology, Pp.420-425.

๔) การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitation) เป็นแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับเจตจำนงกำหนด (Determinism) กล่าวคือ การกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่างๆ มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำได้อย่างอิสระหรือใช้เหตุผลในการเลือก แต่มนุษย์ถูกกดดันหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ จนมีบุคลิกภาพที่บกพร่องและหันไปสู่การกระทำผิด ดังนั้น การกระทำของมนุษย์จึงเป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างรวมกัน ทั้งปัจจัยทางชีวภาพ ปัจจัยทางจิตวิทยา และปัจจัยทางสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อยู่นอกเหนือความควบคุมของมนุษย์ การกระทำความผิดจึงเกิดจากปัจจัยแวดล้อมหลายๆปัจจัยที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคลด้วย การลงโทษจึงไม่ควรมุ่งเน้นที่การกระทำความผิดเป็นหลัก แต่ควรพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำความผิดของแต่ละบุคคลและแก้ไขไปที่สาเหตุนั้น

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิดหรืออาชญากรมากกว่าเน้นที่การกระทำผิดหรืออาชญากรรม โดยเน้นการศึกษาผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลหรือการจำแนกลักษณะเพื่อหาสาเหตุการกระทำผิดและแนวทางแก้ไข ระยะเวลาของการลงโทษจำคุก จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้กระทำความผิดในการแก้ไขตนเอง เช่น ผู้ต้องขังคดีฆ่า อาจได้รับการปล่อยตัวก่อนผู้ต้องขังคดีลักทรัพย์ที่กระทำผิดซ้ำซาก ถ้าผู้ต้องขังคดีฆ่าสามารถสำนึกผิดและมีพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการและมีแนวโน้มว่าจะไม่กระทำผิดซ้ำอีก ดังนั้น แนวความคิดในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูจึงเป็นแนวคิดที่ให้โอกาสคนกระทำความผิด ได้กลับตัว ให้โอกาสแก้ไขปรับปรุงตัวโดยการทำให้คนที่ทำผิดไม่กล้าตัดสินใจไปสู่การกระทำผิดมากขึ้น ทั้งนี้ โดยการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษในลักษณะที่เป็นการทำลายคุณลักษณะหรือศักยภาพ ในการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำความผิด โดยใช้มาตรการลงโทษที่ไม่ทำให้เกิดรอยมลทินหรือการตีตรา และได้รับการขัดเกลาจากผู้กระทำความผิดรายอื่นๆ^๕

สำหรับแนวคิดที่ใช้สำหรับการกำหนดมาตรการการลงโทษในประเทศไทยนั้น นที จิตสง่า^๖ ได้ให้ความเห็นว่า วัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้ง ๔ ประการข้างต้น ยังคงเป็นวัตถุประสงค์ในการลงโทษในกระบวนการยุติธรรมของไทย หากแต่จุดเน้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ เปลี่ยนแปลงไปจากการลงโทษในยุคดั้งเดิมที่เน้นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนไปสู่การลงโทษเพื่ออบรมแก้ไขและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมากขึ้นในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนนั้นก็ยังคงปรากฏอยู่ในความคาดหวังของสังคมไทย เห็นได้จากการที่รัฐยังต้องลงโทษเพื่อตอบสนองความรู้สึกของประชาชนในกรณีที่มีอาชญากรรมรุนแรงเกิดขึ้น ในขณะเดียวกัน การลงโทษยังเป็นการทำให้คนทั่วไปเกิดความเกรงกลัวในการถูกลงโทษ การลงโทษจึงเป็นการมุ่งข่มขู่ยับยั้งเช่นกัน และหากลงโทษโดยการจำคุกก็ถือเป็นการลงโทษเพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม ไม่ให้มีโอกาสในการกระทำผิด

^๕ Ibid., p.426.

^๖ นที จิตสง่า, หลักทัณฑ์วิทยา : หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์ (กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์, ๒๕๔๑), หน้า ๒๓ -๓๑

๒.๑.๒ ความหมาย ขอบเขตของมาตรการลงโทษระดับกลาง และตัวแบบ (Model) ของมาตรการลงโทษระดับกลางในต่างประเทศ

ความหมายทั่วไปของมาตรการลงโทษระดับกลาง ตามที่เข้าใจกันในแวดวงวิชาการด้านงานยุติธรรมของไถยนั้น หมายถึง วิธีการสำหรับปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ใช้กระบวนการสอดส่องดูแลหนักกว่าการคุมประพฤติแบบปกติ แต่ยังไม่ถึงขั้นจำคุกเต็มรูปแบบ ศาลจะสั่งใช้วิธีการนี้ หากเห็นว่าการคุมประพฤติแบบเดิมนั้นเบาเกินไป แต่การจำคุกก็ยังไม่จำเป็นหรืออาจจะรุนแรงเกินไป^๗

McCarthy and McCarthy^๘ ได้ให้ความหมายของมาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) ว่า หมายถึง ทางเลือกแทนการคุมความประพฤติและการจำคุกแบบดั้งเดิม โดยมีการจัดการระดับกลาง (Mid-range Disposition) เพื่อใช้กับผู้กระทำความผิดในชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการโต้ตอบต่อการกระทำผิดได้ดีกว่าการใช้การคุมความประพฤติหรือการจำคุกแต่เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง เช่น การใช้การสอดส่องแบบเข้มงวด (Intensive Supervision), การกักขังที่บ้าน (Home Arrest), การใช้อุปกรณ์ควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) หรือการเข้าค่ายแบบทหาร (Boot Camp) เป็นต้น เพราะในขณะที่ผู้กระทำความผิดจำนวนหนึ่งอาจใช้วิธีการให้กลับคืนสู่สังคมได้เลย อีกจำนวนหนึ่งไม่ควรถูกปล่อยออกมาสู่สังคม แต่ก็ยังมีผู้กระทำความผิดอีกกลุ่มหนึ่งที่ควรถูกลงโทษที่เบาว่าการจำคุก แต่ต้องหนักกว่าการถูกปรับหรือถูกคุมความประพฤติ ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายพื้นฐานของการลงโทษระดับกลาง คือ เพื่อคุ้มครองป้องกันชุมชน สร้างลำดับขั้นของการลงโทษที่เหมาะสมกว่าการคุมความประพฤติและการจำคุก และลดค่าใช้จ่ายในเรือนจำ

ตราดุลย์ นรนิติผดุงการ^๙ ได้เสนอความหมายของมาตรการลงโทษระดับกลางในการลงโทษผู้กระทำความผิด ว่า หมายถึง การลงโทษ หรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในทุกกรณีที่ไม่ใช่การลงโทษจำคุก และเป็นมาตรการลงโทษที่เข้มข้นกว่าการคุมประพฤติตามปกติ ทั้งนี้ ในกระบวนการลงโทษระดับกลาง จะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตาม โดยมีมาตรการหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้เหมาะสม และรองรับกับความจำเป็นในการแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดที่แตกต่างกันของผู้กระทำความผิดแต่ละคน อาทิ การกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องทำงานสาธารณะประโยชน์โดยไม่รับค่าตอบแทน และจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิด ควบคุมไปกับการกำหนดให้มาพบเจ้าพนักงานคุมประพฤติอย่างต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่ได้รับระบุไว้ การเข้าศูนย์พักพิงหรือศูนย์ควบคุมผู้ถูกคุมประพฤติ การเข้าค่ายฝึกอบรมแบบทหาร หรือการกักขังไว้ที่บ้านของตนเองโดยมีอุปกรณ์ควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

สำหรับรูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลางนั้น ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และ

^๗ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และคณะ, รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาของไทย (กรุงเทพมหานคร: กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๔), หน้า ๒๒๙.

^๘ McCarthy, Belinda Rodgers and McCarthy, Bernard J. , Community-Based Corrections (Belmont, C.A : Wadsworth Publishing Company, 1997)

^๙ ตราดุลย์ นรนิติผดุงการ, มาตรการลงโทษระดับกลางต่อผู้กระทำความผิด (กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔), หน้า ๑๙.

คณะ^{๑๐} ได้ทำการศึกษาตัวแบบทางเลือกในการพิพากษาคดีเพื่อใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือเป็นประเทศต้นแบบของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง และได้สรุปรูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลางที่นิยมใช้กันทั่วไปในประเทศต่างๆ ไว้ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑ รูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลาง

การคุมประพฤติ (Basic Probation)	ผู้ถูกคุมความประพฤติจะได้รับการประเมินความเสี่ยงและความต้องการเพื่อกำหนดระยะเวลาการรายงานตัว
การทำงานบริการสังคม (Community Service)	เป็นเงื่อนไขพิเศษให้ผู้กระทำผิดทำงานชดเชยให้ชุมชนโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนภายใต้การดูแลสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ
การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation)	เป็นวิธีการสอดส่องที่เข้มข้นกว่าการคุมความประพฤติแบบปกติสำหรับผู้กระทำผิดที่มีโทษหนัก (Felony) และอาจมีความเสี่ยงต่อชุมชน หลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในกรณีนี้คือ ต้องพบกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ๑-๔ ครั้ง ต่อสัปดาห์ อาจเป็นที่บ้าน ที่ทำงาน ตอนกลางคืน หรือวันหยุดสุดสัปดาห์
ศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก (Probation Diversion Center Section)	ผู้พิพากษาอาจสั่งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติต้องเข้าอยู่ในศูนย์นี้โดยถือว่าเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการคุมความประพฤติ การใช้ชีวิตในศูนย์นี้คือ ทำงานตามปกติของตนในชุมชนทำงานบริการสังคมกับหน่วยงานทั่วไปและอาจต้องเข้าโปรแกรมการศึกษาหรือรับคำปรึกษาแนะแนวผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องจ่ายเงินเป็นค่าเช่าห้อง ค่าอาหาร ค่าปรับ ค่าชดเชยความเสียหายให้กับ ผู้เสียหาย และค่าอุปกรณ์ครอบครัวของตนเอง
ศูนย์ควบคุมผู้ถูกคุมประพฤติ (Probation Detention Center)	เป็นที่พักสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติในชุมชน แต่ค่อนข้างแน่นหนาและมีกฎระเบียบเคร่งครัดกว่าศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก ผู้ถูกคุมฯ จะต้องทำงานบริการสังคมด้วย โดยอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา
การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (Probation Boot Camp)	เป็นโปรแกรมที่ใช้กับผู้กระทำผิดอุกฉกรรจ์ อายุระหว่าง ๑๗-๓๐ ปี แทนการลงโทษระยะยาว โดยใช้ระยะเวลาในโปรแกรม ๙๐ วัน วิธีการที่ใช้จะเป็นการฝึกแบบทหาร หลังออกจากโปรแกรมแล้วจะถูกลงโทษคุมความประพฤติต่อ

^{๑๐} ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์ และคณะ, รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาของไทย, หน้า ๓๑ – ๓๒.

การใช้เรือนจำ (Prison)	เป็นวิธีการสุดท้ายสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างรุนแรง หรือสำหรับผู้กระทำผิดที่ใช้ทางเลือกอื่นไม่ได้ผล
------------------------	--

๒.๑.๓ นโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิงรัฐศาสตร์ และ เศรษฐศาสตร์

กระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพนั้น นับเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ตลอดจนเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประเทศในสายตาของนานาชาติ อันจะส่งผลต่อเนื่องต่ออัตราการไหลเข้าของการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ อัตราการเจริญเติบโตของรายได้มวลรวมของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ จึงนับได้ว่า มีความสำคัญทั้งในเชิงรัฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมาตรการใดๆ ที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างประสิทธิภาพให้แก่กระบวนการยุติธรรมของไทย รวมทั้งมาตรการลงโทษระดับกลาง ซึ่งตอบสนองต่อประเด็นอันเป็นปัญหาเร่งด่วนของสังคมไทย ตลอดจนมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์เร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบันในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑) การตอบสนองต่อประเด็นปัญหาผู้ต้องขังล้นคุก

ปัญหา “คดีล้นศาล คนล้นคุก” ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งของกระบวนการยุติธรรมของไทย เป็นประเด็นที่เชื่อมโยงมาจากการเพิ่มขึ้นของอาชญากรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ที่มีอัตราการแพร่กระจายสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นถึงร้อยละ ๘๑ ของคดีโดยรวม^{๑๑} ทั้งนี้ เนื่องจากยังไม่มีมาตรการอื่นใดมาใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดเหล่านี้ จึงยังคงจำเป็นต้องใช้การคุมขังในเรือนจำ และทัณฑสถานบำบัดพิเศษต่าง ๆ ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอ หากมีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้กับผู้กระทำความผิดเหล่านี้ เช่น การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด ควบคู่กับการให้ทำงานบริการสังคมเพื่อชดเชยโทษในบางกรณีตามความเหมาะสม ก็จะเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ ทั้งยังทำให้สังคมได้ประโยชน์จากแรงงานของผู้กระทำความผิดเหล่านี้ด้วย

๒) ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ และนโยบายของรัฐบาล ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม

การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญของรัฐบาล เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยสาระสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์เน้นการเข้าถึงทรัพยากร และโครงสร้างพื้นฐานที่เท่าเทียม เพื่อสร้างอาชีพ และรายได้ที่มั่นคง ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ และส่งเสริมการเข้าถึงระบบยุติธรรมอย่าง เท่าเทียม และเป็นธรรม ทั้งนี้ การดำเนินการตามประเด็นยุทธศาสตร์ ฯ จะนำไปสู่การสร้างความเชื่อมั่นให้แก่กลไกทั้งใน และต่างประเทศ เสริมสร้างผลิตภาพ (Productivity) ของประเทศ^{๑๒}

^{๑๑} สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, เอกสารการมอบนโยบายสำหรับขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ และชี้แจงจัดทำงบประมาณรายจ่าย (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี) วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๖, หน้า ๒ -๓.

^{๑๒} อ้างแล้ว.

หน้า ๑๙ - ๒๐.

การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ศาลในการตัดสินพิจารณาโทษผู้กระทำความผิด ตามความเหมาะสมของประเภทความผิด จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น เพิ่มความคล่องตัวให้กับกระบวนการยุติธรรม และนำไปสู่การส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็วขึ้น มีความเป็นธรรม เนื่องจากผู้กระทำผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดมากยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมครอบคลุมทั่วถึงขึ้นในภาพรวม

๓) ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ และนโยบายของรัฐบาล ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในการปรับสมดุล และพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ มีสาระสำคัญเน้นการบริหารจัดการกำลังคน และกฎระเบียบที่สอดคล้องกับทิศทางการสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน ด้วยการปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูปกฎหมาย พัฒนากำลังคนภาครัฐ และกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบให้มีความทันสมัย ภายใต้หลักนิติธรรมและความเสมอภาค^{๑๓}

ดังนั้น การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ ซึ่งจะเป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากร รวมทั้งทรัพยากรต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมที่ต้องใช้กับการบริหารจัดการเรือนจำ จึงมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในข้อนี้โดยตรง ตลอดจนเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมได้พัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้ในการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการนำงบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในการสร้างและบริหารจัดการเรือนจำ และทัณฑสถาน มาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม รวมทั้งการศึกษาวิจัยเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ ทั้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลาง และประเด็นอื่นๆ ที่เป็นการตอบสนอง

๒.๑.๔ มิติต่างประเทศกับมาตรการลงโทษระดับกลาง

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๑ ว่า จากการสำรวจปัจจัยความสำเร็จของมาตรการลงโทษระดับกลางในต่างประเทศ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มาตรการลงโทษระดับกลางได้รับการยอมรับ และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง คือ ความตระหนักในคุณูปการของมาตรการลงโทษระดับกลาง ทั้งในดำนานิติศาสตร์ อาชญาวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ตลอดจนมีการสนับสนุนของภาคีเชิงนโยบายทั้ง ๔ ด้าน ในประเทศ ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปของการกำหนดนโยบายด้านอาชญากรรม (crime policy) ในภาพรวมของประเทศนั้นๆ ทั้งนี้ ความตระหนัก และการสนับสนุนของภาคีเชิงนโยบายดังกล่าว เป็นผลมาจากกระบวนการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลาง ที่ประกอบด้วยการสื่อสารต่อสังคม ถึงรูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลางในลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งคุณูปการของมาตรการลงโทษระดับกลาง ทั้งในดำนานิติศาสตร์ และอาชญาวิทยา อาทิ เป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี ความเหมาะสมในการที่จะชดเชยกับความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้ทำลงไป การเป็นมาตรการที่เหมาะสม ในการแยกผู้กระทำความผิดที่ไม่รุนแรง (nonviolent offenders) ออกจากเรือนจำ เพื่อลดการเรียนรู้อาชญากรรมจากผู้กระทำ ความผิดที่รุนแรงกว่า รวมทั้งเป็นมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดก่อให้เกิด

^{๑๓} อ้างแล้ว, หน้า ๒๔.

อันตรายแก่สังคมด้วย การที่สังคมได้รับประโยชน์จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การใช้แรงงานของผู้กระทำความผิด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมของคนในสังคม ส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งมีความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด^{๑๔} ทั้งนี้ จากรายงานการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศดังกล่าว พบว่า หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมมีความเข้าใจที่ถูกต้องและเล็งเห็นถึงคุณูปการต่าง ๆ ของมาตรการลงโทษระดับกลาง ก็จะทำให้การสนับสนุนการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่^{๑๕}

นอกจากนี้ การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในหลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น เป็นการนำมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับกฎบัตรสหประชาชาติ (The United Nations Charter) ซึ่งนานาประเทศ รวมทั้งประเทศไทยได้ให้การรับรอง ซึ่งมีหลักการสำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิด โดยที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้ให้การรับรอง **ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติสำหรับมาตรการการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิด (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures: The Tokyo Rules)** เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๓๓^{๑๖} มีสาระสำคัญ และจุดมุ่งหมายเพื่อหลีกเลี่ยงการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของผู้ต้องหาหรือจำเลยในช่วงระหว่างรอการสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา เพื่อเป็นการผ่อนคลายในเรื่องของการควบคุม และการคุมขัง ตามหลักกฎหมายที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง อันเป็นมาตรการหนึ่งในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลย ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขผู้กระทำความผิด รวมทั้งมุ่งส่งเสริมให้ผู้กระทำความผิดมีความรับผิดชอบต่อสังคม ได้รับการลงโทษที่เหมาะสมกับสาเหตุ และความรุนแรงของการกระทำผิด ตามบุคลิกภาพ และภูมิหลังของผู้กระทำความผิด^{๑๗}

หลักการในการหลีกเลี่ยงการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำ หรือทัณฑสถานโดยไม่จำเป็นของสหประชาชาติ ยังได้รับการเน้นย้ำใน **ข้อกำหนดสหประชาชาติ ว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และผู้กระทำผิดหญิงในเรือนจำ และมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำ**

^{๑๔} ดู Becker, Garry S. , “Crime and Punishment: An Economic Approach,” in Essays in the Economics of Crime and Punishment, Becker, Garry S. and Landes, William M, eds. (New York: National Bureau of Economic Research), 1974, pp 1-54. และ Peterson, Rebecca D. “The Social Construction of Intermediate Punishments,” The Prison Journal Vol. 77 No. 1 (March, 1997), pp.77-91. เป็นต้น

^{๑๕} Kahan, James, Petersilla, Joan, Peterson, Joyce and Turner, Susan, “Executive Summary of Rand’s Study, “Granting Felons Probation” Public Risks and Alternatives” in Crime and Delinquency Vo. 31 No. 3 (July 1985), pp.379 -392.

^{๑๖} United Nations, United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules), 68th Plenary Meeting. 14 December 1990, <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r110.htm>

^{๑๗} ตราคุลย์ นรินดีผดุงการ, มาตรการลงโทษระดับกลางต่อผู้กระทำความผิด, หน้า ๓๗.

ความผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders : Bangkok Rules) ซึ่งประเทศไทยเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๓^{๑๘} มีสาระสำคัญเพื่อส่งเสริมความตระหนักถึงความต้องการเฉพาะของผู้ต้องขังหญิงที่แตกต่างจากผู้ต้องขังโดยทั่วไป โดยเฉพาะในข้อกำหนดที่ ๕๘ ระบุว่า ผู้กระทำผิดหญิงจะต้องไม่ถูกแยกออกไปจากครอบครัวและชุมชน โดยปราศจากการพิจารณาถึงภูมิหลัง และสายสัมพันธ์ของครอบครัว และข้อกำหนดที่ ๖๐ ระบุว่า จะต้องมีการจัดสรรทรัพยากรในการคิดค้นมาตรการทางเลือกแก่ผู้กระทำผิดหญิง โดยใช้มาตรการที่มีไม่การคุมขัง (Non-custodial Measure) กับมาตรการการแทรกแซง (Intervention) เข้าด้วยกัน เพื่อจัดการกับปัญหาที่ทำให้ผู้หญิงต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งอาจรวมถึงหลักสูตรเพื่อการบำบัด การให้คำปรึกษาแก่เหยื่อความรุนแรงในครอบครัวและถูกล่วงละเมิดทางเพศ และการการบำบัดรักษาผู้มีความบกพร่องทางจิต เป็นต้น^{๑๙}

ดังนั้น การที่จะนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย จึงควรต้องคำนึงถึงการสนับสนุนของภาคีนโยบายทั้ง ๔ ด้าน คือ นิติศาสตร์ อาชญาวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ รวมทั้งความสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมา ซึ่งจะถือเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทย ในการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ การตระหนักถึงหลักสิทธิมนุษยชนของผู้กระทำความผิด รวมทั้งสิทธิสตรีอีกด้วย

๒.๒ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในประเทศไทย

วิธีการและรูปแบบการลงโทษทางอาญาของประเทศไทยมีบัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ว่าโทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมี ๕ วิธี คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน โดยโทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี^{๒๐} ซึ่งหากพิจารณาแต่เพียงมาตรานี้อาจจะเห็นว่าการลงโทษตามกฎหมายไทยไม่มีรูปแบบที่ตรงกับรูปแบบของการลงโทษระดับกลางที่ได้กล่าวถึงในส่วนที่ผ่านมา แต่หากพิจารณารูปแบบการลงโทษจำคุกประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๓, ๒๔, ๒๕, ๒๖ และ ๕๖ แล้ว พบว่า มีรายละเอียดของบทบัญญัติที่อาจนำมาประยุกต์ใช้กับมาตรการลงโทษระดับกลางได้ เช่น

“มาตรา ๒๓ ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้”

^{๑๘} สำนักงานกิจการยุติธรรม, ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง และมาตรการที่มีไม่การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๔), หน้า ๔๓ – ๔๔

^{๑๙} อ้างแล้ว, หน้า ๕๗.

^{๒๐} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙.

<http://kormor.obec.go.th/pramualkodmai/arya.pdf> สืบค้นเมื่อ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๖.

“มาตรา ๒๔ ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำถ้าศาลเห็นเป็นการสมควร จะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทหรือสภาพของผู้ถูกกักขังก็ได้...”

“มาตรา ๒๕ ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ซึ่งกำหนด จะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่นั้น แต่ภายใต้ข้อบังคับของสถานที่ ผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิที่จะรับอาหารจากภายนอกโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง ใช้เสื้อผ้าของตนเอง ได้รับการเยี่ยมอย่างน้อยวันละหนึ่งชั่วโมง และรับและส่งจดหมายได้

ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องทำงานตามระเบียบ ข้อบังคับและวินัย ถ้าผู้ต้องโทษกักขังประสงค์จะทำงานอย่างอื่นก็ให้อนุญาตให้เลือกทำได้ตามประเภทงานที่ตนสมัคร แต่ต้องไม่ขัดต่อระเบียบ ข้อบังคับ วินัย หรือความปลอดภัยของสถานที่นั้น”

“มาตรา ๒๖ ถ้าผู้ต้องโทษกักขังถูกกักขังในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ ผู้ต้องโทษกักขังนั้นมีสิทธิที่จะดำเนินการในวิชาชีพหรืออาชีพของตนในสถานที่ดังกล่าวได้ ในการนี้ ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติตามอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร”

“มาตรา ๒๖ ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิดหรือเหตุอันสมควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้น มีความผิดแต่รอกการกำหนดโทษไว้หรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษไว้แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้...”

นอกจากนี้ กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการเสนอพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๙ มาตรา ๘๙/๑ และ มาตรา ๘๙/๒ ที่เกี่ยวข้องต่อการนำระบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมผู้กระทำความผิดในสังคมไทย^{๒๑} โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ มีสาระสำคัญดังนี้

๒.๒.๑.๑ ตามมาตรา ๘๙/๑ ในกรณีมีเหตุจำเป็นระหว่างสอบสวนหรือพิจารณา

๑) พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายขังร้องขอ หรือเมื่อศาลเห็นสมควร

๒) ศาลจะมีคำสั่งให้ขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในสถานที่อื่นตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอ หรือตามที่ศาลเห็นสมควรนอกเหนือจากเรือนจำ โดยให้อยู่ในความควบคุมของผู้ร้องขอ หรือเจ้าพนักงานตามที่ศาลกำหนด ศาลจะกำหนดระยะเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

^{๒๑} สำนักงานกิจการยุติธรรม, เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๐).

๓) สถานที่อื่นต้องมีใช้สถานีดำรง หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของ พนักงานสอบสวน โดยมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งต้องกำหนดวิธีการควบคุมและ มาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นด้วย

๔) หากภายหลังผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ปฏิบัติตามวิธีการหรือมาตรการตาม วรรคสามหรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือให้ดำเนินการตามหมาย ชั่งได้

๒.๒.๑.๒ ตามมาตรา ๘๙/๒ ในกรณีที่ต้องโทษมาแล้วระยะหนึ่ง

๑) พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ จัดการตามหมายจำคุกร้องขอ หรือเมื่อศาลเห็นสมควร

๒) ศาลจะมีคำสั่งให้จำคุกผู้ซึ่งต้องจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดที่ได้รับ โทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามที่ระบุไว้ในหมายศาลที่ออกตามคำ พิพากษา หรือไม่น้อยกว่าสิบปี ในกรณีต้องโทษจำคุกเกินสามสิบปีขึ้นไป หรือจำคุกตลอดชีวิต โดย วิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ก็ได้

(๑) ให้จำคุกไว้ในสถานที่อื่นตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอหรือตามที่ ศาลเห็นสมควร นอกจากเรือนจำหรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมายจำคุก ทั้งนี้ ลักษณะของสถานที่ ดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งต้องกำหนดวิธีการควบคุมและมาตรการเพื่อป้องกัน การหลบหนีหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

(๒) ให้จำคุกไว้ในเรือนจำหรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมายจำคุก หรือสถานที่อื่นตาม ๑) เฉพาะวันที่กำหนดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๓) ให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของ ผู้นั้นได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๔) ในการพิจารณาของศาล ให้ศาลคำนึงถึงฐานความผิด ความประพฤติ สวัสดิภาพของผู้ซึ่งต้องจำคุก ตลอดจนสวัสดิภาพและความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคม

เมื่อนำกฎหมายต่างๆที่นำเสนอมาข้างต้นมาเปรียบเทียบกับแนวคิดและรูปแบบ การลงโทษระดับกลางแล้ว จะเห็นว่าการลงโทษระดับกลางไม่ใช่แนวคิดใหม่สำหรับการลงโทษของ ประเทศไทย เพียงแต่ยังมีได้มีการนำมาปรับใช้อย่างจริงจังเท่านั้น

๒.๒.๒ ผลการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลางในประเทศไทย

จากการสำรวจงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลางใน ประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาวิจัยทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับ รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งของมาตรการลงโทษระดับกลาง เช่น การใช้ศูนย์ควบคุมผู้กระทำความผิด และ การนำระบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมผู้กระทำความผิด^{๒๒} ทั้งนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวกับ มาตรการการลงโทษระดับกลางที่สำคัญ ที่สามารถนำมาสนับสนุนแนวคิดในการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ได้ มีดังนี้

^{๒๒} รุติยา เพชรมณี และสุนทิพย์ จิตสว่าง, รายงานผลการศึกษา โครงการติดตามประเมินผลการนำระบบควบคุม ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด. (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

ระวีวรรณ กนิษฐดิษ^{๒๓} ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนะของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำศูนย์ควบคุมมาใช้ในประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการของศูนย์ควบคุม ในแง่ของหลักการในการจำกัดเวลาว่างโดยไม่เสียอิสรภาพหรือการควบคุมตัวเพียงบางช่วงเวลา, หลักการชดใช้ความเสียหายแห่งอาชญากรรมคืนให้กับสังคม และหลักการในการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมของผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นหลักการที่ทำให้ศูนย์ควบคุมเป็นมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย และสังคมส่วนรวมมากกว่าการลงโทษแบบอื่น ดังนั้นประชาชนส่วนใหญ่จึงเห็นว่า ควรนำศูนย์ควบคุมมาใช้ในประเทศไทยโดยเร็วที่สุด โดยมีข้อสนับสนุนว่า การใช้ศูนย์ควบคุมจะช่วยให้ผู้พิพากษามีทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเล็กน้อยเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำผิดเล็กน้อยในเรือนจำลดลงด้วยความเห็นส่วนใหญ่มองว่า หน่วยงานที่ควรเข้ามารับผิดชอบดำเนินการศูนย์ควบคุม คือ กระทรวงยุติธรรม โดยใช้เป็นเงื่อนไขของการคุมประพฤติ และเห็นว่าควรใช้ศูนย์ควบคุมกับผู้พิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี ได้แก่ ความผิดลหุโทษ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีโทษจำคุกต่ำกว่า ๑ ปี หรือความผิดตาม พ.ร.บ.จราจร และความผิดนั้นต้องเป็นความผิดครั้งแรก

เบญจะ เพ็งดิษฐ์^{๒๔} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การคุมขังผู้ต้องโทษไว้ในที่อยู่อาศัยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ โดยมุ่งศึกษาความหมาย ความเป็นมา พัฒนาการ และโครงสร้างทางกฎหมายของการคุมขังผู้ต้องโทษไว้ในที่อยู่อาศัยด้วยการใช้ระบบ พบว่า ในสหรัฐอเมริกาใช้ระบบนี้เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งศาลเป็นผู้พิจารณาและมีคำสั่งภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายโดยเกิดจากความสมัครใจของผู้ต้องโทษที่ร้องขอเปลี่ยนโทษจำคุกมาเป็นการคุมขังตามระบบนี้ มีหลายประเทศอยู่ระหว่างการศึกษาระบบนี้ ระบบนี้ไม่กระทบกระเทือนต่อการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิของนักโทษ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีว่าด้วยวัตถุประสงค์ของการลงโทษ งานวิจัยชิ้นนี้เสนอว่า ในอนาคตสมควรนำเอาการคุมขังผู้ต้องโทษไว้ในที่อยู่อาศัยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับประเทศไทยโดยใช้แทนการลงโทษจำคุกกระยะสั้น และใช้เป็นมาตรการเสริมการคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นทั้งเด็กและเยาวชนและผู้ใหญ่

ธีราพจน์ ทองศรี^{๒๕} ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของผู้พิพากษาต่อมาตรการลงโทษระดับกลาง พบว่า ทัศนะต่อมาตรการลงโทษระดับกลางของผู้พิพากษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวคิดการลงโทษระดับกลางและการจะนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมไทย โดยให้เหตุผลว่าเป็นทางเลือกในการลงโทษที่ทำให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษได้เหมาะสมกับการกระทำความผิดและตัวผู้กระทำผิดมากขึ้น ทั้งยังเป็นการลงโทษที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันสังคมเพราะไม่ทำให้ผู้กระทำผิดที่อาจถูกจำคุกกระยะสั้นเสียประวัติและไปเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรจากเรือนจำมากระทำความผิดซ้ำหรือกระทำความผิดที่รุนแรงกว่าเดิม ทั้ง

^{๒๓} ระวีวรรณ กนิษฐดิษ, การศึกษาทัศนะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมในการนำศูนย์ควบคุมมาใช้ในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓).

^{๒๔} เบญจะ เพ็งดิษฐ์, การคุมขังผู้ต้องโทษไว้ในที่อยู่อาศัยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒).

^{๒๕} ธีราพจน์ ทองศรี, ทัศนคติของผู้พิพากษาต่อมาตรการลงโทษระดับกลาง (กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๙).

ยังเป็นการแก้ปัญหาเรือนจำแออัดอีกด้วย ส่วนรูปแบบมาตรการลงโทษระดับกลางที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมในการนำมาใช้ในประเทศไทย คือ การทำงานบริการสังคมจำนวนชั่วโมงสูง การคุมความประพฤติในค่ายแบบฝึกทหาร การอยู่ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก และการคุมความประพฤติแบบเข้มงวด

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และคณะ^{๒๖} ได้ดำเนินการศึกษาแนวทาง และความเป็นไปได้ในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย โดยการสำรวจทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ๖ กลุ่ม ได้แก่ ตำรวจ ทนายความ อัยการ ศาล ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในกรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักมาตรการลงโทษระดับกลางมากนัก แต่เห็นด้วยอย่างยิ่งในหลักการว่า มาตรการลงโทษระดับกลาง เป็นวิธีการที่เหมาะสมในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกรณีที่ไม่จำเป็นต้องลงโทษด้วยการจำคุก ทั้งนี้ ในส่วนของการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ควรมีการบัญญัติไว้เป็นกฎหมายเพื่อให้มีสภาพบังคับใช้ และมีความชัดเจน นอกจากนี้ ควรมีการวางกฎเกณฑ์ในเรื่องของความผิดที่จะใช้มาตรการนี้ รวมทั้งควรมีโปรแกรมการฟื้นฟูระหว่างการใช้มาตรการฯ สำหรับความพร้อมของกระบวนการยุติธรรมไทยในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้นั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า กระบวนการยุติธรรมของไทยมีความพร้อมในระดับปานกลาง เนื่องจากบุคลากรจำนวนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนมีอัตรากำลังไม่เพียงพอ ซึ่งอาจแก้ไขได้โดยการนำทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่แล้วมาสนับสนุน

จะเห็นได้ว่า การศึกษาวิจัยส่วนใหญ่เน้นการสอบถามความคิดเห็น และทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม มิได้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานในด้านนิติศาสตร์ อาชญวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ และจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นที่ยอมรับ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังมีได้มีการพิจารณาถึงมิติต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ต่อกระบวนการยุติธรรมไทย อาทิ ความสอดคล้องกับพันธกรณี มาตรฐาน และแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ตามหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอีกด้วย

ในส่วนของรูปแบบต่างๆ ของมาตรการลงโทษระดับกลาง ที่มีการนำมาใช้การอย่างกว้างขวางในต่างประเทศนั้น การศึกษาของตราดุลย์ นรนิติผดุงการ^{๒๗} ได้สรุปไว้ในเบื้องต้น ดังนี้

^{๒๖} ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และคณะ, รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาของไทย.

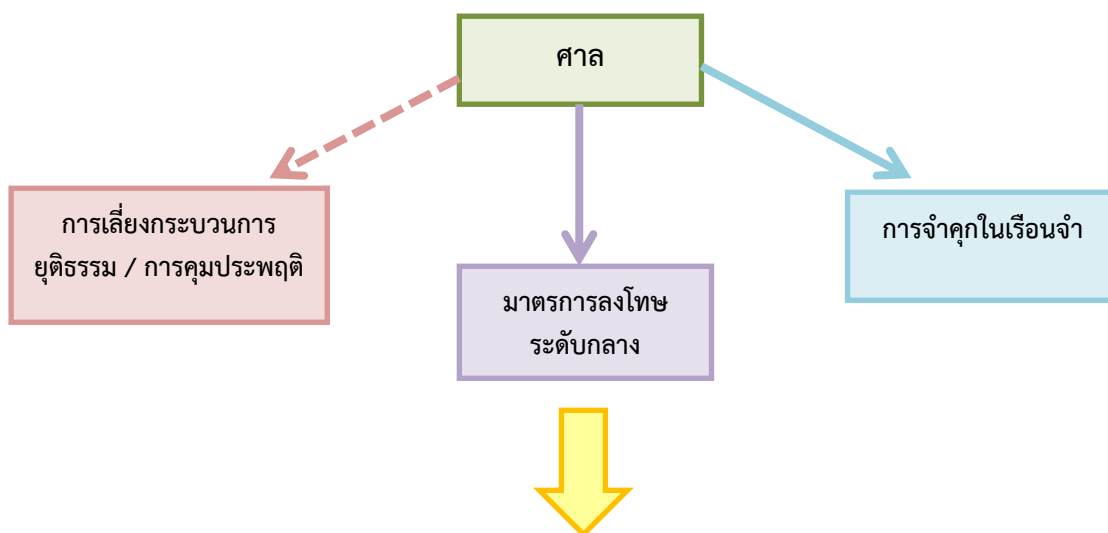
^{๒๗} ตราดุลย์ นรนิติผดุงการ, มาตรการลงโทษระดับกลางต่อผู้กระทำความผิด, หน้า ๔๖ – ๕๑.

ตารางที่ ๒.๒ สรุปรูปแบบมาตรการลงโทษระดับกลางที่มีการบังคับใช้ในประเทศต่างๆ

ประเทศ	มาตรการลงโทษระดับกลาง	เงื่อนไขในการบังคับใช้
๑. เกาหลีใต้	การจัดตั้งสถาบันเยาวชนเพื่อใช้กักขังเยาวชนแทนการจำคุก	- ใช้ควบคู่กับการคุมประพฤติ - เน้นผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอัตราโทษน้อยกว่า ๑ เดือน - เน้นผู้ต้องโทษเยาวชนเป็นหลัก
๒. ญี่ปุ่น	การกักขังในศูนย์ควบคุม (detention in a work house) การปล่อยตัวออกไปประกอบอาชีพชั่วคราว การปล่อยตัวโดยมีทัณฑ์บน	- เน้นการใช้กับผู้กระทำความผิดครั้งแรก และต้องโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี
๓. ออสเตรเลีย	การบังคับให้อยู่ในความควบคุมและดูแล การสั่งให้ทำงานบริการชุมชน การกักตัวในบ้านที่พักอาศัย	- แตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ - เน้นผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน
๔. ฝรั่งเศส	มาตรการจำกัดเสรีภาพ (deprivation of liberty) มาตรการควบคุมเสรีภาพ (control of freedom) การให้ทำงานเพื่อประโยชน์ชุมชน	- ใช้สำหรับความผิดลหุโทษ ซึ่งในประเทศฝรั่งเศสจะมีการแบ่งตามระดับความหนักเบาของโทษเป็น ๕ ชั้น มาตรการลงโทษระดับกลาง จะใช้กับโทษชั้นที่ ๕
๕. สวีเดน	การคุมประพฤติโดยการดูแลตามสัญญา การคุมประพฤติโดยการบริการชุมชน	- เป็นไปตามดุลพินิจของศาล
๖. อังกฤษ	การคุมประพฤติอย่างเข้มงวด	
๗. อิตาลี	การกักขังในโรงนาของสถานที่คุมขัง หรือสถานที่ใช้แรงงาน การคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล การคุมตัวไว้ในสถานพินิจ	- ใช้กับผู้กระทำความผิดติดนิสัย หรือเป็นอาชีพ หรือมีแนวโน้มว่าจะกระทำความผิดซ้ำ
๘. แคนาดา	การจำกัดเสรีภาพรูปแบบต่างๆ การกำหนดให้ผู้นั้นร่วมทำงานกับหน่วยงานตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด	- ใช้กับผู้กระทำความผิดครั้งแรกทุกประเภท ยกเว้นผู้กระทำความผิดฐาน ฆ่าผู้อื่น
๙. สหรัฐอเมริกา	การกักกันแบบกึ่งพักอาศัยในบ้าน (half-way house) การควบคุมตัวในค่ายทหาร (Boot Camp)	- ผู้ถูกลงโทษจำคุกเป็นเวลา ๑ ปี หรือน้อยกว่า - ผู้ถูกลงโทษในความผิด สถานเบา

๒.๓ สรุปกรอบแนวคิด และข้อเสนอตัวแบบมาตรการลงโทษระดับกลางที่เหมาะสมกับประเทศไทย

จากการประมวล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลาง และแนวทางการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย ดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้พัฒนากรอบแนวคิด และข้อเสนอตัวแบบของมาตรการลงโทษระดับกลาง ที่อาจนำมาปรับใช้ในประเทศไทยได้ดังนี้^{๒๘}

ตารางที่ ๒.๓ ข้อเสนอตัวแบบมาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อนำมาปรับใช้ในประเทศไทย

มาตรการลงโทษระดับกลาง	กลุ่มผู้กระทำผิดกลุ่มที่สามารถนำมาใช้ได้	ข้อพิจารณาในการนำมาใช้ในประเทศไทย	ปัญหา/อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น
๑. การทำงานบริการสังคม (Community Service)	ผู้กระทำผิดที่ศาลตัดสินลงโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี และไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน	- การกำหนดชั่วโมงในการทำงานจะต้องไม่น้อยเกินไป - ควรมีการตรวจสอบการทำงานอย่างเข้มข้น - พนักงานคุมประพฤติควรรับผิดชอบกำหนดประเภทงาน	
๒. การกักขังที่บ้าน (Home Detention)	ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก และผู้ใหญ่ที่มีพฤติการณ์โน้มเอียงว่าจะกระทำความผิดให้	- ควรมีการปรับใช้ในเรื่องเกี่ยวกับประมวลกฎหมายอาญามาตราที่ ๒๔ วรรค ๒ ว่าด้วยการกักขัง ณ ที่อยู่	

^{๒๘} อีราพจน์ ทองศรี, ทศนคติของผู้พิพากษาต่อมาตรการลงโทษระดับกลาง, ปริญญาฯ สันติวงษ์, ทศนะของผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ควบคุมผู้กระทำความผิดในสังคมไทย, และศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์ และคณะ, รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาของไทย.

มาตรการลงโทษ ระดับกลาง	กลุ่มผู้กระทำผิดกลุ่ม ที่สามารถนำมาใช้ได้	ข้อพิจารณาในการนำมาใช้ใน ประเทศไทย	ปัญหา/อุปสรรค ที่อาจเกิดขึ้น
	ทำทัณฑ์บน ผู้ต้องหา ที่ได้รับการปล่อยตัว ชั่วคราว หรือผู้ได้รับ การพักการลงโทษ	อาศัยของผู้ขึ้นเอง หรือของ ผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ขึ้นไว้ - ควรมีการปรับใช้ประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๒๖ ที่ ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้ ผู้ ต้องโทษกักขังกระทำหรือไม่ ก็ได้ โดยให้อยู่ในความดูแล ของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ	
๓. การคุมประพฤติ แบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision – IPS)	ผู้กระทำความผิดที่ เป็นเด็ก และผู้ใหญ่ที่มี พฤติการณ์โน้มเอียงว่า จะกระทำความผิดให้ ทำทัณฑ์บน ผู้ต้องหา ที่ได้รับการปล่อยตัว ชั่วคราว หรือผู้ได้รับ การพักการลงโทษ	- อาจปรับใช้ได้ตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ (๕) ที่เปิดโอกาสให้ศาล กำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ศาล เห็นสมควรเพื่อการแก้ไข ฟื้นฟูบุคคลนั้น - การกำหนดเงื่อนไขว่า ผู้กระทำความผิดรายใดควร ได้รับการคุมประพฤติแบบ เข้มงวด ควรพิจารณาจาก รายงานสืบเสาะข้อเท็จจริง และการจำแนกผู้ถูกคุม ประพฤติ - ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ หรือ พนักงานคุมประพฤติ สอดส่องดูแลผู้กระทำ ความผิดอย่างเข้มงวด	- อัตรากำลังของ พนักงานคุม ประพฤติที่มีอยู่ไม่ เพียงพอ - พนักงานคุม ประพฤติมีอำนาจ หน้าที่จำกัดตาม กฎหมาย - ยังไม่มีสถานที่คุม ขังพิเศษ เช่น ศูนย์กักขังผู้ถูกคุม ประพฤติ
๔. การควบคุมด้วย อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring – EM)	ผู้ต้องขังระหว่าง ๒- ๕ ปี ผู้กระทำความผิด เพศหญิง ผู้สูงอายุ เด็กและเยาวชนที่ กระทำความผิด ผู้ที่เมาแล้ว ขับ ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ และความสูญเสีย	- ระยะเวลาในการใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ ควร กำหนดให้เหมาะสมกับแต่ ละประเภทคดี - รัฐควรเป็นผู้รับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายในการใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับ ผู้กระทำความผิด - ควรมีการใช้โปรแกรมการ	- ความไม่แน่นอน ของเทคโนโลยี อาจนำไปสู่ปัญหา ความไม่เชื่อมั่นใน อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ - ปัญหา งบประมาณ และ ปัญหาความ

มาตรการลงโทษ ระดับกลาง	กลุ่มผู้กระทำผิดกลุ่ม ที่สามารถนำมาใช้ได้	ข้อพิจารณาในการนำมาใช้ใน ประเทศไทย	ปัญหา/อุปสรรค ที่อาจเกิดขึ้น
		ตรวจตราที่เข้มงวด และการ แก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมควบคู่ ไปด้วย	ยุติธรรมระหว่าง คนรวยและ คน จน กรณีที่ ผู้กระทำความผิด ต้องร่วม รับผิดชอบ ค่าใช้จ่าย - ปัญหาการคอร์ รัปชั่น
๕. ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (Probation Diversion Center)	ผู้กระทำความผิดที่ ได้รับการชะลอโทษ จำคุก	- สถานที่ตั้งควรอยู่ในชุมชนที่ ไม่ไกลเรือนจำเกินไป หรือ อาจนำพื้นที่ทัศนสถานเปิด มาปรับใช้ - อาจใช้วัดที่มีความเหมาะสม ค่ายทหาร บ้านพักฉุกเฉิน หรือสถานที่ขององค์กร เอกชนที่พร้อมให้ความ ร่วมมือ	
๖. ศูนย์กักขังผู้ถูกคุม ประพฤติ (Probation Detention Center)	ผู้กระทำความผิดที่ ได้รับการชะลอโทษ จำคุก และศาลเห็นว่า ควรมีการคุมประพฤติ อย่างเข้มงวดควบคู่กัน ไปด้วย	- ควรมีการแก้ไขกฎหมายให้ ศาลส่งตัวผู้ถูกคุมความ ประพฤติที่ผิดเงื่อนไขไป กักขังได้โดยตรง	- ขาดงบประมาณ ในการสร้างศูนย์ กักขังฯ
๗. การคุมประพฤติ แบบค่ายฝึกทหาร (Probation Boot Camp)	ผู้กระทำความผิดที่ ได้รับการชะลอโทษ จำคุก และศาลเห็นว่า ควรมีการคุมประพฤติ อย่างเข้มงวด	- ควรประสานหน่วยงานของ ทหาร เพื่อทำการปรับปรุง ค่ายทหาร รวมทั้งฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ใน ด้านความรู้ ทักษะ และ ทักษะในการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด	- งบประมาณไม่ เพียงพอ

ทั้งนี้ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ตลอดจนเพื่อความชัดเจนในการพัฒนาเครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาวิจัยต่อไป ผู้วิจัยจึงได้กำหนดชื่อตัวแบบมาตรการลงโทษระดับกลาง ซึ่งจะนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม ตามค่านิยมที่ได้ระบุไว้ในส่วนของบทที่ ๑ ดังนี้

๒.๓.๑ ความประหยัดงบประมาณ และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

เนื่องจากการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ จะเป็นการลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่จะต้องนำมาใช้เพื่อบริหารจัดการเรือนจำ และส่งเสริมให้มีการนำทรัพยากร รวมทั้งทรัพยากรบุคคลในกระบวนการยุติธรรมมาใช้ประโยชน์ในแง่มุมอื่น ๆ ได้อย่างเต็มที่

๒.๓.๒ มาตรฐานที่สูงขึ้น

เนื่องจากการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ จะทำให้กระบวนการยุติธรรมของไทยมีความสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศในด้านการคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิด รวมทั้งผู้กระทำความผิดที่เป็นสตรี ตามข้อกำหนดโตเกียว และข้อกำหนดกรุงเทพ ดังที่กล่าวไว้ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น

๒.๓.๓ รวดเร็วยิ่งขึ้น ลดความยุ่งยาก ซับซ้อน

เนื่องจากการเพิ่มทางเลือกในการพิจารณาคดีให้แก่ศาล ทำให้สามารถตัดสินโทษตามความผิดได้รวดเร็วขึ้น ตลอดจนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดจำนวนมากที่ไม่จำเป็นต้องได้รับการคุมขังในเรือนจำ ได้ออกไปทำประโยชน์อื่น ลดภาระของระบบราชทัณฑ์ และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่สังคมจากการทำงาน

๒.๓.๔ ปลอดภัยยิ่งขึ้น

เนื่องจากการเป็นมาตรการที่เข้มงวดกว่าการคุมประพฤติตามปกติ ทำให้ชุมชนสามารถมั่นใจได้ว่า ผู้กระทำความผิดยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมที่เคร่งครัด มีระบบ แม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในเรือนจำ

ดังนั้น เราจึงสามารถกล่าวได้ว่า การนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ จะเป็นการยกระดับ และสร้างมิติใหม่ในการพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมของไทย หรือ “ยุติธรรมก้าวหน้า” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการเพิ่มความคล่องตัว (Gear up) รวมทั้งมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด เช่น ระบบควบคุมผู้ต้องขังด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยจึงขอตั้งชื่อตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ว่า “ยุติธรรมก้าวหน้า : มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม” (“Geared Justice: Intermediate Punishment for Justice Efficiency”) หรือ “iJustice” โดยใช้ตัว “I” สื่อถึงมาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) และความใหม่ ทันสมัย และการเพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว

บทที่ ๓ ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ยุติธรรมวิวัฒน์: มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม” ในเชิงผสมผสาน ทั้งระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ และระเบียบวิธีวิจัยในเชิงปริมาณ ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในบทที่ผ่านมา และการสำรวจข้อมูลทัศนคติเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการผลักดันตัวแบบมาตรการลงโทษระดับกลางที่เหมาะสมไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย

ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประมาณจากการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามที่มีคำถามแน่นอน (structured questionnaires) เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ๔ กลุ่ม รวมจำนวนทั้งสิ้น ๖๒ คน ได้แก่

๑) นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้ปฏิบัติงานในด้านนิติศาสตร์ จำนวน ๒๐ คน

ประกอบด้วย ผู้จบการศึกษาในสาขาวิชานิติศาสตร์ เช่น นิติศาสตร์บัณฑิต เนติบัณฑิต นิติศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานองค์กร ในกระบวนการยุติธรรม และมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการร่างและตรวจสอบ ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมาย รวมถึงศาล และอัยการ

๒) นักวิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปฏิบัติงานในด้านอาชญวิทยา จำนวน ๑๒ คน

ประกอบด้วย ผู้จบการศึกษาในสาขาอาชญวิทยาในระดับต่าง ๆ อาทิ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ (อาชญวิทยา) ดุษฎีบัณฑิตด้านอาชญวิทยา ผู้ปฏิบัติงานในด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ และงานราชทัณฑ์ เป็นต้น

๓) นักวิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปฏิบัติงานในด้านเศรษฐศาสตร์ จำนวน ๑๔ คน

ประกอบด้วย ผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ เช่น เศรษฐศาสตร์บัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน /องค์กรที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการเงิน การคลัง ในตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ วิจัย และเสนอแนะนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ เช่น สถาบันเพื่อการวิจัยและพัฒนาแห่งประเทศไทย (Thailand Development and Research Institute) และกระทรวงการคลัง เป็นต้น

๔) นักวิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปฏิบัติงานในด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๑๖ คน

ประกอบด้วย ผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาด้านรัฐศาสตร์ เช่น รัฐศาสตร์บัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต และผู้ปฏิบัติงานในแวดวงรัฐศาสตร์ในด้านต่างๆ เช่น การปกครอง รัฐประศาสนศาสตร์ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นต้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานว่า ประชากรในกลุ่มเป้าหมายที่ ๔ กลุ่มนี้ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญยิ่งต่อกระบวนการยุติธรรมของไทย ทั้งในแง่ของการกำหนดนโยบาย และการบังคับใช้มาตรการใด ๆ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม ยังคงมีทัศนคติที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้

ให้ความพยายามในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้ในประเทศไทยไม่บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ การสำรวจและศึกษาทัศนคติที่แตกต่างดังกล่าว ครอบคลุมถึง

ทัศนคติในภาพรวมต่อความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย ได้แก่ ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายในแต่ละกลุ่ม ต่อตัวแบบมาตรการลงโทษระดับกลาง ดังที่เสนอไว้ในบทที่ ๒ ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบมาตรการลงโทษระดับกลางที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรม และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๗ รูปแบบ ได้แก่ การทำงานบริการสังคม (community service) การกักขังที่บ้าน (home detention) การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (intensive probation supervision – IPS) การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (electronic monitoring – EM) ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (probation diversion center) ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (probation detention center) และการคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (probation boot camp) ว่า รูปแบบใด มีความเป็นไปได้ที่จะสามารถนำมาดำเนินการได้จริงในบริบทของประเทศไทยตามลำดับก่อน – หลัง

๑) ทัศนคติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมไทยในปัจจุบัน ในแง่ของปริมาณนักโทษ จำนวน และประสิทธิภาพของมาตรการการลงโทษ ประสิทธิภาพและผลกระทบของมาตรการลงโทษที่ใช้อยู่ในกระบวนการยุติธรรมไทยในปัจจุบันคือ มาตรการการจำคุก และการคุมประพฤติผู้กระทำความผิด

๒) ทัศนคติต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย ครอบคลุมถึง ทัศนคติต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ที่มีบทบาทหน้าที่ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางไปบังคับใช้ ในแง่ศักยภาพของหน่วยงาน ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ ความกังวลต่อการยอมรับของประชาชน และการใช้อำนาจของศาล ประโยชน์ของมาตรการลงโทษระดับกลาง และเงื่อนไขในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้ เช่น ในแง่ของการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กลไกในการตรวจสอบ ติดตาม งบประมาณ การมีส่วนร่วมของชุมชน การกำหนดประเภทของความผิด และการให้ความร่วมมือของหน่วยงาน/องค์กรอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรม

๓) ทัศนคติต่อมาตรการลงโทษระดับกลางกับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ และอาชญวิทยา (การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ) ครอบคลุมถึงความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย ต่อผลที่จะได้รับจากการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้ ในแง่ของการเอื้อให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษที่เหมาะสม ลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ และทำให้สังคมได้ประโยชน์จากแรงงานของผู้กระทำความผิด การประหยัดงบประมาณของหน่วยงานราชการ รวมทั้งการลดจำนวน ภาระของบุคลากร และทรัพยากรที่ต้องใช้ในการบริการจัดการเรือนจำ การเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติงานอื่นอันเป็นการก่อให้เกิดผลประโยชน์ และสร้างความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ การเพิ่มทางเลือกในการพิจารณาคดีให้แก่ศาล ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มความรวดเร็วของการพิจารณาคดี และส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ การเสริมสร้างภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ

๔) ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม ครอบคลุมถึงทัศนคติเกี่ยวกับประโยชน์ แนวทางการนำไปบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม รูปแบบคดีที่เห็นควรนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้ การกำหนดเงื่อนไขในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ และปัจจัยทางสังคม – วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่อาจส่งผลต่อการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย

๓.๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประชากรกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ในช่วงระหว่างวันที่ ๒๐ – ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๖ ในพื้นที่หน่วยงาน / องค์กรที่เกี่ยวข้องในกรุงเทพมหานคร และได้รับข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน ๖๒ คน เป็นชาย ๓๖ คน (๕๘.๐๖%) และหญิง ๒๖ คน (๔๑.๙๓%) และสามารถจำแนกตามกลุ่มอายุได้เป็น กลุ่มอายุ ๒๐-๓๐ ปี จำนวน ๑๒ คน (๑๙.๓๕%) กลุ่มอายุ ๓๐-๔๐ ปี จำนวน ๓๗ คน (๕๙.๖๗%) กลุ่มอายุ ๔๐ - ๕๐ ปี จำนวน ๑๓ คน (๒๐.๙๖%) และกลุ่มอายุ ๕๐ - ๖๐ ปี จำนวน ๙ คน (๑๔.๑๖%) ดังปรากฏตามตารางที่ ๓.๑ และ ๓.๒

ตารางที่ ๓.๑ แสดงเพศของกลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม

	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	๓๖	๕๘.๐๖
หญิง	๒๖	๔๑.๙๓

ตารางที่ ๓.๒ แสดงอายุของกลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม

	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
๒๐ - ๓๐ ปี	๑๒	๑๙.๓๕	๓
๓๐ - ๔๐ ปี	๓๗	๕๙.๖๗	๑
๔๐ - ๕๐ ปี	๑๓	๒๐.๙๖	๒
๕๐ - ๖๐ ปี	๙	๑๔.๕๑	๔

จำนวนกลุ่มประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำแนกตามสาขาวิชาการ โดยพิจารณาจากข้อมูลการศึกษาตำแหน่งหน้าที่ และรายละเอียดการปฏิบัติงานของกลุ่มเป้าหมายที่ได้ระบุในแบบสอบถาม แบ่งเป็นด้านนิติศาสตร์มากที่สุด จำนวน ๒๐ คน (๓๒.๒๕%) รองลงมาคือ ด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๑๖ คน (๒๕.๘๐%) ด้านเศรษฐศาสตร์ จำนวน ๑๔ คน (๒๒.๕๘%) และด้านอาชีวศึกษา จำนวน ๑๒ คน (๑๙.๓๕%) ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ ๓.๓

ตารางที่ ๓.๓ แสดงสาขาวิชาของกลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม

	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
นิติศาสตร์	๒๐	๓๒.๒๕	๑
อาชีวศึกษา	๑๒	๑๙.๓๕	๔
เศรษฐศาสตร์	๑๔	๒๒.๕๘	๓
รัฐศาสตร์	๑๖	๒๕.๘๐	๒

๓.๒ การประมวลผลคำตอบจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประมวลผลคำตอบจากแบบสอบถาม โดยสรุปในรายประเด็น และแยกตามกลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม ได้ดังนี้

๓.๒.๑ ประเด็นที่ ๑ ความเป็นไปได้ของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย

๓.๒.๑.๑ ด้านนิติศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านนิติศาสตร์ มีความคิดเห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำมาบังคับใช้ในประเทศไทยเป็นลำดับแรก ได้แก่ การทำงานบริการสังคม (๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕)

ลำดับที่ ๒ ได้แก่ การกักขังที่บ้าน (๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕)

ลำดับที่ ๓ ได้แก่ การคุมประพฤติแบบเข้มงวด การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก และการคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (มาตรการละ ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕)

ลำดับที่ ๔ ได้แก่ การคุมประพฤติแบบเข้มงวด การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (มาตรการละ ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕)

ลำดับที่ ๕ ได้แก่ ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐)

ลำดับที่ ๖ ได้แก่ ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐)

ลำดับที่ ๗ ได้แก่ การกักขังที่บ้าน (๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕)

ตารางที่ ๓.๔ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านนิติศาสตร์ ต่อความเป็นไปได้ของการนำ
มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย

ลำดับความเป็นไปได้	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
มาตรการ							
การทำงานบริการสังคม (Community Service)	๑๕	๒	-	-	๑	๑	-
การกักขังที่บ้าน (Home Detention)	๒	๗	๑	๒	๑	๑	๖
การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision- IPS)	๒	๔	๕	๕	๒	-	๒
การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring – EM)	-	๓	๕	๕	๓	๔	-
ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (Probation Diversion Center)	-	-	๕	๑	๘	๑	๕
ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (Probation Detention Center)	-	๑	๒	๕	๕	๖	๑
การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (Probation Boot Camp)	-	๑	๕	๑	๑	๕	๗

หมายเหตุ: จำนวนที่ระบุในตาราง คือ จำนวนผู้เลือกวิธีการที่ระบุ ในลำดับนี้

๓.๒.๑.๒ ด้านอาชีววิทยา

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านอาชีววิทยา มีความ
คิดเห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำมาบังคับใช้ในประเทศไทยเป็นลำดับ
แรก ได้แก่ การทำงานบริการสังคม (๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕)

ลำดับที่ ๒ ได้แก่ การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (๔ คน คิดเป็น
ร้อยละ ๓๓.๓๓)

ลำดับที่ ๓ ได้แก่ การกักขังที่บ้าน (๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓)

ลำดับที่ ๔ ได้แก่ ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ และ
การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (มาตรการละ ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕)

ลำดับที่ ๕ ได้แก่ ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖๖)

ลำดับที่ ๖ ได้แก่ ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (๔ คน คิดเป็นร้อยละ
๓๓.๓๓)

ลำดับที่ ๗ ได้แก่ การกักขังที่บ้าน (๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕)

ตารางที่ ๓.๕ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านอาชีววิทยา ต่อความเป็นไปได้ของการนำ
มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย

ลำดับความเป็นไปได้	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
มาตรการ							
การทำงานบริการสังคม (Community Service)	๙	๒	-	-	-	-	๑
การกักขังที่บ้าน (Home Detention)	-	๑	๔	-	๒	๑	๓
การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision- IPS)	๒	๒	-	๒	๑	๓	๒
การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring – EM)	-	๔	๓	๑	๑	๑	๒
ศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก (Probation Diversion Center)	-	-	๒	๓	๕	๑	๑
ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (Probation Detention Center)	๑	-	๑	๓	๑	๔	๒
การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (Probation Boot Camp)	-	๓	๑	๓	๑	๓	๑

หมายเหตุ: จำนวนที่ระบุในตาราง คือ จำนวนผู้เลือกวิธีการที่ระบุ ในลำดับนี้

๓.๒.๑.๓ ด้านเศรษฐศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านเศรษฐศาสตร์ มีความ
คิดเห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำมาบังคับใช้ในประเทศไทยเป็นลำดับ
แรก ได้แก่ การทำงานบริการสังคม (๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๔๒)

ลำดับที่ ๒ ได้แก่ การกักขังที่บ้าน (๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔๒)

ลำดับที่ ๓ ได้แก่ ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (๕ คน คิดเป็นร้อยละ
๓๕.๗๑)

ลำดับที่ ๔ ได้แก่ การกักขังที่บ้าน การคุมประพฤติแบบเข้มงวด ศูนย์
กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ และการคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (มาตรการละ ๓ คน คิดเป็นร้อยละ
๒๑.๔๒)

ลำดับที่ ๕ ได้แก่ ศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก (๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘)

ลำดับที่ ๖ ได้แก่ การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (๔ คน คิดเป็น
ร้อยละ ๒๘.๕๗)

ลำดับที่ ๗ ได้แก่ การกักขังที่บ้าน (๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗๑)

ตารางที่ ๓.๖ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐศาสตร์ ต่อความเป็นไปได้ของการนำ
มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย

ลำดับความเป็นไปได้	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
มาตรการ							
การทำงานบริการสังคม (Community Service)	๑๐	-	๑	-	-	๒	๑
การกักขังที่บ้าน (Home Detention)	-	๓	-	๓	๑	๒	๕
การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision- IPS)	๓	๒	๓	๓	๒	๑	-
การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring – EM)	-	๒	๒	๒	๓	๔	๑
ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (Probation Diversion Center)	-	๑	๒	๑	๖	๓	๑
ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (Probation Detention Center)	-	๑	๕	๓	๑	๒	๒
การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (Probation Boot Camp)	๑	๒	๓	๓	๑	-	๔

หมายเหตุ: จำนวนที่ระบุในตาราง คือ จำนวนผู้เลือกวิธีการที่ระบุ ในลำดับนี้

๓.๒.๑.๔ ด้านรัฐศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านอาชญาวิทยา มีความ
คิดเห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำมาบังคับใช้ในประเทศไทยเป็นลำดับ
แรก ได้แก่ การทำงานบริการสังคม (๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๗๕)

ลำดับที่ ๒ ได้แก่ ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕)

ลำดับที่ ๓ ได้แก่ การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (๔ คน คิดเป็น
ร้อยละ ๒๕)

ลำดับที่ ๔ ได้แก่ การกักขังที่บ้าน และศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (มาตรการละ
๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕)

ลำดับที่ ๕ ได้แก่ การคุมประพฤติแบบเข้มงวด และศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก
(๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕)

ลำดับที่ ๖ ได้แก่ การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (๔ คน คิดเป็น
ร้อยละ ๒๕)

ลำดับที่ ๗ ได้แก่ การกักขังที่บ้าน การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก และศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕)

ตารางที่ ๓.๗ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านรัฐศาสตร์ ต่อความเป็นไปได้ของการนำ
มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย

ลำดับความเป็นไปได้	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
มาตรการ							
การทำงานบริการสังคม (Community Service)	๑๑	๒	-	๑	-	๑	๑
การกักขังที่บ้าน (Home Detention)	-	๒	๒	๔	๒	๓	๓
การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision- IPS)	๑	๓	๓	๒	๔	๒	๑
การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring – EM)	๑	๑	๓	๑	๓	๔	๓
ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (Probation Diversion Center)	-	๑	๓	๔	๔	๑	๓
ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (Probation Detention Center)	๑	๔	๑	๓	๑	๓	๓
การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร Probation Boot Camp)	๒	๓	๔	๑	๒	๒	๒

หมายเหตุ: จำนวนที่ระบุในตาราง คือ จำนวนผู้เลือกวิธีการที่ระบุ ในลำดับนี้

๓.๒.๒ ประเด็นที่ ๒ ความคิดเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรม
ของไทยในปัจจุบัน

๓.๒.๒.๑ ด้านนิติศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านนิติศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปริมาณนักโทษในปัจจุบัน มีจำนวนเกินกว่าที่ระบบยุติธรรมจะรับได้ในระดับมากที่สุด (๑๐ คน หรือร้อยละ ๕๐) และมีการใช้การลงโทษด้วยวิธีการจำคุกมากกว่าความจำเป็นในระดับมาก (๘ คน หรือร้อยละ ๔๐) ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายเห็นว่า อาจจะเป็นผลมาจากการที่ศาลไม่มีมาตรการอื่นมาใช้ในการลงโทษ นอกจากการจำคุก หรือปรับ ในระดับปานกลาง (๑๐ คน หรือร้อยละ ๕๐)

กลุ่มเป้าหมายเห็นว่า ผลกระทบจากการจำคุก ทำให้ผู้กระทำความผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติมในระดับมากที่สุด (๑๑ คน หรือร้อยละ ๕๕) การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างภาระให้แก่กระบวนการยุติธรรม ในระดับมาก (๑๐ คน หรือร้อยละ ๕๐) สำหรับในแง่ของผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดนั้น กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่า การจำคุกเป็นการสร้างตรรกะไปให้แก่ผู้กระทำความผิดในระดับปานกลาง (๗ คน หรือร้อยละ ๓๕)

สำหรับมาตรการการคุมประพฤตินั้น กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความเห็นว่า วิธีคุมประพฤติไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อกฎหมายในระดับมาก (๙ คน หรือร้อยละ ๔๕) นอกจากนั้น วิธีการคุมประพฤติเพียงอย่างเดียว อาจทำให้ผู้กระทำความผิดหวาดเกรงทำความผิดซ้ำ (๑๐ คน หรือร้อยละ ๕๐) และมีความเห็นด้วยในระดับปานกลางว่า วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดีได้ (๘ คน หรือร้อยละ ๔๐)

ในแง่ภาพรวมของประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมไทยในปัจจุบัน นั้น และการจำคุกนั้น กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้มีความเห็นว่า วิธีการคุมประพฤติ และการลงโทษจำคุก ไม่สามารถทำให้กระบวนการบังคับโทษมีประสิทธิภาพได้ในระดับปานกลาง (๙ คน หรือ ร้อยละ ๔๕)

ตารางที่ ๓.๘ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านนิติศาสตร์ ต่อปัญหา อุปสรรคของ กระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบัน

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปริมาณนักโทษในปัจจุบันมีจำนวนเกินกว่าที่ระบบกระบวนการยุติธรรมจะรับได้	๑๐	๙	๑	-	-
มีการใช้การลงโทษด้วยวิธีจำคุกมากเกินไปจนเกินกว่าความจำเป็น	๓	๘	๕	๓	-
ศาลไม่มีมาตรการอื่นในการลงโทษนอกจากการจำคุกหรือปรับ	๔	๔	๑๐	-	๒
การจำคุกในเรือนจำส่งผลให้ผู้กระทำผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติม	๑๑	๗	๑	๑	-
การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างภาระให้กับกระบวนการยุติธรรม	๑	๑๐	๕	๒	๒
การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างตราบาปให้แก่ผู้กระทำผิด	๓	๖	๗	๓	๑
วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย	๓	๙	๗	๒	-
วิธีการคุมประพฤติเพียงอย่างเดียวทำให้ผู้กระทำผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำ	๒	๑๐	๗	๑	-
วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถแก้ไขให้ผู้กระทำผิดกลับมาเป็นคนดี	๓	๗	๘	๒	๑
วิธีการคุมประพฤติและการลงโทษจำคุกไม่สามารถทำให้กระบวนการบังคับโทษมีประสิทธิภาพได้	๓	๔	๙	๓	๑

๓.๒.๒.๒ ด้านอาชญาวิทยา

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านอาชญาวิทยาทั้งหมดมีความเห็นว่า ปริมาณนักโทษในปัจจุบัน มีจำนวนเกินกว่าที่ระบบยุติธรรมจะรับได้ในระดับมากที่สุด (๑๒ คน หรือร้อยละ ๑๐๐) และส่วนใหญ่เห็นว่า มีการใช้การลงโทษด้วยวิธีการจำคุกมากกว่าความจำเป็นในระดับมาก และมากที่สุด (ระดับมากที่สุด ๕ คน และระดับมาก ๕ คน รวม ๑๐ คน หรือ

ร้อยละ ๘๓.๑๑) ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายเห็นว่า อาจจะเป็นผลมาจากการที่ศาลไม่มีมาตรการอื่นมาใช้ในการลงโทษ นอกจากการจำคุก หรือปรับ ในระดับมากที่สุด (๖ คน หรือร้อยละ ๕๐)

กลุ่มเป้าหมายเห็นว่า ผลกระทบจากการจำคุก ทำให้ผู้กระทำความผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติมในระดับมากที่สุด (๙ คน หรือร้อยละ ๗๕) การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างภาระให้แก่กระบวนการยุติธรรม ในระดับมากที่สุดและมาก (ระดับมากที่สุด ๕ คน และมาก ๕ คนรวม ๑๐ คน หรือร้อยละ ๘๓.๑๑) สำหรับในแง่ของผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดนั้น กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่า การจำคุกเป็นการสร้างตราบาปให้แก่ผู้กระทำความผิดในระดับมากที่สุด (๕ คน หรือร้อยละ ๔๑.๖)

สำหรับมาตรการการคุมประพฤตินั้น กลุ่มเป้าหมาย มีความเห็นว่า วิธีคุมประพฤติไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อกฎหมายในระดับมาก (๔ คน หรือร้อยละ ๓๓.๓๓) นอกจากนั้น วิธีการคุมประพฤติเพียงอย่างเดียว อาจทำให้ผู้กระทำความผิดหวงมากระทำความผิดซ้ำ (๕ คน หรือร้อยละ ๔๑.๖๖) และมีความเห็นด้วยว่า วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดีได้ ในระดับมาก (๔ คน หรือร้อยละ ๓๓.๓๓)

ในแง่ภาพรวมของประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมไทยในปัจจุบัน นั้น และการจำคุกนั้น กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้มีความเห็นว่า วิธีการคุมประพฤติ และการลงโทษจำคุก ไม่สามารถทำให้กระบวนการบังคับโทษมีประสิทธิภาพได้ในระดับมากที่สุด มาก และปานกลาง(ระดับมากที่สุด ๓ คน ระดับมาก ๓ คน และระดับปานกลาง ๓ คน รวม ๙ คน หรือร้อยละ ๗๕)

ตารางที่ ๓.๙ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านอาชญาวิทยา ต่อปัญหา อุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบัน

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปริมาณนักโทษในปัจจุบันมีจำนวนเกินกว่าที่ระบบกระบวนการยุติธรรมจะรับได้	๑๒	-	-	-	-
มีการใช้การลงโทษด้วยวิธีจำคุกมากเกินไป	๕	๕	๒	-	-
ศาลไม่มีมาตรการอื่นในการลงโทษนอกจากการจำคุกหรือปรับ	๖	๔	๒	-	-
การจำคุกในเรือนจำส่งผลให้ผู้กระทำผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติม	๙	๒	๑	-	-
การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างภาระให้กับกระบวนการยุติธรรม	๕	๕	๒	-	-
การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างตราบาปให้แก่ผู้กระทำความผิด	๕	๓	๓	๑	-

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย	๒	๔	๓	๒	๑
วิธีการคุมประพฤติเพียงอย่างเดียวทำให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำ	๒	๕	๒	๑	๑
วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดี	๓	๔	๒	-	๓
วิธีการคุมประพฤติและการลงโทษจำคุกไม่สามารถทำให้กระบวนการบังคับโทษมีประสิทธิภาพได้	๓	๓	๓	๑	๒

๓.๒.๒.๓ ด้านเศรษฐศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปริมาณนักโทษในปัจจุบัน มีจำนวนเกินกว่าที่ระบบยุติธรรมจะรับได้ในระดับมากที่สุด (๑๓ คน หรือร้อยละ ๙๒.๘๕) และส่วนใหญ่เห็นว่า มีการใช้การลงโทษด้วยวิธีการจำคุกมากกว่าความจำเป็นในระดับมาก และปานกลาง (ระดับมาก ๖ คน และระดับปานกลาง ๖ คน รวม ๑๒ คน หรือร้อยละ ๘๕.๗๑) ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายเห็นว่า อาจจะเป็นผลมาจากการที่ศาลไม่มีมาตรการอื่นมาใช้ในการลงโทษ นอกจากการจำคุก หรือปรับ ในระดับมาก (๘ คน หรือร้อยละ ๕๗.๑๔)

กลุ่มเป้าหมายเห็นว่า ผลกระทบจากการจำคุก ทำให้ผู้กระทำความผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติมในระดับมาก (๑๐ คน หรือร้อยละ ๗๑.๔๒) การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างภาระให้แก่กระบวนการยุติธรรม ในระดับมาก (๗ คน หรือร้อยละ ๕๐) สำหรับในแง่ของผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดนั้น กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่า การจำคุกเป็นการสร้างตราบาปให้แก่ผู้กระทำความผิดในระดับมาก (๕ คน หรือร้อยละ ๓๕.๗)

สำหรับมาตรการการคุมประพฤตินั้น กลุ่มเป้าหมาย มีความเห็นว่า วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อกฎหมายในระดับมาก และปานกลาง (ระดับมาก ๕ คน และระดับปานกลาง ๕ คน รวม ๑๐ คน หรือร้อยละ ๗๑.๔๒) ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายเห็นด้วยในระดับปานกลางว่า วิธีการคุมประพฤติเพียงอย่างเดียว อาจทำให้ผู้กระทำความผิดหวนมากระทำความผิดซ้ำได้ (๗ คน หรือร้อยละ ๕๐) รวมทั้งวิธีการคุมประพฤติไม่สามารถแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดีได้ (๗ คน หรือร้อยละ ๕๐)

ในแง่ภาพรวมของประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมไทยในปัจจุบัน นั้น และการจำคุกนั้น กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้มีความเห็นว่า วิธีการคุมประพฤติ และการลงโทษจำคุกไม่สามารถทำให้กระบวนการบังคับโทษมีประสิทธิภาพได้ในระดับปานกลาง (๘ คน หรือร้อยละ ๕๗.๑๔)

ตารางที่ ๓.๑๐ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐศาสตร์ ต่อปัญหา อุปสรรคของ
กระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบัน

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปริมาณนักโทษในปัจจุบันมีจำนวนเกินกว่าที่ระบบกระบวนการยุติธรรมจะรับได้	๑	๑๓	-	-	-
มีการใช้การลงโทษด้วยวิธีจำคุกมากเกินไปกว่าความจำเป็น	๑	๖	๖	-	๑
ศาลไม่มีมาตรการอื่นในการลงโทษนอกจากการจำคุกหรือปรับ	๑	๘	๕	-	-
การจำคุกในเรือนจำส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติม	๑	๑๐	๓	-	-
การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างภาระให้กับกระบวนการยุติธรรม	๒	๗	๕	-	๑
การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างตราบาปให้แก่ผู้กระทำความผิด	๒	๗	๕	-	-
วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย	๓	๕	๕	๑	-
วิธีการคุมประพฤติเพียงอย่างเดียวทำให้ผู้กระทำความผิดกลับมาก่อทำความผิดซ้ำ	๒	๔	๗	-	๑
วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดี	๑	๖	๗	-	-
วิธีการคุมประพฤติและการลงโทษจำคุกไม่สามารถทำให้กระบวนการบังคับโทษมีประสิทธิภาพได้	-	๕	๘	๑	-

๓.๒.๒.๔ ด้านรัฐศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปริมาณนักโทษในปัจจุบัน มีจำนวนเกินกว่าที่ระบบยุติธรรมจะรับได้ในระดับมากที่สุด (๑๐ คน หรือร้อยละ ๖๒.๕) และส่วนใหญ่เห็นว่า มีการใช้การลงโทษด้วยวิธีการจำคุกมากกว่าความจำเป็นในระดับมาก (๖ คน หรือร้อยละ ๓๗.๕) ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายเห็นว่า อาจจะเป็นผลมาจากการที่ศาลไม่มีมาตรการอื่นมาใช้ในการลงโทษ นอกจากการจำคุก หรือปรับ ในระดับมาก (๑๒ คน หรือร้อยละ ๗๕)

กลุ่มเป้าหมายเห็นว่า ผลกระทบจากการจำคุก ทำให้ผู้กระทำความผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติมในระดับมากที่สุด (๑๓ คน หรือร้อยละ ๘๑.๒๕) การลงโทษ

จำคุก เป็นการสร้างภาระให้แก่กระบวนการยุติธรรม ในระดับมากที่สุด (๖ คน หรือร้อยละ ๓๗.๕) สำหรับในแง่ของผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดนั้น กลุ่มเป้าหมายฯ ส่วนใหญ่เห็นว่า การจำคุกเป็นการสร้างตราบาปให้แก่ผู้กระทำความผิดในระดับมากที่สุด และมาก (ระดับมากที่สุด ๕ คน และระดับมาก ๕ คน รวม ๑๐ คน หรือร้อยละ ๖๒.๕)

สำหรับมาตรการการคุมประพฤตินั้น กลุ่มเป้าหมายฯ มีความเห็นว่า วิธีคุมประพฤติไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อกฎหมายในระดับมาก (๑๐ คน หรือร้อยละ ๖๒.๕) และเห็นด้วยในระดับมากกว่า วิธีการคุมประพฤติเพียงอย่างเดียว อาจทำให้ผู้กระทำความผิดหวงมากระทำความผิดซ้ำได้ (๑๐ คน หรือร้อยละ ๖๒.๕) ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายฯ เห็นด้วยว่า วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดีได้ ในระดับมาก (๘ คน หรือร้อยละ ๕๐)

ในแง่ภาพรวมของประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมไทยในปัจจุบัน นั้น และการจำคุกนั้น กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้มีความเห็นว่า วิธีการคุมประพฤติ และการลงโทษจำคุก ไม่สามารถทำให้กระบวนการบังคับโทษมีประสิทธิภาพได้ในระดับปานกลาง (๑๐ คน หรือร้อยละ ๕๗.๑๔)

ตารางที่ ๓.๑๑ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านรัฐศาสตร์ ต่อปัญหา อุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบัน

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปริมาณนักโทษในปัจจุบันมีจำนวนเกินกว่าที่ระบบกระบวนการยุติธรรมจะรับได้	๑๐	๖	-	-	-
มีการใช้การลงโทษด้วยวิธีจำคุกมากเกินไปจนเกินกว่าความจำเป็น	๕	๖	๕	-	-
ศาลไม่มีมาตรการอื่นในการลงโทษนอกจากการจำคุกหรือปรับ	๒	๑๒	๒	-	-
การจำคุกในเรือนจำส่งผลให้ผู้กระทำผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติม	๑๓	๒	๑	-	-
การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างภาระให้กับกระบวนการยุติธรรม	๖	๕	๔	๑	-
การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างตราบาปให้แก่ผู้กระทำความผิด	๕	๕	๓	๒	๑
วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย	๓	๑๐	๓	-	-
วิธีการคุมประพฤติเพียงอย่างเดียวทำให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำ	๒	๑๐	๓	๑	-
วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถแก้ไขให้ผู้กระทำ	๑	๘	๖	-	๑

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความผิดกลับตนเป็นคนดี					
วิธีการคุมประพฤติและการลงโทษจำคุกไม่สามารถทำให้กระบวนการบังคับโทษมีประสิทธิภาพได้	๑	๔	๑๐	๑	-

๓.๒.๓ ประเด็นที่ ๓ ความคิดเห็นต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย

๓.๒.๓.๑ ด้านนิติศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านนิติศาสตร์ มีความเห็นว่าการที่ยังไม่ได้มีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทยนั้น เป็นผลมาจากการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมักไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงวิธีการลงโทษในระดับปานกลาง (๗ คน หรือร้อยละ ๓๕) รวมทั้งเห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลาง จะทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ ในระดับปานกลาง (๙ คน หรือ ร้อยละ ๔๕) และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีศักยภาพเพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ในระดับปานกลาง (๑๐ คน หรือ ร้อยละ ๕๐)

ในส่วนของผู้ทัศนคติต่อตัวมาตรการลงโทษระดับกลางเอง ทั้งในแง่ของข้อจำกัด และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งส่งผลต่อการนำไปบังคับใช้นั้น กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้มีความเห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางไม่น่าจะได้ผลในความเป็นจริงในระดับปานกลาง (๑๒ คน หรือร้อยละ ๖๐) เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ยังคงขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ในระดับมาก (๑๑ คน หรือร้อยละ ๕๕) และจำนวนบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน อาจไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๙ คน หรือร้อยละ ๔๕) ประชาชนโดยทั่วไปอาจไม่ยอมรับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในระดับปานกลาง (๘ คน หรือร้อยละ ๔๐) อย่างไรก็ตาม กลุ่มเป้าหมาย ฯ เห็นด้วยในระดับมากกว่า มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง เพื่อให้ศาลมีทางเลือกในการลงโทษมากขึ้น (๙ คน หรือร้อยละ ๔๕) มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้ (๘ คน หรือร้อยละ ๔๐) และมาตรการลงโทษระดับกลาง จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมในระดับมาก (๙ คน หรือร้อยละ ๔๕)

ในแง่ของผู้ทัศนคติต่อการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การบังคับใช้ในประเทศไทยได้นั้น กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้เห็นด้วยว่าควรมีการบัญญัติกฎหมาย หรือแก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ ในระดับมาก (๑๐ คน หรือร้อยละ ๕๐) และเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมควรมีความรู้ทั้งด้านกฎหมาย และการสงเคราะห์ผู้กระทำความผิด (๑๒ คน หรือร้อยละ ๖๐) ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมาย ฯ เห็นด้วยในระดับปานกลางว่า เมื่อมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจนอกจากศาล (๘ คน หรือร้อยละ ๔๐)

กลุ่มเป้าหมายฯ ส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า ควรมีกลไกในการติดตาม และตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๑๒ คน หรือร้อยละ ๖๐) และควรมีการกำหนดชัดเจนว่า ความผิดประเภทใดที่ใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ (๑๑ คน หรือร้อยละ ๕๕) และการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (๑๒ คน หรือร้อยละ ๖๐) มีความเห็นด้วยในระดับมาก ว่า ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๑๐ คน หรือร้อยละ ๕๐) ศาลควรมีอำนาจสั่งใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้แม้ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอม (๑๐ คน หรือร้อยละ ๕๐) และควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจนให้มีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูในระหว่างการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๑๐ คน หรือ ร้อยละ ๕๐) ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายเห็นด้วยในระดับปานกลางว่า ควรใช้งบประมาณของรัฐจากการก่อสร้างอาคารสถานที่ให้น้อยที่สุด กรณีใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๑๓ คน หรือร้อยละ ๖๕)

ตารางที่ ๓.๑๒ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านนิติศาสตร์ ต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมักไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงวิธีการลงโทษ	๔	๖	๗	๓	-
มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์มากกว่าการลงโทษแบบเดิม	๓	๒	๙	๕	๑
หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีศักยภาพเพียงพอในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๑	๔	๑๐	๕	-
มาตรการลงโทษระดับกลางไม่น่าใช้ได้ผลในความเป็นจริง	๑	๔	๑๒	๓	-
เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมขาดความรู้ความเข้าใจการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๔	๑๑	๕	-	-
เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๗	๙	๓	๑	-
ประชาชนทั่วไปอาจไม่ยอมรับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๑	๗	๘	๓	๑
มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง เพื่อให้ศาลมีทางเลือกในการลงโทษมากขึ้น	๗	๙	๔	-	-
มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้	๔	๘	๖	๒	-

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม	๕	๙	๕	๑	-
ควรมีการบัญญัติกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้	๘	๑๐	๒	-	-
เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมควรมีความรู้ทั้งทางด้านกฎหมายและการสงเคราะห์ผู้กระทำผิด	๗	๑๒	๑	-	-
เมื่อมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจนอกจากศาล	๒	๕	๘	๓	๒
ควรมีกฎในการติดตาม ตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๑๒	๖	๒	-	-
ควรใช้งบประมาณของรัฐในการก่อสร้างอาคารสถานที่ให้น้อยที่สุดกรณีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๓	๔	๑๓	๑	-
ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๗	๑๐	๓	-	-
ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าความผิดประเภทใดใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้	๑๑	๙	-	-	-
ศาลควรมีอำนาจสั่งใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้แม้ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอม	๕	๑๐	๓	๒	-
ควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจนให้มีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูในระหว่างการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๘	๑๐	๒	-	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	๑๒	๘	-	-	-

๓.๒.๓.๒ ด้านอาชีววิทยา

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านอาชีววิทยา มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย คือ ประชาชนโดยทั่วไปอาจไม่ยอมรับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๖ คน หรือ ร้อยละ ๕๐)

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ มีความเห็นด้วยในระดับมาก ว่า การที่ยังมิได้มีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทยนั้น เป็นผลมาจากการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมักไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงวิธีการลงโทษใน (๖ คน หรือร้อยละ ๕๐) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีศักยภาพเพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๖ คน หรือร้อยละ ๕๐) เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ยังคงขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๖ คน หรือร้อยละ ๕๐)

กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง ว่า มาตรการลงโทษระดับกลางไม่น่าใช้ได้ผลในความเป็นจริง (๔ คน หรือร้อยละ ๓๓.๓๓) จำนวนบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน อาจไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๘ คน หรือร้อยละ ๖๖.๖๖)

กลุ่มเป้าหมายฯ เห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลาง จะทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ ในระดับน้อย (๖ คน หรือ ร้อยละ ๕๐)

ในแง่ของประโยชน์ของมาตรการลงโทษระดับกลางนั้น กลุ่มเป้าหมายฯ มีความเห็นด้วยในระดับมากกว่า มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง เพื่อให้ศาลมีทางเลือกในการลงโทษมากขึ้น (๗ คน หรือร้อยละ ๕๘.๓๓) มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้ (๗ คน หรือร้อยละ ๕๘.๓๓) และมาตรการลงโทษระดับกลาง จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม (๕ คน หรือร้อยละ ๔๑.๖๖)

ในแง่ของทัศนคติต่อการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การบังคับใช้ในประเทศไทยได้นั้น กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า ควรมีการบัญญัติกฎหมาย หรือแก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ (๘ คน หรือร้อยละ ๖๖.๖๖) เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมควรมีความรู้ทั้งด้านกฎหมาย และการสงเคราะห์ผู้กระทำผิด (๗ คน หรือร้อยละ ๕๘.๓๓) ควรมีกลไกในการติดตาม และตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๑๑ คน หรือร้อยละ ๙๑.๖๖) ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๘ คน หรือร้อยละ ๖๖.๖๖) ควรมีการกำหนดชัดเจนว่า ความผิดประเภทใดที่ใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ (๙ คน หรือร้อยละ ๗๕) ศาลควรมีอำนาจสั่งใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้แม้ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอม (๖ คน หรือร้อยละ ๕๐) ตลอดจนควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจนให้มีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูในระหว่างการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๗ คน หรือร้อยละ ๕๘.๓๓) รวมทั้งเห็นว่าการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (๘ คน หรือ ร้อยละ ๖๖.๖๖)

กลุ่มเป้าหมายฯ มีความเห็นด้วยในระดับมาก ว่า ควรใช้งบประมาณของรัฐบาลจากการก่อสร้างอาคารสถานที่ให้น้อยที่สุด กรณีใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๑๓ คน หรือร้อยละ ๖๕) นอกจากนี้ กลุ่มเป้าหมายฯ เห็นด้วยในระดับน้อยว่า เมื่อมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจนอกจากศาล (๔ คน หรือร้อยละ ๓๓.๓๓)

ตารางที่ ๓.๑๓ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านอาชีวศึกษา ต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมักไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงวิธีการลงโทษ	๒	๖	๒	๒	-
มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์มากกว่าการลงโทษแบบเดิม	๑	๒	๑	๖	๒
หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีศักยภาพเพียงพอในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๑	๖	๓	๒	-
มาตรการลงโทษระดับกลางไม่น่าใช้ได้ผลในความเป็นจริง	๑	๒	๔	๒	๓
เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมขาดความรู้ความเข้าใจการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๒	๖	๔	-	-
เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๒	๑	๘	๑	-
ประชาชนทั่วไปอาจไม่ยอมรับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๖	๔	๒	-	-
มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง เพื่อให้ศาลมีทางเลือกในการลงโทษมากขึ้น	๓	๗	๒	-	-
มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้	๓	๗	๒	-	-
มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม	๓	๕	๔	-	-
ควรมีการบัญญัติกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้	๘	๒	๒	-	-
เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมควรมีความรู้ทั้งทางด้านกฎหมายและการสงเคราะห์ผู้กระทำผิด	๗	๓	๒	-	-
เมื่อมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจนอกจากศาล	๑	๒	๒	๔	๓

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ควรมีกฎไกในการติดตาม ตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๑๑	๑	-	-	-
ควรใช้งบประมาณของรัฐในการก่อสร้างอาคารสถานที่ให้น้อยที่สุดกรณีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๓	๕	๒	๒	-
ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๘	๔	-	-	-
ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าความผิดประเภทใดใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้	๙	๒	๑	-	-
ศาลควรมีอำนาจสั่งใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้แม้ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอม	๖	๔	๒	-	-
ควรมีบทบาทญาติที่ชัดเจนให้มีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูในระหว่างการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๗	๔	๑	-	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	๘	๓	๑	-	-

๓.๒.๓.๓ ด้านเศรษฐศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านเศรษฐศาสตร์ มีความเห็นด้วยในระดับมากกว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย คือ การที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมักไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงวิธีการลงโทษ (๑๐ คน หรือร้อยละ ๗๔.๔๒) เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ยังคงขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๖ คน หรือร้อยละ ๔๖.๑๕) และจำนวนบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน อาจไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๗ คน หรือร้อยละ ๕๐) ในขณะที่เห็นว่า หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีศักยภาพเพียงพอในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในระดับมากและปานกลาง (ระดับมาก ๕ คน และระดับปานกลาง ๕ คน รวม ๑๐ คน หรือร้อยละ ๗๖.๙๒) และเห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลาง จะทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ ในระดับปานกลาง (๗ คน หรือ ร้อยละ ๕๐)

ในแง่ทัศนคติต่อมาตรการลงโทษระดับกลาง กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางไม่น่าใช้ได้ผลในความเป็นจริง ในระดับปานกลาง (๗ คน หรือร้อยละ ๕๐) และเห็นว่าประชาชนโดยทั่วไปอาจไม่ยอมรับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในระดับน้อย (๗ คน หรือร้อยละ ๕๐)

ในแง่ของประโยชน์ของมาตรการลงโทษระดับกลางนั้น กลุ่มเป้าหมายฯ มีความเห็นด้วยในระดับมากกว่า มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง เพื่อให้ศาลมีทางเลือกในการลงโทษมากขึ้น (๙ คน หรือร้อยละ ๖๔.๒๘) มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ (๖ คน หรือร้อยละ ๔๒.๘๕) และมาตรการลงโทษระดับกลาง จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม (๘ คน หรือร้อยละ ๕๗.๑๔)

ในแง่ของทัศนคติต่อการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การบังคับใช้ในประเทศไทยได้นั้น กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีความรู้ทั้งด้านกฎหมาย และการสงเคราะห์ผู้กระทำความผิด (๗ คน หรือร้อยละ ๕๘.๓๓) ควรมีกลไกในการติดตาม และตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๑๒ คน หรือร้อยละ ๘๕.๗๑) ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๗ คน หรือร้อยละ ๕๐) ควรมีการกำหนดชัดเจนว่า ความผิดประเภทใดที่ใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ (๑๐ คน หรือร้อยละ ๗๑.๔๒) ตลอดจนควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจนให้มีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูในระหว่างการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๘ คน หรือร้อยละ ๕๗.๑๔) รวมทั้งเห็นว่าการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (๙ คน หรือ ร้อยละ ๖๔.๒๘)

กลุ่มเป้าหมายฯ เห็นด้วยในระดับมากกว่า ควรมีการบัญญัติกฎหมาย หรือ แก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ (๑๐ คน หรือร้อยละ ๗๑.๔๒) ควรใช้งบประมาณของรัฐจากการก่อสร้างอาคารสถานที่ให้น้อยที่สุด กรณีใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๕ คน หรือร้อยละ ๓๗.๗๑) เมื่อมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจนอกจากศาล (๘ คน หรือร้อยละ ๕๗.๑๔) และศาลควรมีอำนาจสั่งใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้แม้ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอม (๗ คน หรือร้อยละ ๕๐)

ตารางที่ ๓.๑๔ ทัศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐศาสตร์ ต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมักไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงวิธีการลงโทษ	-	๑๐	๔	-	-
มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์มากกว่าการลงโทษแบบเดิม	-	๓	๗	๔	-
หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีศักยภาพเพียงพอในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	-	๕	๕	๔	-
มาตรการลงโทษระดับกลางไม่น่าใช้ได้ผลในความเป็นจริง	๑	๑	๗	๕	-

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมขาดความรู้ความเข้าใจการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๑	๖	๕	๒	-
เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๒	๗	๔	๑	-
ประชาชนทั่วไปอาจไม่ยอมรับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๒	๓	๒	๗	-
มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง เพื่อให้ศาลมีทางเลือกในการลงโทษมากขึ้น	๓	๙	๒	-	-
มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้	๓	๖	๔	๑	-
มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม	๓	๘	๒	๑	-
ควรมีการบัญญัติกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้	๒	๑๐	๑	๑	-
เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมควรมีความรู้ทั้งทางด้านกฎหมายและการสงเคราะห์ผู้กระทำผิด	๗	๖	๑	-	-
เมื่อมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจนอกจากศาล	๔	๘	๑	๑	-
ควรมีกฎในการติดตาม ตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๑๒	๑	๑	-	-
ควรใช้งบประมาณของรัฐในการก่อสร้างอาคารสถานที่ให้น้อยที่สุดกรณีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๔	๕	๓	๒	-
ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๗	๔	๒	๑	-
ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าความผิดประเภทใดใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้	๑๐	๒	๒	-	-
ศาลควรมีอำนาจสั่งใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้แม้ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอม	๓	๗	๔	-	-
ควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจนให้มีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูในระหว่างการใช้มาตรการลงโทษ	๘	๔	๒	-	-

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ระดับกลาง					
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	๙	๔	๑	-	-

๓.๒.๓.๔ ด้านรัฐศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย คือ การที่จำนวนบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน อาจไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๘ คน หรือร้อยละ ๕๐) และมีความเห็นด้วยในระดับมากกว่า หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมักไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงวิธีการลงโทษ (๙ คน หรือร้อยละ ๕๖.๒๕) เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ยังคงขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๖ คน หรือร้อยละ ๓๗.๕) และ ในขณะที่เห็นว่า หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีศักยภาพเพียงพอในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในระดับมาก (๘ คน หรือร้อยละ ๕๐) และเห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลาง จะทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ ในระดับปานกลาง (๘ คน หรือ ร้อยละ ๕๐)

แง่ทัศนคติต่อมาตรการลงโทษระดับกลาง กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากกว่า ประชาชนโดยทั่วไปอาจไม่ยอมรับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๖ คน หรือร้อยละ ๓๗.๕) ในขณะที่เห็นว่ามาตรการลงโทษระดับกลางไม่น่าจะได้ผลในความเป็นจริง ในระดับปานกลาง (๑๐ คน หรือร้อยละ ๖๒.๕)

ในแง่ของประโยชน์ของมาตรการลงโทษระดับกลางนั้น กลุ่มเป้าหมายฯ มีความเห็นด้วยในระดับมากกว่า มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง เพื่อให้ศาลมีทางเลือกในการลงโทษมากขึ้น (๙ คน หรือร้อยละ ๕๖.๒๕) มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (๙ คน หรือร้อยละ ๕๖.๒๕) และมาตรการลงโทษระดับกลาง จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม (๙ คน หรือร้อยละ ๕๖.๒๕)

ในแง่ของทัศนคติต่อการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การบังคับใช้ในประเทศไทยได้นั้น กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า ควรมีการบัญญัติกฎหมาย หรือแก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ (๘ คน หรือร้อยละ ๕๐) เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมควรมีความรู้ทั้งด้านกฎหมาย และการสงเคราะห์ผู้กระทำความผิด (๑๐ คน หรือร้อยละ ๖๒.๕) เมื่อมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจนอกจากศาล (๖ คน หรือร้อยละ ๓๗.๕) ควรมีกลไกในการติดตาม และตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๑๓ คน หรือร้อยละ ๘๑.๒๕) ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๑๐ คน หรือร้อยละ ๖๒.๕) ควรมีการกำหนดชัดเจนว่า ความผิดประเภทใดที่ใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ (๑๕ คน หรือร้อยละ ๙๓.๗๕) ศาลควรมีอำนาจสั่งใช้

มาตรการลงโทษระดับกลางได้แม้ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอม (๑๒ คน หรือร้อยละ ๗๕) ตลอดจนควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจนให้มีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูในระหว่างการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๑๓ คน หรือร้อยละ ๘๑.๖๕) รวมทั้งเห็นว่าการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (๑๒ คน หรือ ร้อยละ ๗๕)

กลุ่มเป้าหมายฯ เห็นด้วยในระดับปานกลางว่า ควรใช้งบประมาณของรัฐจากการก่อสร้างอาคารสถานที่ให้น้อยที่สุด กรณีใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (๗ คน หรือร้อยละ ๔๓.๗๕)

ตารางที่ ๓.๑๕ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านรัฐศาสตร์ ต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมักไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงวิธีการลงโทษ	๑	๙	๕	๑	-
มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์มากกว่าการลงโทษแบบเดิม	-	๔	๘	๓	๑
หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีศักยภาพเพียงพอในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๑	๘	๗	-	-
มาตรการลงโทษระดับกลางไม่น่าจะได้ผลในความเป็นจริง	-	๒	๑๐	๓	๑
เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมขาดความรู้ความเข้าใจการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๔	๖	๔	๑	
เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๘	๕	๒	๑	-
ประชาชนทั่วไปอาจไม่ยอมรับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๓	๖	๕	๑	๑
มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง เพื่อให้ศาลมีทางเลือกในการลงโทษมากขึ้น	๖	๙	๑	-	-
มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้	๖	๙	-	๑	-
มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม	๖	๙	๑	-	-

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ควรมีการบัญญัติกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้	๘	๗	๑	-	-
เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมควรมีความรู้ทั้งทางด้านกฎหมายและการสงเคราะห์ผู้กระทำผิด	๑๐	๔	๒	-	-
เมื่อมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจนอกจากศาล	๖	๔	๕	๑	-
ควรมีกฎในการติดตาม ตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๑๓	๓	-	-	-
ควรใช้งบประมาณของรัฐในการก่อสร้างอาคารสถานที่ให้น้อยที่สุดกรณีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๒	๕	๗	๒	-
ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๑๐	๔	๑	๑	-
ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าความผิดประเภทใดใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้	๑๕	๑	-	-	-
ศาลควรมีอำนาจสั่งใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้แม้ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอม	๑๒	๒	๒	-	-
ควรมีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนให้มีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูในระหว่างการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง	๑๓	๒	๑	-	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม	๑๒	๓	๑	-	-

๓.๒.๔ ประเด็นที่ ๔ ความคิดเห็นต่อมาตรการลงโทษระดับกลางกับมิติด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ

๓.๒.๔.๑ ด้านนิติศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านนิติศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยในระดับมากกว่า การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานใช้งบประมาณน้อยกว่าการลงโทษแบบเดิม (๑๑ คน หรือร้อยละ ๕๕) มาตรการลงโทษระดับกลางที่ให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคม หรือปฏิบัติงานอื่น จะเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (๗ คน หรือร้อยละ

ละ ๓๕) เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ระหว่างชุมชนและผู้กระทำความผิด นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (๑๑ คน หรือร้อยละ ๕๕) มาตรการลงโทษระดับกลางสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด (๑๒ คน หรือร้อยละ ๖๐) มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการเสริมสร้าง ภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย ในเวทีระหว่างประเทศ (๘ คน หรือร้อยละ ๔๐) การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในกระบวนการ ยุติธรรม รวมทั้งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำ (๗ คน หรือร้อยละ ๓๕) รวมทั้งเห็น ด้วยว่า การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และ ส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน (๑๐ คน หรือร้อยละ ๕๐)

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ เห็นด้วยในระดับปานกลางว่า การใช้มาตรการ ลงโทษระดับกลาง จะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษ ตลอดจนผู้เสียหาย และสังคม ได้รับ การชดเชยที่เหมาะสม กับความผิดที่ได้ก่อขึ้นในระดับปานกลาง (๑๓ คน หรือร้อยละ ๖๕) และการใช้ มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (๑๐ คน หรือร้อยละ ๕๐)

อย่างไรก็ตาม กลุ่มเป้าหมาย ฯ ส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับน้อยว่า การใช้ มาตรการลงโทษระดับกลางกับผู้ต้องขังในคดีบางประเภท เช่น คดียาเสพติด จะเป็นการลดจำนวน ผู้ต้องขังในเรือนจำ และทำให้สังคมได้รับประโยชน์จากผู้กระทำความผิด (๗ คน หรือร้อยละ ๓๕)

ตารางที่ ๓.๑๖ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านนิติศาสตร์ ต่อมาตรการลงโทษระดับกลาง กับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และอาชีววิทยา (การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการ ลงโทษ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษ ผู้เสียหายและสังคม ได้รับการชดเชยที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้ก่อขึ้น	๑	๕	๑๓	๑	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานใช้งบประมาณน้อยกว่าการลงโทษแบบเดิม	-	๑๑	๖	๓	-
มาตรการลงโทษระดับกลางที่ให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคม หรือปฏิบัติงานอื่น จะเป็นการสร้างมูลค่าเศรษฐกิจ	๓	๗	๗	๒	๑
มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้าง	๓	๑๑	๗	-	-

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนและผู้กระทำความผิด นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม					
มาตรการลงโทษระดับกลางสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด	๒	๑๒	๕	๑	-
มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย ในเวทีระหว่างประเทศ	๓	๘	๘	๒	-
การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำ	๕	๗	๗	๒	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางกับผู้ต้องขังในคดีบางประเภท เช่น คดียาเสพติด จะเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ และทำให้สังคมได้ประโยชน์จากแรงงานผู้กระทำความผิด	๕	๓	๔	๗	๑
การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน	๕	๑๐	๔	๑	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นการสร้างความคุ้มค่าด้านเศรษฐกิจ	๑	๘	๑๐	๑	-

๓.๒.๔.๒ ด้านอาชีวศึกษา

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ว่า มาตรการลงโทษระดับกลางที่ให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคม หรือปฏิบัติงานอื่น จะเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (๕ คน หรือร้อยละ ๔๑.๖๖) การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำ (๖ คน หรือร้อยละ ๕๐) การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางกับผู้ต้องขังในคดีบางประเภท เช่น คดียาเสพติด จะเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังใน

เรือนจำ และทำให้สังคมได้รับประโยชน์จากผู้กระทำความผิด (๕ คน หรือร้อยละ ๔๑.๖๖) และการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน (๖ คน หรือร้อยละ ๕๐)

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ มีความเห็นด้วยในระดับมาก ว่า การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง จะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษ ตลอดจนผู้เสียหาย และสังคม ได้รับการชดเชยที่เหมาะสม กับความผิดที่ได้ก่อขึ้น (๖ คน หรือร้อยละ ๕๐) การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานใช้งบประมาณน้อยกว่าการลงโทษแบบเดิม (๖ คน หรือร้อยละ ๕๐) เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนและผู้กระทำความผิด นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (๖ คน หรือร้อยละ ๕๐) มาตรการลงโทษระดับกลางสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด (๖ คน หรือร้อยละ ๕๐) มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย ในเวทีระหว่างประเทศ (๘ คน หรือร้อยละ ๔๐) รวมทั้งเห็นด้วยว่าการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (๖ คน หรือร้อยละ ๕๐)

ตารางที่ ๓.๑๗ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านอาชญวิทยา ต่อมาตรการลงโทษระดับกลางกับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และอาชญวิทยา (การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษ ผู้เสียหายและสังคมได้รับการชดเชยที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้ก่อขึ้น	๒	๖	๓	๑	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานใช้งบประมาณน้อยกว่าการลงโทษแบบเดิม	๕	๖	๑	-	-
มาตรการลงโทษระดับกลางที่ให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคม หรือปฏิบัติงานอื่น จะเป็นการสร้างมูลค่าเศรษฐกิจ	๕	๔	๒	๑	-
มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนและผู้กระทำความผิด นำไปสู่การลด	๔	๖	๒	-	-

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความเหลื่อมล้ำในสังคม					
มาตรการลงโทษระดับกลางสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด	๕	๖	๑	-	-
มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย ในเวทีระหว่างประเทศ	๓	๖	๓	-	-
การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำ	๖	๕	-	๑	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางกับผู้ต้องขังในคดีบางประเภท เช่น คดียาเสพติด จะเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ และทำให้สังคมได้ประโยชน์จากแรงงานผู้กระทำความผิด	๕	๓	๑	๓	-
การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน	๖	๔	๒	-	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นการสร้างความคุ้มค่าด้านเศรษฐกิจ	๕	๖	๑	-	-

๓.๒.๔.๓ ด้านเศรษฐศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยในระดับมากกว่า การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง จะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษ ตลอดจนผู้เสียหาย และสังคม ได้รับการชดเชยที่เหมาะสม กับความผิดที่ได้ก่อขึ้น (๗ คน หรือร้อยละ ๕๐) การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานใช้งบประมาณน้อยกว่าการลงโทษแบบเดิม (๗ คน หรือร้อยละ ๕๐) เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนและผู้กระทำความผิด นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (๙ คน หรือร้อยละ ๖๔.๒๘) มาตรการลงโทษระดับกลางสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศใน

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด (๑๐ คน หรือร้อยละ ๕๑.๐๒) มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย ในเวทีระหว่างประเทศ (๗ คน หรือร้อยละ ๕๐) การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำ (๖ คน หรือร้อยละ ๔๒.๘๕) การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางกับผู้ต้องขังในคดีบางประเภท เช่น คดียาเสพติด จะเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ และทำให้สังคมได้รับประโยชน์จากผู้กระทำความผิด (๖ คน หรือร้อยละ ๔๒.๘๕) รวมทั้งเห็นด้วยว่า การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน (๘ คน หรือร้อยละ ๕๗.๑๔)

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ เห็นด้วยในระดับปานกลางว่า มาตรการลงโทษระดับกลางที่ให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคม หรือปฏิบัติงานอื่น จะเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (๗ คน หรือร้อยละ ๕๐) และการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (๖ คน หรือร้อยละ ๔๒.๘๕)

ตารางที่ ๓.๑๘ ทศนคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐศาสตร์ ต่อมาตรการลงโทษระดับกลางกับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และอาชีววิทยา (การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษ ผู้เสียหายและสังคมได้รับการชดเชยที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้ก่อขึ้น	-	๗	๖	๑	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานใช้งบประมาณน้อยกว่าการลงโทษแบบเดิม	๒	๗	๔	๑	-
มาตรการลงโทษระดับกลางที่ให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคม หรือปฏิบัติงานอื่น จะเป็นการสร้างมูลค่าเศรษฐกิจ	๑	๕	๗	๑	-
มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนและผู้กระทำความผิด นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำ	๒	๙	๒	๑	-

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ในสังคม					
มาตรการลงโทษระดับกลางสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด	๑	๑๐	๒	๑	-
มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย ในเวทีระหว่างประเทศ	๑	๗	๓	๓	-
การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำ	๓	๖	๔	๑	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางกับผู้ต้องขังในคดีบางประเภท เช่น คดียาเสพติด จะเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ และทำให้สังคมได้ประโยชน์จากแรงงานผู้กระทำความผิด	๒	๖	๔	๒	-
การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน	๑	๘	๔	๑	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นการสร้างคุณค่าด้านเศรษฐกิจ	๑	๕	๖	๑	-

๓.๒.๔.๔ ด้านรัฐศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ว่า การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานใช้งบประมาณน้อยกว่าการลงโทษแบบเดิม (๗ คน หรือร้อยละ ๔๓.๗๕) มาตรการลงโทษระดับกลางสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด (๑๒ คน หรือร้อยละ ๗๕) การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางกับผู้ต้องขังในคดีบางประเภท เช่น คดียาเสพติด จะเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ และทำให้สังคมได้รับประโยชน์จากผู้กระทำความผิด (๗ คน หรือร้อยละ ๔๓.๗๕) และการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับ

ความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน (๑๑ คน หรือร้อยละ ๖๘.๗๕)

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ มีความเห็นด้วยในระดับมาก ว่า การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง จะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษ ตลอดจนผู้เสียหาย และสังคม ได้รับการชดใช้ที่เหมาะสม กับความผิดที่ได้ก่อขึ้น (๘ คน หรือร้อยละ ๕๐) มาตรการลงโทษระดับกลางที่ให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคม หรือปฏิบัติงานอื่น จะเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (๖ คน หรือร้อยละ ๓๗.๕) เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนและผู้กระทำผิด นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (๘ คน หรือร้อยละ ๕๐) มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย ในเวทีระหว่างประเทศ (๙ คน หรือร้อยละ ๕๖.๒๕) การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำ (๗ คน หรือร้อยละ ๔๓.๗๕) รวมทั้งเห็นด้วยว่า การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (๑๐ คน หรือร้อยละ ๖๒.๕)

ตารางที่ ๓.๑๙ ทศคติของประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านรัฐศาสตร์ ต่อมาตรการลงโทษระดับกลางกับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และอาชญาวิทยา (การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษ ผู้เสียหายและสังคมได้รับการชดใช้ที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้ก่อขึ้น	๗	๘	๑	-	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานใช้งบประมาณน้อยกว่าการลงโทษแบบเดิม	๗	๖	๓	-	-
มาตรการลงโทษระดับกลางที่ให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคม หรือปฏิบัติงานอื่น จะเป็นการสร้างมูลค่าเศรษฐกิจ	๕	๖	๕	-	-
มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนและผู้กระทำความผิด นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	๗	๘	๒	-	-

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
มาตรการลงโทษระดับกลางสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด	๑๒	๔	๑	-	-
มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย ในเวทีระหว่างประเทศ	๗	๙	-	-	-
การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำ	๖	๗	๓	-	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางกับผู้ต้องขังในคดีบางประเภท เช่น คดียาเสพติด จะเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ และทำให้สังคมได้ประโยชน์จากแรงงานผู้กระทำความผิด	๗	๖	๓	-	-
การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน	๑๑	๕	-	-	-
การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นการสร้างควมคุ้มค่าด้านเศรษฐกิจ	๕	๑๐	๒	-	-

๓.๒.๕ ประเด็นที่ ๕ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม

จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมระหว่างการตอบแบบสอบถาม และข้อมูลในกลุ่มเป้าหมายได้เขียนเพิ่มเติมมาในแบบสอบถามนอกเหนือจากข้อมูลทัศนคติในกลุ่มที่ได้ระบุไว้ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยสามารถประมวลข้อมูลความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของกลุ่มเป้าหมายจำแนกตามรายสาขาวิชาได้ดังนี้

๓.๒.๕.๑ ด้านนิติศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านนิติศาสตร์ เห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนในการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมในระยะยาว ทั้งนี้อาจมีกระแสต่อต้านจากคนในสังคมจำนวนมาก เนื่องจากสังคมอาจมีคำถามเกี่ยวกับความ

ศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย จึงควรต้องมีการให้ความรู้ความเข้าใจกับสังคม โดยการให้ความรู้กฎหมาย และอาชญาวิทยาด้านการลงโทษ รวมทั้งจัดมาตรการเยียวยาให้กับเหยื่ออาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพ ทั้งเป็นค่าเสียหาย และเยียวยาความบาดเจ็บทางจิตใจ นอกจากนี้ ความส่งเสริมการป้องกันอาชญากรรมด้วย

ในส่วนของการคำแนะนำเพื่อนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม กลุ่มเป้าหมายเห็นว่า ควรมีการปรับตัวบทกฎหมายให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคมไทย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับสังคมและประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ มาตรการลงโทษระดับกลางจะได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้กระทำความผิด ต้องได้รับการฝึกฝน อบรม เพื่อให้มีจิตสำนึกที่ดี ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ ทั้งนี้ การใช้ดุลพินิจในการกำหนดมาตรการลงโทษระดับกลางโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล ควรมีหลักในการใช้ดุลพินิจด้วย เพื่อป้องกันการใช้อำนาจโดยไม่ชอบ

นอกจากนั้น กลุ่มเป้าหมายฯ ยังเห็นว่า การกำหนดมาตรการลงโทษระดับกลาง นอกจากจะคำนึงถึงประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ควรคำนึงถึงการเยียวยาด้านจิตใจแก่ผู้เสียหายด้วย กล่าวคือ ต้องให้ผู้เสียหายรู้สึกพอใจตามสมควรว่า ผู้กระทำความผิดได้รับโทษเหมาะสมกับความผิดแล้ว อีกทั้ง ควรมีการให้ความรู้ และประชาสัมพันธ์ให้คนในสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมวางแผน เสนอมาตรการการลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชนของตนเอง ไม่ใช่ปล่อยให้ปละปล่อยให้หน้ามือของรัฐฝ่ายเดียว

สำหรับคดีที่อาจสามารถนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ได้ก่อนหน้านี้ กลุ่มเป้าหมายเห็นว่า อาจเริ่มต้นจากความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายเพียงฝ่ายเดียว เช่น ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ที่รัฐเป็นผู้เสียหาย เป็นต้น

๓.๒.๕.๒ ด้านอาชญาวิทยา

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านอาชญาวิทยา เห็นว่า การนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้จะส่งผลดีต่อการเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดในคดีทั่วไปออกจากเรือนจำ อย่างไรก็ตาม การเลือกประเภทคดีเป็นเรื่องสำคัญ และต้องระมัดระวังให้มากหากใช้กับคดีร้ายแรง รวมทั้งควรมีการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เสียหายด้วย

สำหรับแนวทางในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้เห็นว่า ควรมีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตาม โดยเป็นรูปธรรม และสามารถปฏิบัติตามได้ และควรกำหนดหลักเกณฑ์ที่จะนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ได้ชัดเจน ก่อนการนำมาบังคับใช้ มีการเตรียมความพร้อมทั้งในด้านกำลังคนและสถานที่ นอกจากนี้ ควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่ชุมชนและประชาชน ให้เห็นคุณค่าของการแก้ไขผู้กระทำความผิด ตลอดจนลดความเกรงกลัว ความหวาดระแวงในการกลับสู่ชุมชนของผู้กระทำความผิด

ประเด็นสำคัญที่กลุ่มเป้าหมายต้องการเน้นย้ำ คือ ควรกำหนดกลุ่มผู้กระทำความผิดที่จะใช้มาตรการลงโทษระดับกลางให้ชัดเจน เพราะมาตรการในการลงโทษอาจจะเบาเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัว และหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

๓.๒.๕.๓ ด้านเศรษฐศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านเศรษฐศาสตร์ มีความเห็นว่า ควรมีโครงการนำร่องเพื่อทดลองใช้ เพื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำกับการลงโทษแบบปกติ นอกจากนี้ ควรมีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่า ผู้กระทำความผิดมีแนวโน้มกลับไปกระทำผิดซ้ำได้หรือไม่ หากมีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำ ควรลงโทษด้วยวิธีปกติ

๓.๒.๕.๔ ด้านรัฐศาสตร์

กลุ่มเป้าหมายนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ มีความเห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลาง เป็นมาตรการที่ดีในการพัฒนากระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตาม เพื่อการนำไปปรับใช้ในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ควรมีการสื่อสารกับสังคมมากยิ่งขึ้น โดยควรเน้นประสิทธิภาพ และคุณภาพของกระบวนการกำกับและติดตามผล นอกจากนี้ ต้องระบุอย่างชัดเจนว่า โทษคดีอะไร จะให้ใช้มาตรการแบบใดบ้าง และต้องมีมาตรการการควบคุมที่ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้

สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้นั้น ต้องมีการคัดเลือกที่ชัดเจน มีแนวคิดที่ดี มีความตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้เห็นว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเป็นที่ยอมรับของสังคม ในขณะที่การให้ความรู้แก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนและสังคม ทั้งนี้ รวมถึงในแง่ของแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อผู้ลงโทษตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล การปรับทัศนคติในการมองผู้ถูกลงโทษ และเป้าหมายของการใช้มาตรการการลงโทษ

ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายฯ มีข้อสังเกตว่า สังคมไทยอาจใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ผลบางกลุ่ม บางโอกาส และบางวิธีการเท่านั้น เนื่องจากคุณภาพของประชากรในประเทศไทยมีความแตกต่างกันมากทั้งในแง่พื้นฐานการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม นอกจากนี้ ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ดุลพินิจ ต้องอาศัยคุณธรรม และความซื่อสัตย์ของคนเหล่านี้ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นปัญหาพื้นฐานหลักสำคัญของข้าราชการไทย ที่ระดับล่างมีรายได้ตอบแทนต่ำ ทำให้มีความอ่อนแอต่อมิจฉาชีพ

การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย ควรเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และการยอมรับของทุกฝ่าย โดยไม่จำเป็นต้องนำทั้ง ๗ วิธีมาใช้ เพราะบางวิธี ไม่น่าจะคุ้มค่า และบางวิธีอาจเป็นการเพิ่มภาระให้แก่หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น กรมคุมประพฤติ ซึ่งมีบุคลากรไม่เพียงพออยู่แล้ว ตลอดจนควรมีการนำมาตรการต่างๆ มาปรับใช้ควบคู่กัน ดังเช่นตัวอย่างในสหรัฐอเมริกา ผู้กระทำความผิดโดยใช้มาตรการลงโทษแบบการกักขังที่บ้านหรือการคุมประพฤติแบบเข้มงวด จะมีอุปกรณ์ควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ติดไว้ด้วย

กลุ่มเป้าหมายฯ ได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ก่อนนำมาตรการฯ มาใช้ ควรมีการสอบถามความคิดเห็นของประชาชน และทำความเข้าใจกับประชาชน เพราะถ้าไม่ทำอาจเกิดความตื่นตระหนก และต่อต้านมาตรการนี้ได้

๓.๓ การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม และการสอบถามเพิ่มเติมจากกลุ่มเป้าหมายในส่วนที่ผ่านมา ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกเป็นรายประเด็นดังนี้

๓.๓.๑ ในประเด็น **ความเป็นไปได้ของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย** นั้น กลุ่มเป้าหมายที่ ๔ กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่า มาตรการลงโทษระดับกลางตามตัวแบบที่เสนอ ที่มีความเป็นไปได้ในการนำมาบังคับใช้ในประเทศไทยเป็นลำดับแรก ได้แก่ การทำงานบริการสังคม โดยกลุ่มเป้าหมายนิติศาสตร์ และกลุ่มอาชีวศึกษา เห็นด้วยร้อยละ ๗๕ กลุ่มเศรษฐศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๗๑.๔๒ และกลุ่มรัฐศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๖๘.๗๕

สำหรับมาตรการที่สามารถนำมาใช้ได้ลำดับถัดมานั้น กลุ่มนิติศาสตร์(ร้อยละ ๓๕) และเศรษฐศาสตร์ (ร้อยละ ๒๑.๔๒) เห็นว่า ควรใช้มาตรการการกักขังที่บ้าน ในขณะที่ กลุ่มอาชีวศึกษา (ร้อยละ ๓๓.๓๓) เห็นว่า ควรใช้การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และกลุ่มรัฐศาสตร์ (ร้อยละ ๒๕) เห็นว่า ควรใช้ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ

มาตรการที่กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มเห็นตรงกันว่า ควรนำมาใช้เป็นลำดับสุดท้ายในประเทศไทย ได้แก่ มาตรการกักขังที่บ้าน โดยกลุ่มเศรษฐศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๓๕.๗๑ ในขณะที่ กลุ่มนิติศาสตร์ อาชีวศึกษา และรัฐศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๒๕

๓.๓.๒ สำหรับ **ประเด็น ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมไทย** นั้น กลุ่มเป้าหมายอาชีวศึกษา และเศรษฐศาสตร์เกือบทั้งหมด (ร้อยละ ๑๐๐ และ ๙๒.๗๕ ตามลำดับ) มีความเห็นว่า ปริมาณนักโทษในปัจจุบันมีจำนวนเกินกว่าที่ระบบยุติธรรมจะรับได้ และมีการใช้การลงโทษด้วยวิธีการจำคุกมากเกินไปจนเกินกว่าความจำเป็น (อาชีวศึกษา ร้อยละ ๘๓.๑๑ และเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๘๕.๗๑) ในขณะที่กลุ่มเป้าหมายนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ เกินกว่าครึ่งหนึ่ง เห็นด้วยในระดับมาก และมากที่สุด ในประเด็นนี้

ในส่วนของมาตรการการลงโทษที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น กลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม เห็นว่า ปัญหาของการจำคุกที่สำคัญที่สุดคือ ผลกระทบจากการจำคุก ทำให้ผู้กระทำความผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติม โดยกลุ่มเป้าหมายรัฐศาสตร์เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ ๘๑.๒๕ กลุ่มอาชีวศึกษา เห็นด้วยร้อยละ ๗๕ และกลุ่มนิติศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๕๕ ส่วนกลุ่มเศรษฐศาสตร์ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดร้อยละ ๗๑.๔๒ และกลุ่มเป้าหมายรัฐศาสตร์มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ ๖๒.๕) มีความหวังใจว่า วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อกฎหมาย และวิธีการคุมประพฤติอย่างเดียว อาจทำให้ผู้กระทำความผิดทวนกลับมากระทำความผิดซ้ำได้

ในภาพรวม กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มมีความเห็นค่อนข้างสอดคล้องกันว่า วิธีการคุมประพฤติ และการจำคุกนั้น ไม่สามารถทำให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพได้ ในระดับปานกลาง

๓.๓.๓ สำหรับในประเด็น **ความคิดเห็นต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย** นั้น กลุ่มเป้าหมายด้านอาชีวศึกษา ร้อยละ ๕๐ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย คือ การที่ประชาชนทั่วไปอาจไม่ยอมรับการใช้

มาตรการลงโทษระดับกลาง กลุ่มรัฐศาสตร์ร้อยละ ๕๐ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า จำนวนบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมอาจมีไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ในขณะที่กลุ่มเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๗๔.๔๒ เห็นด้วยในระดับมากกว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญคือ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงการลงโทษ และกลุ่มเป้าหมายนิติศาสตร์ ร้อยละ ๕๕ เห็นด้วยในระดับมากกว่า เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการลงโทษระดับกลาง

เพื่อที่จะผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย กลุ่มเป้าหมายนิติศาสตร์ ร้อยละ ๖๐ กลุ่มเป้าหมายอาชีวศึกษา ร้อยละ ๙๑.๖๖ กลุ่มเป้าหมายเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๘๕.๗๑ และกลุ่มเป้าหมายรัฐศาสตร์ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า ควรมีการติดตาม และตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง และควรมีการกำหนดชัดเจนว่า ความผิดประเภทใดที่ใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ (นิติศาสตร์ ร้อยละ ๕๕ อาชีวศึกษา ร้อยละ ๗๕ เศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๗๑.๔๒ และรัฐศาสตร์ ร้อยละ ๙๓.๗๕) รวมทั้งเห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (นิติศาสตร์ ร้อยละ ๖๐ อาชีวศึกษา ร้อยละ ๖๖.๖ เศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๖๔.๒๘ และรัฐศาสตร์ ร้อยละ ๗๕) นอกจากนี้ กลุ่มเป้าหมายเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๗๑.๔๒ เห็นด้วยในระดับมากกว่า ควรมีการบัญญัติ หรือแก้ไขกฎหมายให้ใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ และกลุ่มเป้าหมายรัฐศาสตร์ ร้อยละ ๘๑.๒๕ เห็นว่า ควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจน ให้มีโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูระหว่างการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง

๓.๓.๔ ในส่วนของ **ความคิดเห็นต่อมาตรการลงโทษระดับกลาง กับมิติด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ** นั้น กลุ่มเป้าหมายนิติศาสตร์ ร้อยละ ๕๕ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานซึ่งงบประมาณน้อยกว่าการลงโทษแบบเดิม ร้อยละ ๖๐ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง มีความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด ในขณะที่กลุ่มอาชีวศึกษา ร้อยละ ๕๐ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ จะเป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในเรือนจำ และการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน กลุ่มเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๖๔.๒๘ เห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันของชุมชน และผู้กระทำความผิด นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และร้อยละ ๕๗.๑๔ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่าการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ จะเป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในเรือนจำ และการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ส่วนกลุ่มรัฐศาสตร์ ร้อยละ ๗๕ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า มาตรการลงโทษระดับกลางมีความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และร้อยละ ๖๘.๗๕ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า

การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ จะเป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในเรือนจำ และการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

ในส่วนของ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้นั้น กลุ่มนิติศาสตร์ ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ นอกจากจะคำนึงถึงประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังควรต้องคำนึงถึงการเยียวยาด้านจิตใจของผู้เสียหายด้วย และอาจนำมาใช้กับความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายเพียงฝ่ายเดียว เช่น ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ที่รัฐเป็นผู้เสียหายก่อน ในขณะที่กลุ่มอาชญาวิทยา เห็นว่า ควรมีการกำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและสามารถปฏิบัติตามได้ก่อนการบังคับใช้ กลุ่มเศรษฐศาสตร์ เห็นว่า ควรมีโครงการนำร่องเพื่อทดลองใช้ เพื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำ เมื่อเทียบกับการลงโทษตามปกติ และกลุ่มรัฐศาสตร์ตั้งข้อสังเกตว่า สังคมไทยอาจใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ผลเฉพาะบางกลุ่ม บางโอกาส และบางวิธีการเท่านั้น เนื่องจากประชากรมีความแตกต่างหลากหลายเป็นอย่างมากในแง่พื้นฐานการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ ในส่วนของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ยังมีปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร โดยเฉพาะในแง่ความซื่อสัตย์ของข้าราชการในระดับล่าง มีค่าตอบแทนต่ำ ทำให้อ่อนแอต่อมิจฉาชีพ อาจนำไปสู่การกระทำผิดหากมีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ ซึ่งเป็นหนึ่งในปัญหาพื้นฐานที่สำคัญของข้าราชการไทย

บทที่ ๔

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

๔.๑ สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ยุติธรรมวิวัฒน์ : มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม” มีที่มาจากความสนใจที่จะหาทางออกต่อปัญหาสำคัญที่กระบวนการยุติธรรมไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน คือ ปัญหา “คดีล้นศาล คนล้นคุก” โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจแนวทางเบื้องต้นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในต่างประเทศอื่น ๆ และพบว่าหลายประเทศที่ถือเป็นประเทศแบบอย่างด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม และมีกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพสูง เป็นที่ยอมรับในระดับสากล อาทิ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร แคนาดา สกอตแลนด์ และสิงคโปร์ ได้มีการนำเอามาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishments) มาใช้ เพื่อเป็นทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด นอกเหนือจากมาตรการคุมขังในเรือนจำ และการคุมประพฤติ

คุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของมาตรการลงโทษระดับกลาง ที่ผู้วิจัยมองเห็นจากการศึกษาตัวอย่างการดำเนินการในต่างประเทศดังที่ได้กล่าวมา คือ การเป็นจุดร่วมระหว่างสหสาขาวิชาที่ต่างมีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคม และเป็นสาขาวิชาที่มีส่วนร่วมในการผลักดันมาตรการใดๆ ในกระบวนการยุติธรรม ให้ได้รับการยอมรับ และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ได้แก่ สาขาวิชา นิติศาสตร์ อาชญวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ดังนี้

๑) นิติศาสตร์ การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ทำให้ผู้กระทำผิดได้รับการลงโทษผู้เสียหาย และสังคมได้รับการชดเชยที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้ก่อขึ้น โดยมีมาตรการการลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดแต่ละประเภท

๒) อาชญวิทยา การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับผิชอบต่อกฎเกณฑ์ของรัฐ และเป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่นในสังคม เพื่อเป็นการยับยั้งไม่ให้เกิดความผิด

๓) เศรษฐศาสตร์ การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล และอื่น ๆ ได้ถึง ๓๐%- ๗๐% ขึ้นอยู่กับวิธีการที่เลือกใช้ นอกจากนี้ มาตรการลงโทษระดับกลางที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ทำงานบริการสังคม หรือปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยมีการคุมประพฤติอย่างเข้มงวดประกอบด้วย เป็นการเพิ่มผลิตภาพ (productivity) ในภาพรวมของประเทศ

๔) รัฐศาสตร์ การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การลงโทษในชุมชน หรือการคุมประพฤติโดยอาสาสมัครในชุมชน เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนและผู้กระทำความผิด นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด จึงเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย ในเวทีระหว่างประเทศ

จากการสำรวจปัจจัยความสำเร็จของมาตรการลงโทษระดับกลางในต่างประเทศ ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มาตรการลงโทษระดับกลางได้รับการยอมรับ และนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ได้แก่ การที่ในประเทศต่าง ๆ ที่มีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางไปใช้นั้น มีความตระหนักในคุณภาพการของมาตรการลงโทษระดับกลางในทั้ง ๔ ด้านนี้ ตลอดจนมีการสนับสนุนของภาคีเชิงนโยบาย ด้านนิติศาสตร์ อาชีววิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ในประเทศ ทั้งนี้ ความตระหนักและการสนับสนุนของภาคีเชิงนโยบายดังกล่าว เป็นผลมาจากกระบวนการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลาง ที่ประกอบด้วยการสื่อสารต่อสังคม ถึงรูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลางในลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งคุณภาพการของมาตรการลงโทษระดับกลาง ทั้งในด้านนิติศาสตร์ และอาชีววิทยา อาทิ เป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี ความเหมาะสมในการที่จะชดเชยกับความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้ทำลงไป การเป็นมาตรการที่เหมาะสม ในการแยกผู้กระทำความผิดที่ไม่รุนแรง (nonviolent offenders) ออกจากเรือนจำ เพื่อลดการเรียนรู้อาชญากรรมจากผู้กระทำความผิดที่รุนแรงกว่า รวมทั้งเป็นมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดก่อให้เกิดอันตรายแก่สังคมด้วย การที่สังคมได้รับประโยชน์จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การใช้แรงงานของผู้กระทำความผิด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมของคนในสังคม ส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งมีความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด^๑

โดยจากรายงานการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศดังกล่าว พบว่า หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมมีความเข้าใจที่ถูกต้อง และเล็งเห็นถึงคุณภาพต่าง ๆ ของมาตรการลงโทษระดับกลาง ก็จะทำให้การสนับสนุนการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่^๒ นอกจากนี้ การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในหลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น เป็นการนำมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ ได้แก่ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติสำหรับมาตรการการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิด (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures: The Tokyo Rules)^๓ และ ข้อกำหนดสหประชาชาติ ว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และผู้กระทำความผิดหญิงในเรือนจำ และมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำ

^๑ ดู Becker, Garry S, "Crime and Punishment: An Economic Approach," in Essays in the Economics of Crime and Punishment, Becker, Garry S. and Landes, William M, eds. (New York: National Bureau of Economic Research), 1974, pp 1-54. และ Peterson, Rebecca D. "The Social Construction of Intermediate Punishments," The Prison Journal. Vol. 77 No. 1 (March, 1997) pp.77-91. เป็นต้น

^๒ Kahan, James, Petersilla, Joan, Peterson, Joyce and Turner, Susan, "Executive Summary of Rand's Study, "Granting Felons Probation" Public Risks and Alternatives," in Crime and Delinquency Vo. 31 No. 3 (July 1985) pp.379 -392.

^๓ United Nations. United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules). 68th Plenary Meeting. 14 December 1990, <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r110.htm>.

ความผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders : Bangkok Rules)^๔ อีกด้วย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจโครงสร้างพื้นฐานด้านกฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย และพบว่า ประมวลกฎหมายอาญาของไทย มีมาตราที่เอื้ออำนวย^๕ รวมทั้งได้มีกระบวนการในการเสนอกฎหมายลูกที่เกี่ยวข้อง^๖ อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ยังคงไม่มีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้อย่างเป็นทางการในประเทศไทย แม้ว่าจะได้มีการศึกษาวิจัยในหลายโครงการที่ดำเนินการสำรวจทัศนคติของผู้บริหาร และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางในรูปแบบต่างๆ แล้วก็ตาม เช่น การใช้ศูนย์ควบคุมตัวผู้กระทำความผิด และการนำระบบควบคุมผู้ต้องขังด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในประเทศไทย^๗

ดังนั้น ในงานวิจัยชิ้นนี้ จึงต้องการศึกษาปัจจัยสนับสนุนมาตรการลงโทษระดับกลาง ซึ่งอาจขาดหายไปในส่วนของประเทศไทย คือ การสนับสนุนของกลุ่มภาคีเชิงนโยบาย ๔ ด้าน ได้แก่ นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงาน ในแวดวงนิติศาสตร์ อาชญวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ โดยมีสมมติฐานหลักของการศึกษา คือ ภาคีหลักเชิงนโยบายเหล่านี้ในประเทศไทย บางกลุ่มอาจยังขาดความรู้ ความเข้าใจ หรือยังคงมีข้อกังวล ประเด็นห่วงใย ต่อการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เช่น ในแง่ของความสามารถของหน่วยงาน/องค์กรในกระบวนการยุติธรรม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การกำกับดูแล ตลอดจนการยอมรับของประชาชนในวงกว้าง ทำให้ทัศนคติไปในทางไม่สนับสนุนการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้อย่างเป็นทางการในประเทศไทย จึงเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย ๔ กลุ่ม โดยใช้แบบสอบถามที่มีคำถามแน่นอน (Structured Questionnaires) ในการสอบถามกลุ่มเป้าหมาย รวมจำนวนทั้งสิ้น ๖๒ คน ประกอบด้วย

^๔ สำนักงานกิจการยุติธรรม, ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง และมาตรการที่มีไม่การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๔), หน้า ๔๓ – ๔๔

^๕ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๕๙ <http://kormor.obec.go.th/pramualkodmai/arya.pdf> สืบค้นเมื่อ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๐.

^๖ สำนักงานกิจการยุติธรรม, เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการยุติธรรม, กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๐).

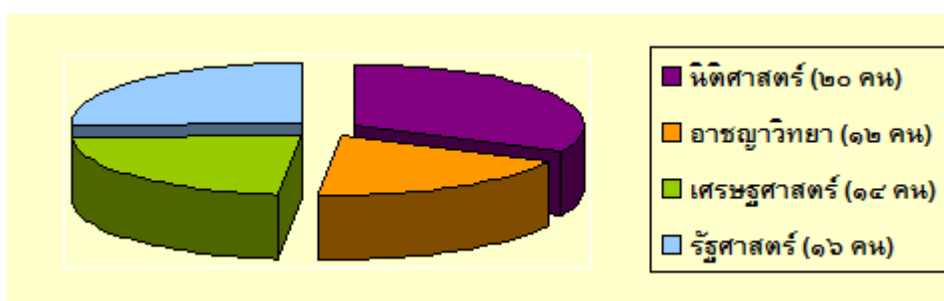
^๗ ดู เบญจจะ เพ็งดิษฐ์, การคุมขังผู้ต้องโทษไว้ในที่อยู่อาศัยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒), ระวีวรรณ กนิษฐดิษฐ์, การศึกษาทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมในการนำศูนย์ควบคุมมาใช้ในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓), อธิราช ทองศรี, ทัศนคติของผู้พิพากษาต่อมาตรการลงโทษระดับกลาง (กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๙), และ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และคณะ, รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาของไทย (กรุงเทพมหานคร: กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๔) เป็นต้น

๑) นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้ปฏิบัติงานในด้านนิติศาสตร์ ได้แก่ ผู้จบการศึกษาในสาขาวิชานิติศาสตร์ เช่น นิติศาสตร์บัณฑิต เนติบัณฑิต นิติศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานองค์กร ในกระบวนการยุติธรรม และมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการร่างและตรวจสอบให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมาย รวมถึงศาล และอัยการ จำนวน ๒๐ คน

๒) นักวิชาการ /ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปฏิบัติงานในด้านอาชญวิทยา ได้แก่ ผู้จบการศึกษาในสาขาอาชญวิทยาในระดับต่าง ๆ อาทิ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ (อาชญวิทยา) ดุษฎีบัณฑิตด้านอาชญวิทยา ผู้ปฏิบัติงานในด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ และงานราชทัณฑ์ จำนวน ๑๒ คน

๓) นักวิชาการ /ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปฏิบัติงานในด้านเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ เช่น เศรษฐศาสตร์บัณฑิต มหاسبัตติ และดุษฎีบัณฑิต ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน /องค์กรที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการเงิน การคลัง ในตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ วิจัย และเสนอแนะนโยบายทางด้านการเศรษฐกิจ เช่น สถาบันเพื่อการวิจัยและพัฒนาแห่งประเทศไทย (Thailand Development and Research Institute) และกระทรวงการคลัง จำนวน ๑๔ คน

๔) นักวิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปฏิบัติงานในด้านรัฐศาสตร์ ได้แก่ ผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาด้านรัฐศาสตร์ เช่น รัฐศาสตร์บัณฑิต มหاسبัตติ และดุษฎีบัณฑิต และผู้ปฏิบัติงานในแวดวงรัฐศาสตร์ในด้านต่างๆ เช่น การปกครอง รัฐประศาสนศาสตร์ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จำนวน ๑๖ คน

ภาพที่ ๔.๑ กลุ่มประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม แยกตามสาขาวิชา

ผลการศึกษาวิจัย มีข้อค้นพบที่สำคัญ โดยสรุปได้ดังนี้

๑) ความเป็นไปได้ของการนำมามาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย กลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่า มาตรการลงโทษระดับกลางตามตัวแบบที่เสนอ ที่มีความเป็นไปได้ในการนำมาบังคับใช้ในประเทศไทยในลำดับต่างๆ ดังนี้

ลำดับแรก ได้แก่ การทำงานบริการสังคม โดยกลุ่มเป้าหมายนิติศาสตร์ และกลุ่มอาชญวิทยา เห็นด้วยร้อยละ ๗๕ กลุ่มเศรษฐศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๗๑.๔๒ และกลุ่มรัฐศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๖๘.๗๕

ลำดับที่ ๒ กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มนิติศาสตร์ (ร้อยละ ๓๕) และเศรษฐศาสตร์ (ร้อยละ ๒๑.๔๒) เห็นว่า อาจใช้มาตรการการกักขังที่บ้าน หรือมาตรการคุมประพฤติแบบเข้มงวด ในขณะที่กลุ่มอาชีววิทยา (ร้อยละ ๓๓.๓๓) เห็นว่า ควรใช้วิธีควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และกลุ่มรัฐศาสตร์ (ร้อยละ ๗๕) เห็นว่า ควรใช้ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ

ลำดับที่ ๓ กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มนิติศาสตร์ (ร้อยละ ๒๕) เห็นว่า ควรใช้มาตรการควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มอาชีววิทยา (ร้อยละ ๓๓.๓๓) เห็นว่า ควรใช้มาตรการกักขังที่บ้าน หรือการคุมประพฤติแบบเข้มงวด กลุ่มเศรษฐศาสตร์ (ร้อยละ ๓๕.๗๑) เห็นว่า ควรใช้ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ ในขณะที่กลุ่มรัฐศาสตร์ (ร้อยละ ๒๕) เห็นว่า ควรใช้การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร

ลำดับที่ ๔ กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มนิติศาสตร์ (ร้อยละ ๒๕) เห็นว่า ควรใช้ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ กลุ่มอาชีววิทยา (ร้อยละ ๒๕) และกลุ่มเศรษฐศาสตร์ (ร้อยละ ๒๑.๔๒) เห็นว่า ควรใช้การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร และกลุ่มรัฐศาสตร์ (ร้อยละ ๒๕) เห็นว่า ควรใช้ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก

ลำดับที่ ๕ กลุ่มเป้าหมายนิติศาสตร์ (ร้อยละ ๔๐) อาชีววิทยา (ร้อยละ ๔๑.๖๖) และเศรษฐศาสตร์ (ร้อยละ ๔๒.๘) เห็นว่า ควรใช้ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก ในขณะที่กลุ่มรัฐศาสตร์ (ร้อยละ ๒๕) เห็นว่า ควรใช้การคุมประพฤติแบบเข้มงวด

ลำดับที่ ๖ กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มเป้าหมายนิติศาสตร์ (ร้อยละ ๒๕) เห็นว่า ควรใช้การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร กลุ่มอาชีววิทยา (ร้อยละ ๓๓.๓๓) เห็นว่า ควรใช้ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ ในขณะที่กลุ่มเศรษฐศาสตร์ (ร้อยละ ๒๘.๕๗) และกลุ่มรัฐศาสตร์ (ร้อยละ ๒๕) เห็นว่า ควรใช้การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ส่วนมาตรการที่กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า ควรนำมาใช้เป็นลำดับสุดท้ายในประเทศไทย ได้แก่ มาตรการกักขังที่บ้าน โดยกลุ่มเศรษฐศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๓๕.๗๑ ในขณะที่กลุ่มนิติศาสตร์ อาชีววิทยา และรัฐศาสตร์ เห็นด้วยร้อยละ ๒๕

ภาพที่ ๔.๒ การจัดลำดับความเป็นไปได้ของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย โดยกลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม

หมายเหตุ CS = การทำงานบริการสังคม (Community Service)
 HD = การกักขังที่บ้าน (Home Detention)
 IPS = การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision)
 EM = การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring – EM)
 PDC๑ = ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (Probation Diversion Center – PDC)
 PDC๒ = ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (Probation Detention Center – PDC)
 PBC = การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (Probation Boot Camp-PBC)

ผลการจัดลำดับมาตรการลงโทษระดับกลางโดยกลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่มดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงทัศนคติของบุคลากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการยุติธรรมไทยว่า กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มยังคงเห็นว่าผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการลงโทษเพื่อเป็นการชดเชยการทำความผิดของตนเอง แนวความคิดดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในสหราชอาณาจักร ซึ่งเห็นว่า ผู้ที่กระทำความผิดควรได้รับการลงโทษที่เหมาะสมกับระดับความผิดของตน และเป็นการชดเชยการทำความผิด โดยหากเป็นความผิดลหุโทษ เช่น การลักเล็กขโมยน้อย ก็อาจไม่มีความจำเป็นต้องใช้การลงโทษจำคุก^๘ ในขณะที่รายงานการศึกษาในสหรัฐอเมริกา พบว่าประชาชน และเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มาตรการลงโทษที่เหมาะสมนั้น นอกจากจะเน้นการให้ผู้กระทำความผิดได้ชดเชยการกระทำของตนเอง และเป็นการลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดแล้ว ยังควรเน้นการจำกัดอำนาจของผู้กระทำความผิด เพื่อมิให้

^๘ Hough, Mike. "Sentencing Trends in Britain." *Punishment & Society*, Vol.1 No.1 (July,1999) pp.11-26.

การกระทำที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น หรือเป็นภัยต่อสังคม รวมทั้งควรเป็นมาตรการที่สามารถป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกลับมาก่ออาชญากรรมซ้ำในอนาคตได้อีกด้วย^๙

๒) ประเด็น ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมไทย กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มมีความเห็นค่อนข้างสอดคล้องกันว่า วิธีการคุมประพฤติ และการจำคุกนั้น ไม่สามารถทำให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพได้ ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มเป้าหมายอาชญาวิทยา และเศรษฐศาสตร์เกือบทั้งหมด (ร้อยละ ๑๐๐ และ ๙๒.๗๕ ตามลำดับ) มีความเห็นว่า ปริมาณนักโทษในปัจจุบันมีจำนวนเกินกว่าที่ระบบยุติธรรมจะรับได้ และมีการใช้การลงโทษด้วยวิธีการจำคุกมากเกินไปกว่าความจำเป็น (อาชญาวิทยา ร้อยละ ๘๓.๑๑ และเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๘๕.๗๑) ในขณะที่กลุ่มเป้าหมายนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ เกินกว่าครึ่งหนึ่ง เห็นด้วยในระดับมาก และมากที่สุด ในประเด็นนี้ ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่มเห็นว่า ปัญหาของการจำคุกที่สำคัญที่สุดคือ ผลกระทบจากการจำคุก ทำให้ผู้กระทำความผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติม โดยกลุ่มเป้าหมายรัฐศาสตร์เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ร้อยละ ๘๑.๒๕ กลุ่มอาชญาวิทยา เห็นด้วยร้อยละ ๗๕ และกลุ่มนิติศาสตร์เห็นด้วยร้อยละ ๕๕ ส่วนกลุ่มเศรษฐศาสตร์ เห็นด้วยในระดับมากร้อยละ ๗๑.๔๒ และกลุ่มเป้าหมายรัฐศาสตร์มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ ๖๒.๕) มีความหวังใญ่ว่า วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อกฎหมาย และวิธีการคุมประพฤติอย่างเดียว อาจทำให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีมากกว่าการคุมขังได้

๓) ความคิดเห็นต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันต่อปัญหา และอุปสรรค ที่ทำให้ไม่สามารถนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้ได้ในประเทศไทย กล่าวคือ กลุ่มเป้าหมายนิติศาสตร์ ร้อยละ ๕๕ เห็นด้วยในระดับมากกว่า เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการลงโทษระดับกลาง กลุ่มเป้าหมายด้านอาชญาวิทยา ร้อยละ ๕๐ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า ประชาชนทั่วไปอาจไม่ยอมรับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง กลุ่มเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๗๔.๔๒ เห็นด้วยในระดับมากกว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญคือ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงการลงโทษ และกลุ่มรัฐศาสตร์ร้อยละ ๕๐ เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่า จำนวนบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมอาจมีไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง

อย่างไรก็ตาม กลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม มีทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันว่า เพื่อที่จะผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย ควรมีกลไกติดตาม และตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง และควรมีการกำหนดชัดเจนว่า ความผิดประเภทใดที่ใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (นิติศาสตร์ ร้อยละ ๖๐ อาชญาวิทยา ร้อยละ ๙๑.๖๖ เศรษฐศาสตร์ ร้อยละ

^๙ ดู Carlsmith, Kevin M, Darley, John M and Robinson, Paul H. "Incapacitation and just deserts as motives for punishment" Law and Human Behavior, Vol. 24 (6) (December, 2000) pp.659-683, Hawkins, G. and Zimring, F.E. Incapacitation: Penal Confinement and the Restraint of Crime. (New York :Oxford University Press, 1995) และ Stanz, Robert and Tewksbury, Richard. "Preditors of Success and Recidivism in a Home Incarceration Program." The Prison Journal, Vol. 80 No. 3 (September, 2000) pp. 326 – 344 เป็นต้น

๘๕.๗๑ รัฐศาสตร์ ร้อยละ ๙๓.๗๕) รวมทั้งเห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (นิติศาสตร์ ร้อยละ ๖๐ อาชญาวิทยา ร้อยละ ๖๖.๖ เศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๖๔.๒๘ และรัฐศาสตร์ ร้อยละ ๗๕)

๔) ความคิดเห็นต่อมาตรการลงโทษระดับกลาง กับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ กลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม มีความคิดเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันเกี่ยวกับคุณภาพการและความสอดคล้องของมาตรการการลงโทษระดับกลาง กับนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในมิติที่เกี่ยวข้อง ทั้งในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ กล่าวคือ กลุ่มนิติศาสตร์ ร้อยละ ๖๐ และกลุ่มรัฐศาสตร์ ร้อยละ ๗๕ เห็นความสำคัญของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ในแง่ความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดมากที่สุด ในขณะที่ กลุ่มอาชญาวิทยา ร้อยละ ๕๐ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ว่า การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ จะเป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในเรือนจำ และการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน กลุ่มเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ ๖๔.๒๘ เห็นว่า มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันของชุมชน และผู้กระทำความผิดนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

๕) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ กลุ่มนิติศาสตร์ ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ นอกจากจะคำนึงถึงประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังควรต้องคำนึงถึงการเยียวยาด้านจิตใจของผู้เสียหายด้วย และอาจนำมาใช้กับความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายเพียงฝ่ายเดียว เช่น ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ที่รัฐเป็นผู้เสียหายก่อน ในขณะที่กลุ่มอาชญาวิทยา เห็นว่า ควรมีการกำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและสามารถปฏิบัติตามได้ก่อนการบังคับใช้ กลุ่มเศรษฐศาสตร์ เห็นว่า ควรมีโครงการนำร่องเพื่อทดลองใช้ เพื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำ เมื่อเทียบกับการลงโทษตามปกติ และกลุ่มรัฐศาสตร์ตั้งข้อสังเกตว่า สังคมไทยอาจใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ผลเฉพาะบางกลุ่ม บางโอกาส และบางวิธีการเท่านั้น เนื่องจากประชากรมีความแตกต่างหลากหลายเป็นอย่างมากในแง่พื้นฐานการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ ในส่วนของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ยังมีปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร โดยเฉพาะในแง่ความซื่อสัตย์ของข้าราชการในระดับล่าง มีค่าตอบแทนต่ำ ทำให้อ่อนแอต่อมิจฉาชีพ อาจนำไปสู่การกระทำผิดหากมีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ ซึ่งเป็นหนึ่งในปัญหาพื้นฐานที่สำคัญของข้าราชการไทย

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในการผลักดัน มาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมไทย ดังนี้

๔.๒.๑ ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

๑) ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติในเชิงนโยบาย ควรมี การสื่อสารให้ผู้กำหนดนโยบาย ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในแวดวงต่าง ๆ ที่เป็นภาคีเชิงนโยบายใน กระบวนการยุติธรรม ทั้งในด้านนิติศาสตร์ อาชญวิทยา เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ เข้าใจถึง คุณูปการของมาตรการลงโทษระดับกลาง ที่จะช่วยแก้ไขประเด็นปัญหาที่ตนเองห่วงใย และส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม อาทิ

(๑) ลดผลกระทบจากการจำคุก ที่ทำให้ผู้กระทำผิดเรียนรู้พฤติกรรม อาชญากรรมเพิ่มเติม

(๒) แก้ไขปัญหาการที่วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถทำให้ผู้กระทำผิดเกรง กลัวต่อกฎหมาย และวิธีการคุมประพฤติอย่างเดียว อาจทำให้ผู้กระทำผิดความผิดหวนกลับมากระทำ ความผิดซ้ำได้

(๓) สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ผู้กระทำความผิด

(๔) ช่วยลดจำนวน และภาระของบุคลากรในเรือนจำ

(๕) เพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี ทำให้กระบวนการ พิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

(๖) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และเสริมสร้างความเข้าใจ ซึ่งกันและกันของชุมชน และผู้กระทำความผิด นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

๒) การกำหนดนโยบายใดๆ ที่เกี่ยวข้องการนำมาตรการลงโทษระดับกลางไป บังคับใช้ในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญกับประเด็นที่กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความ ห่วงใย คือ การเยียวยาจิตใจของผู้เสียหาย ควรมีการกำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและ สามารถปฏิบัติตามได้ก่อนการบังคับใช้ การมีโครงการนำร่องเพื่อทดลองใช้ เพื่อเปรียบเทียบจำนวน ผู้กระทำผิดซ้ำ เมื่อเทียบกับการลงโทษตามปกติ รวมทั้งควรพิจารณาถึงความแตกต่างหลากหลายของ ประชากรไทย ในแง่พื้นฐานการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรใน กระบวนการยุติธรรมไทยด้วย

๔.๒.๒ ข้อเสนอแนะในเชิงการดำเนินการ

๑) ในส่วนของรูปแบบการนำมาตรการการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้ใน ประเทศไทย พบว่า มาตรการที่กลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม เห็นควรนำมาใช้เป็นลำดับแรก ได้แก่ การ ทำงานบริการสังคม ซึ่งอาจเป็นเพราะกลุ่มเป้าหมายฯ เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ทั้งต่อตัว ผู้กระทำผิดเอง คือ จะได้รับผิดชอบต่อความผิดที่ตนเองกระทำ ต่อชุมชน ซึ่งจะได้มีส่วนร่วมในการ กำกับดูแลผู้กระทำความผิด อันเป็นช่องทางหนึ่งในการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งต่อ

ระบบสังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งจะได้ประโยชน์จากแรงงานของผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ รูปแบบดังกล่าว ยังเป็นรูปแบบที่มีการดำเนินการประสบความสำเร็จในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และ สหราชอาณาจักร หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้ จึงควรพิจารณาประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ ในการคัดเลือกมาตรการลงโทษระดับกลางที่จะนำมาใช้ในประเทศไทยเป็นลำดับแรก เพื่อสื่อสาร และทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งในแวดวงกระบวนการยุติธรรม และสังคมวงกว้าง เพื่อให้เข้าใจ และเกิดการยอมรับในมาตรการลงโทษระดับกลางนั้น ๆ

๒) ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางใด ๆ มาบังคับใช้จริง ควรต้องให้ความสำคัญ และมีการสื่อสารให้ชัดเจนกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนในวงกว้าง ถึงประเด็นที่กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้มีความห่วงใย คือ กลไกติดตาม และตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง และการกำหนดที่ชัดเจนว่า ความผิดประเภทใดที่ใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ตลอดจนควรมีแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรมด้วย

๔.๒.๓ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้วิจัย

๑) ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สังคมไทยเชื่อในการชดใช้ความผิด และต้องการให้ผู้กระทำความผิดต้องชดใช้โทษอันเกิดจากการกระทำของตน ดังนั้น มาตรการลงโทษที่มีความเหมาะสม ที่จะนำมาบังคับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยได้รับการยอมรับจากสังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย จะต้องเป็นมาตรการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้ชดใช้ความผิดที่ตนได้กระทำความผิดด้วย

๒) คนส่วนใหญ่ในสังคมไทย รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการยุติธรรม ยังคงมีความรู้ความเข้าใจที่จำกัดเกี่ยวกับมาตรการลงโทษระดับกลาง ทั้งในแง่ของรูปแบบ และแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติ ทำให้อาจเกิดความรู้สึกต่อต้านการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้ หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง จึงควรให้ความสำคัญกับการให้การศึกษา เสริมสร้าง และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรการลงโทษระดับกลางให้แก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบังคับโทษ ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับมาตรการลงโทษระดับกลางที่ถูกต้อง ชัดเจน ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ด้วย

๓) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มเป้าหมายทั้ง ๔ กลุ่ม ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการระบุให้ชัดเจนว่า กลุ่มเป้าหมายที่จะนำมาตรการลงโทษระดับกลางไปบังคับใช้นั้นเป็นกลุ่มใด และมีเงื่อนไขในการบังคับใช้อย่างไร ดังนั้น หน่วยงาน/ องค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการออกกฎหมาย กฎเกณฑ์ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลาง ควรคำนึงถึงประเด็นนี้ในการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการลงโทษระดับกลาง

๔) ผลการศึกษาวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายต่อมาตรการลงโทษระดับกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎี และการศึกษาทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด และมาตรการลงโทษในประเทศตะวันตก ซึ่งเป็นต้นแบบของ

มาตรการลงโทษระดับกลาง^{๑๐} นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิด และความเข้าใจที่แตกต่าง กันเกี่ยวกับการลงโทษดังที่กล่าวไว้ในข้างต้นแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงแนวความคิด และความเข้าใจที่ แตกต่างกันของประชาชนโดยทั่วไปในสังคมไทย และชาติตะวันตก เกี่ยวกับอิสรภาพ (Freedom) และเสรีภาพ (Liberty) ของบุคคล กล่าวคือ สังคมไทยมองว่า การจำกัดบริเวณไว้ในสถานที่ที่มีความ สะดวกสบาย เช่น กักขังในบ้านของตนเอง หรือที่ใดที่หนึ่งที่มีผู้ดูแล และสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น อาจไม่ถือเป็นการลงโทษ ในขณะที่ชาติตะวันตกมีแนวโน้มที่จะมองว่า การใช้วิธีการใด ๆ ก็ตามที่เป็น การจำกัดอิสรเสรีภาพ หรือลดทอนอำนาจของผู้กระทำความผิด มิให้สามารถกระทำการใด ๆ ได้ ก็ ถือเป็นมาตรการในการลงโทษในระดับหนึ่งแล้ว

^{๑๐} ดู Quinney, R., Crime and Justice in Society (Boston: Little Brown and Co.) , 1969, Vonhirsch, Andrew, Doing Justice – The Choice of Punishments (New York: Farrar, Strauss and Giroux), 1976 และ Vonhirsch, Andrew, “The Ethics of Community-Based Sanctions,” Crime and Delinquency, Vol. 36 No. 1 (January, 1990), pp. 162 – 173 เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

ฐิตียา เพชรมุณี และสุนนทิพย์ จิตสว่าง. รายงานผลการศึกษา โครงการติดตามประเมินผลการนำระบบควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำผิด. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

ตราดุลย์ นรนิติผดุงการ. มาตรการลงโทษระดับกลางต่อผู้กระทำความผิด. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๙.

ธีราพจน์ ทองศรี. ทัศนคติของผู้พิพากษาต่อมาตรการลงโทษระดับกลาง. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙.

นันทิ จิตสว่าง. หลักทฤษฎีวิทยา: หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์, ๒๕๕๑.

เบญจจะ เพ็งดิษฐ์. การคุมขังผู้ต้องโทษไว้ในที่อยู่อาศัยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

ปริญญ์ สันติวงษ์. ทัศนะของผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตราลงโทษระดับกลางมาใช้ควบคุมผู้กระทำความผิดในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑.

ระวีวรรณ กนิษฐดิษ. การศึกษาทัศนะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมในการนำศูนย์ควบคุมมาใช้ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๓.

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และคณะ. รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตราลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๔.

อื่น ๆ

กรมราชทัณฑ์. รายงานสถิติผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์. แหล่งที่มา:

<http://www.correct.go.th/correct2009/stat.html> (๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖).

กระทรวงยุติธรรม. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๕. แหล่งที่มา:

<http://www.moj.go.th/upload/mini>

๑๑๐_information/uploadfiles/2210_4912.doc (๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๕๐, ๒๔ สิงหาคม).

สำนักงานกิจการยุติธรรม. ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง และมาตรการ
ที่มิใช่การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๔.

สำนักงานกิจการยุติธรรม. เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการดำเนินงาน
เพื่อการควบคุมผู้ต้องขังด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการ
ยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๐.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙.
แหล่งที่มา: <http://kormor.obec.go.th/pramualkodmai/arya.pdf> (๓ มิถุนายน
๒๕๕๖).

สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. เอกสารการมอบนโยบายสำหรับขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ
และชี้แจงจัดทำงบประมาณรายจ่าย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๖.

ภาษาอังกฤษ

Book

Becker, Garry S. “Crime and Punishment: An Economic Approach” in Essays in the
Economics of Crime and Punishment. Becker, Garry S. and Landes, William
M, eds. New York: National Bureau of Economic Research, 1974.

McCarthy, Belinda Rodgers and McCarthy, Bernard J. Community-Based Corrections.
.Belmont, C.A : Wadsworth Publishing Company, 1997.

Quinney, R. Crime and Justice in Society. Boston: Little Brown and Co., 1969.

Sykes, G.M and Cullen F.T. Criminology. 2nd ed. Florida: Hartcourt Brace Jovanovich
Inc., 1992.

Vonhirsch, Andrew. Doing Justice – The Choice of Punishments. New York: Farrar,
Strauss and Giroux, 1976.

Journal

Kahan, James, Petersilla, Joan, Peterson, Joyce and Turner, Susan. “Executive
Summary of Rand’s Study, “Granting Felons Probation” Public Risks and
Alternatives” in Crime and Delinquency Vo. 31 No. 3 (July 1985) pp.379 -392.

Hough, Mike. “Sentencing Trends in Britain.” Punishment & Society Vol.1 No.1
(July,1999): pp.11-26.

Mainprize, Stephen. “Electronic monitoring in corrections : Assessing cost
effectiveness and the potential for widening the net of social control.”
Canadian Journal of Criminology (April, 1992): pp. 161 -180.

Peterson, Rebecca D. “The Social Construction of Intermediate Punishments.” The
Prison Journal Vol. 77 No. 1 (March, 1997) : 77-91.

Stanz, Robert and Tewksbury, Richard. "Preditors of Success and Recidivism in a Home Incarceration Program." The Prison Journal Vol. 80 No. 3 (September, 2000): 326 – 344.

_____. "The Ethics of Community-Based Sanctions" Crime and Delinquency Vol. 36 No. 1 (January, 1990): 162 – 173 .

Others

Division of Community Corrections. Cumberland County, North Carolina, 2007.

Available: <http://www.aoc.state.nc.us/district12/NCCourts/StructuredSentencing.html>.

Doob, Anthony N. and Marinos, Voula. "Reconceptualizing Punishment : Understanding the Limitations on the Use of Intermediate Punishments." in 1995 Symposium Summary on Intermediate Punishments Viable Alternatives to Prison. University of Chicago, 1995. Available: <http://www.law-roundtable.uchicago.edu/s03.htm>.

United Nations. "United Nations Standard Minimum Rules for Non-Custodial Measures (The Tokyo Rules). Available: https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/UN_Standard_Minimum_Rules_for_Non-custodial_Measures_Tokyo_Rules.pdf

United Nations. United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules). 68th Plenary Meeting. 14 December 1990. <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r110.htm>

ภาคผนวก
ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับการศึกษาวิจัย

ยุติธรรมภิวัตน์ : มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม
(Geared Justice: Intermediate Punishment for Justice Efficiency)
“iJustice”

สภาพและความสำคัญของปัญหา

ประเด็นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีที่มาจากจากสภาพสังคมไทยปัจจุบันมีปัญหาอาชญากรรม การกระทำผิดกฎหมายมากขึ้น รุนแรงขึ้น มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้มีผู้ต้องราชทัณฑ์เข้ามาอยู่ในกระบวนการยุติธรรมจำนวนมาก (สถิติล่าสุด ณ เดือน พ.ค. 2556 จำนวน 267,834 คน) หรือที่เรียกว่าเป็นปัญหา “คดีล้นศาล คนล้นคุก” ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณและทรัพยากรบุคคลในการบริหารจัดการ ส่งผลกระทบต่อเนื่อง คือความสูญเสียเชิงเศรษฐศาสตร์ จากการมีทรัพยากรมนุษย์ตกค้างในกระบวนการยุติธรรม แทนที่จะออกไปทำประโยชน์ในระบบเศรษฐกิจ ในประเทศอื่นๆ ที่มีปัญหา “คดีล้นศาล คนล้นคุก” ได้มีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้กับผู้ต้องขังบางประเภท เพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับศาลในการพิพากษาลงโทษ เปิดโอกาสในการฟื้นฟูพัฒนาพฤตินิสัยได้อย่างหลากหลาย มีความเหมาะสม ก่อให้เกิดผลดีต่อผู้กระทำความผิดและสังคมในภาพรวม ลดงบประมาณค่าใช้จ่ายของรัฐ และเพิ่มมูลค่าจากการทำงานที่ไม่มีค่าตอบแทน ทำให้สังคมและผู้เสียหายได้รับการชดเชยด้วยการทำงานของผู้กระทำผิด

นิยามเชิงปฏิบัติการ

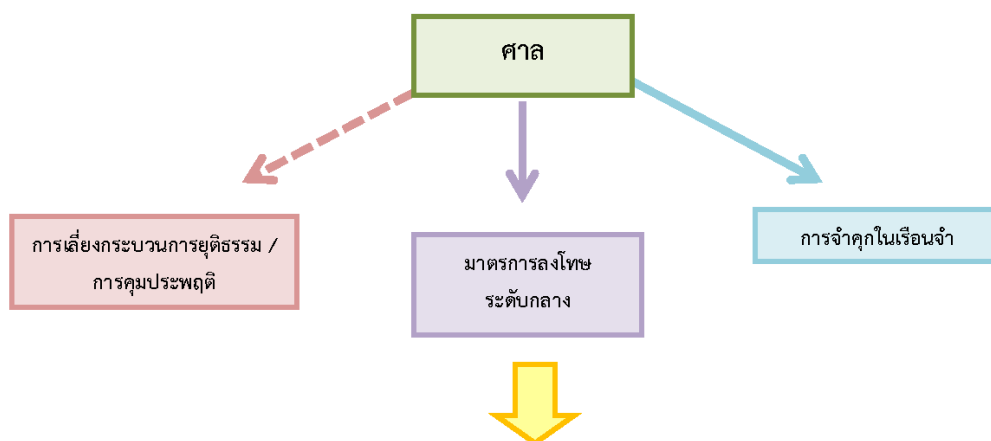
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดนิยามของมาตรการลงโทษระดับกลาง¹ ดังนี้

¹ ตราดุลย์ นรนิติตุงการ. มาตรการลงโทษระดับกลางต่อผู้กระทำความผิด. (กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549), หน้า19.

“การลงโทษ หรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในทุกกรณีที่ใช้การลงโทษจำคุก และเป็นการลงโทษที่เข้มข้นกว่าการคุมประพฤติตามปกติ ทั้งนี้ ในกระบวนการลงโทษระดับกลาง จะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตาม โดยมีมาตรการหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้เหมาะสม และรองรับกับความจำเป็นในการแก้ไขสาเหตุการกระทำความผิดที่แตกต่างกันของผู้กระทำความผิดแต่ละคน”

ตัวแบบในการศึกษาวิจัย “ยุติธรรมก้าวหน้า : มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม”

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแบบของมาตรการลงโทษระดับกลางสำหรับการศึกษาวิจัย ดังแผนภาพต่อไปนี้

มาตรการลงโทษระดับกลาง	กลุ่มผู้กระทำความผิดกลุ่มที่สามารถนำมาใช้ได้	ข้อพิจารณาในการนำมาใช้ในประเทศไทย
1. การทำงานบริการสังคม (Community Service)	ผู้กระทำความผิดที่ศาลตัดสินลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน	- การกำหนดชั่วโมงในการทำงานจะต้องไม่น้อยเกินไป - ควรมีการตรวจสอบการทำงานอย่างเข้มข้น - พนักงานคุมประพฤติควรรับผิดชอบกำหนดประเภทงาน
2. การกักขังที่บ้าน (Home Detention)	ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก และผู้ใหญ่ที่มีพฤติการณ์โน้มเอียงว่าจะกระทำความผิดให้ทำทัณฑ์บน ผู้ต้องหาที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว หรือผู้ได้รับการพักการลงโทษ	- ควรมีการปรับใช้ในเรื่องเกี่ยวกับประมวลกฎหมายอาญา มาตราที่ 24 วรรค 2 ว่าด้วยการกักขัง ณ ที่อยู่อาศัยของผู้ นั่นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ - ควรมีการปรับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 26 ที่ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้ ผู้ต้องโทษกักขังกระทำหรือไม่ก็ได้ โดยให้อยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานคุม

มาตรการลงโทษระดับกลาง	กลุ่มผู้กระทำผิดกลุ่มที่สามารถนำมาใช้ได้	ข้อพิจารณาในการนำมาใช้ในประเทศไทย
		ประพจน์
3. การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision - IPS)	ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก และผู้ใหญ่ที่มีพฤติการณ์ไม่มึนเมา จะกระทำความผิดให้ทำห้พ้นพ้น ผู้ต้องหาที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว หรือผู้ได้รับการพักการลงโทษ	- อาจปรับใช้ได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56(5) ที่เปิดโอกาสให้ศาลกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ศาลเห็นสมควรเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูบุคคลนั้น - การกำหนดเงื่อนไขว่า ผู้กระทำความผิดรายใดควรได้รับการคุมประพฤติแบบเข้มงวด ควรพิจารณาจากรายงานสืบเสาะข้อเท็จจริง และการจำแนกผู้ถูกคุมประพฤติ - ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานคุมประพฤติสอดส่องดูแลผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวด
4. การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring – EM)	ผู้ต้องขังระหว่าง 2-5 ปี ผู้กระทำความผิดเพศหญิง ผู้สูงอายุ เด็ก และเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้ที่เมาแล้วขับ ก่อให้เกิดอุบัติเหตุและความสูญเสีย	- ระยะเวลาในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ควรกำหนดให้เหมาะสมกับแต่ละประเภทคดี - รัฐควรเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับผู้กระทำความผิด - ควรมีการใช้โปรแกรมการตรวจตราที่เข้มงวด และการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมควบคู่ไปด้วย
5. ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (Probation Diversion Center)	ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการรอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษ	- สถานที่ตั้งควรอยู่ในชุมชนที่มีใกล้เรือนจำเกินไป หรืออาจนำพื้นที่พัฒนาสถานเปิดมาปรับใช้ - อาจใช้วัดที่มีความเหมาะสม ค่ายทหาร บ้านพักฉุกเฉิน หรือสถานที่ขององค์กรเอกชนที่พร้อมให้ความร่วมมือ
6. ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (Probation Detention Center)	ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการชะลอโทษจำคุก และศาลเห็นว่าควรมีการคุมประพฤติอย่างเข้มงวดควบคู่กันไปด้วย	- ควรมีการแก้ไขกฎหมายให้ศาลส่งตัวผู้ถูกคุมความประพฤติที่ผิดเงื่อนไขไปกักขังได้โดยตรง
7. การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (Probation Boot Camp)	ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการชะลอโทษจำคุก และศาลเห็นว่าควรมีการคุมประพฤติอย่างเข้มงวด	- ควรประสานหน่วยงานของทหาร เพื่อทำการปรับปรุงค่ายทหาร รวมทั้งฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ในด้านความรู้ ทักษะ และทักษะในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

คำชี้แจง

1. โปรดกรอกข้อความหรือเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว
2. ข้อมูลส่วนบุคคลและความคิดเห็นของท่านจะถูกใช้เฉพาะในงานวิจัยนี้และจะถูกทำลายเมื่อสิ้นสุดการศึกษาวิจัย
3. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 8 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา

ส่วนที่ 2 ระดับความสำคัญของมาตรการลงโทษระดับกลาง

ส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมไทยในปัจจุบัน

ส่วนที่ 4 ระดับความคิดเห็นต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย

ส่วนที่ 5 ระดับความคิดเห็นต่อมาตรการลงโทษระดับกลางกับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการลงโทษ

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม

โปรดตอบแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อผู้วิจัยจะได้นำไปประมวลผล นำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำไปสู่การกำหนดแบบจำลอง (model) มาตรการลงโทษระดับกลาง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย รวมทั้งกำหนดแนวทางในการผลักดันมาตรการลงโทษระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ.....ปี

3. หน่วยงาน..... ตำแหน่ง.....

ระดับ.....

4. หน้าที่ความรับผิดชอบในปัจจุบัน (โปรดระบุโดยสังเขป)

.....
.....

5. ระดับ และวุฒิการศึกษา

☐ นิติศาสตรบัณฑิต

☐ รัฐศาสตรบัณฑิต

☐ เศรษฐศาสตรบัณฑิต

☐ ศิลปศาสตรบัณฑิต (กระบวนการยุติธรรมและอาชีววิทยา)

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 2 ระดับความสำคัญของมาตรการลงโทษระดับกลาง

โปรดระบุหมายเลข (1 ถึง 7) เพื่อแสดงลำดับความเป็นไปได้ของการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในประเทศไทย

..... การทำงานบริการสังคม (Community Service)

..... การกักขังที่บ้าน (Home Detention)

..... การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision - IPS)

..... การควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring - EM)

..... ศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก (Probation Diversion Center)

..... ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมประพฤติ (Probation Detention Center)

..... การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (Probation Boot Camp)

ส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาอุปสรรคของกระบวนการยุติธรรมไทยในปัจจุบัน

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ปริมาณนักโทษในปัจจุบันมีจำนวนเกินกว่าที่ระบบกระบวนการยุติธรรมจะรับได้					
2. มีการใช้การลงโทษด้วยวิธีจำคุกมากเกินไปจนเกินกว่าความจำเป็น					
3. ศาลไม่มีมาตรการอื่นในการลงโทษนอกจากการจำคุกหรือปรับ					
4. การจำคุกในเรือนจำส่งผลให้ผู้กระทำผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติม					
5. การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างภาระให้กับกระบวนการยุติธรรม					
6. การลงโทษจำคุกเป็นการสร้างตราบาปให้แก่ผู้กระทำความผิด					
7. วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย					
8. วิธีการคุมประพฤติเพียงอย่างเดียวทำให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำ					
9. วิธีการคุมประพฤติไม่สามารถแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดี					
10. วิธีการคุมประพฤติและการลงโทษจำคุกไม่สามารถทำให้กระบวนการบังคับโทษมีประสิทธิภาพได้					

**ส่วนที่ 4 ระดับความคิดเห็นต่อแนวทาง และความเป็นไปได้ในการผลักดันมาตรการลงโทษ
ระดับกลางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย**

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมักไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงวิธีการลงโทษ					
2. มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์มากกว่าการลงโทษแบบเดิม					
3. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีศักยภาพเพียงพอในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง					
4. มาตรการลงโทษระดับกลางไม่น่าใช้ได้ผลในความเป็นจริง					
5. เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมขาดความรู้ความเข้าใจการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง					
6. เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง					
7. ประชาชนทั่วไปอาจไม่ยอมรับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง					
8. มีความจำเป็นต้องใช้มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อให้ศาลมีทางเลือกในการลงโทษมากขึ้น					
9. มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้					
10. มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม					
11. ควรมีการบัญญัติกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12. เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมควรมีความรู้ทั้งทางด้านกฎหมายและการสงเคราะห์ผู้กระทำผิด					
13. เมื่อมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจนอกจากศาล					
14. ควรมีกฎในการติดตาม ตรวจสอบการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง					
15. ควรใช้งบประมาณของรัฐในการก่อสร้างอาคารสถานที่ให้น้อยที่สุดกรณีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง					
16. ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง					
17. ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าความผิดประเภทใดใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้					
18. ศาลควรมีอำนาจสั่งใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้แม้ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอม					
19. ควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจนให้มีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูในระหว่างการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง					
20. การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม					

ส่วนที่ 5 ระดับความคิดเห็นต่อมาตรการลงโทษระดับกลางกับมิติด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ของ
รัฐบาลที่เกี่ยวข้องในเชิงนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด
และการลงโทษ

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษ ผู้เสียหายและสังคมได้รับการชดใช้ที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้ก่อขึ้น					
2. การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะทำให้หน่วยงานใช้งบประมาณน้อยกว่าการลงโทษแบบเดิม					
3. มาตรการลงโทษระดับกลางที่ทำให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคม หรือปฏิบัติงานอื่น จะเป็นการสร้างมูลค่าเศรษฐกิจ					
4. มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนและผู้กระทำความผิดนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม					
5. มาตรการลงโทษระดับกลางสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด					
6. มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย ในเวทีระหว่างประเทศ					
7. การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เป็นการลดจำนวน และภาระของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งทรัพยากรที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการเรือนจำ					
8. การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางกับผู้ต้องขังในคดีบางประเภท เช่น คดียาเสพติด จะเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ และทำให้สังคมได้ประโยชน์จากแรงงานผู้กระทำความผิด					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี จะทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดยิ่งขึ้น และส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน					
10. การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะเป็นการสร้างคุณค่าด้านเศรษฐกิจ					

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล

นางสาวนันท์ศรี เทพดลไชย

วุฒิการศึกษา

๒๕๓๔

ปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีการศึกษา (เกียรตินิยมอันดับ ๑)
มหาวิทยาลัยศิลปากร

๒๕๔๒

ปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๒๕๔๗

ปริญญาโท สาขาอาชีวศึกษาและงานยุติธรรม จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์การรับราชการ

๒๕๔๑

รับราชการในตำแหน่ง นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล ๓ สถาบันพัฒนา
ข้าราชการราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์

๒๕๔๒

นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล ๔ สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์ กรม
ราชทัณฑ์

๒๕๔๔

นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล ๕ สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์ กรม
ราชทัณฑ์

๒๕๔๖

นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล ๖ สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์ กรม
ราชทัณฑ์

๒๕๔๗

นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล ๖ สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการ
ยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

๒๕๔๘

นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล ๗ กลุ่มพัฒนาการฝึกอบรม สถาบันพัฒนา
บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

๒๕๔๘

นักวิชาการยุติธรรม ๗ กองงานคณะกรรมการยุติธรรมแห่งชาติ

๒๕๔๙

นักวิชาการยุติธรรม ๘ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

๒๕๕๕

ผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม

การปฏิบัติงานพิเศษ (เฉพาะที่สำคัญ)

๒๕๕๒-๒๕๕๔

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานโครงการจัดทำข้อเสนอในนาม
ประเทศไทยเพื่อผลักดันเป็นข้อกำหนดของสหประชาชาติ ว่าด้วยการ
ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ รวมถึงมาตรการการลงโทษและ
วิธีการโดยไม่ใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง หรือ “โครงการ
ELFI (Enhancing Lives of Female Inmates) ตามแนวทางพระดำริ
ของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

๒๕๕๓-๒๕๕๔	ปฏิบัติหน้าที่รองประธานคณะกรรมการจัดตั้งสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย(องค์กรมมหาชน) (Thailand Institute of Justice หรือ TIJ)
๒๕๕๔	ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และต่างประเทศ สำนักงานปฏิรูปกฎหมาย
พ.ศ.๒๕๕๕	ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการประธานการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการประธานคณะกรรมการสิทธิการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา สมัยที่ ๒๑ (The ๒๑ st Session of the UN Commission on Crime Prevention and Criminal justice)
๒๕๕๕-ปัจจุบัน	ปฏิบัติหน้าที่ประธานคณะกรรมการและนักวิจัยการผลักดันการใช้ระบบควบคุมผู้ต้องขังด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring – EM) ให้เป็นรูปธรรมในประเทศไทย
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และสถานที่ทำงาน	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐